

MD 15

Metodološki dokument

ISSN 1840-1074

POSLOVNE STATISTIKE

STRUKTURNE POSLOVNE STATISTIKE (PILOT ISTRAŽIVANJE ZA 2009. GODINU)

Bosna i Hercegovina

**Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine**

**Federalni zavod za statistiku
Federacije
Bosne i Hercegovine**

**Republika Srpska
Republički zavod za statistiku**

Sarajevo, septembar 2011.

Izdaje: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine,
Zelenih beretki 26, 71000 Sarajevo,
Bosna i Hercegovina

Odgovara: Zdenko Milinović, direktor

Podatke pripremili: Radna grupa za strukturne poslovne statistike

Tima Karačić, Jasna Hadžić, Mia Šimović, Bojana Cicović, Alen Mrgud-
Agencija za statistiku BiH;
Alma Čolpa, Aida Ljuca, Amina Muhić, Asmira Hotović-
Federalni zavod za statistiku FBiH;
Jelena Glamočika, Sanela Vasiljević, Darko Marinković, Nevenka Bozalo,
Želimir Radišić, Slađana Nikić, Biljana Jeličić -
Republički zavod za statistiku RS.

Lektura: Amra Kapetanović

Dizajn i prijelom: Lejla Rakić

Štampa: Štamparija Avery, Sarajevo

Molimo korisnike Publikacije da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor

Predgovor

U procesu harmonizacije propisa s EU standardima i pridruživanja Evropskoj uniji od statističkih institucija BiH se očekuje da svoje aktivnosti i rezultate usklade sa zahtjevima Evropskog statističkog sistema. Razvoj Strukturnih poslovnih statistika u skladu sa EU Regulativom broj 295/2008, kojom je uspostavljen jedinstveni okvir za prikupljanje, obradu, prijenos i vrednovanje statističkih podataka o strukturi, aktivnostima, konkurentnosti i uspješnosti poslovanja, je važan statistički prioritet u tom procesu.

Početak razvoja Strukturnih poslovnih statistika u BiH veže se uz CARDS Twinning Projekt „Podrška EU statističkom sektoru BiH“, koji je implementiran od 2006. do 2008. godine. Cilj istoimene potkomponente Projekta bio je razviti početnu metodologiju za Strukturne poslovne statistike i implementirati je kroz Pilot istraživanje. Pilot istraživanje je provedeno za 2007. godinu i njime su obuhvaćena preduzeća iz dva područja djelatnosti: Ugostiteljstvo i Prijevoz, skladištenje i komunikacije. Statistički poslovni registar se nije mogao koristiti kao okvir za izbor jedinica za Pilot istraživanje obzirom da je njegov razvoj započeo kroz isti Projekt. Stoga je izbor uzorka napravljen na osnovu administrativnih podataka entitetskih zavoda koji su, zbog nedostatka stratifikacionih varijabli, dopunjeni raspoloživim podacima iz statističkih istraživanja. Rezultat zajedničkog rada statističara iz tri statističke institucije BiH (metodologa, stručnjaka za uzorak i IT) i stranih eksperata, angažovanih kroz Projekt, predstavljen je u publikaciji „Poslovne statistike - Planiranje novih strukturnih poslovnih istraživanja u BiH“.

Dalji razvoj Strukturnih poslovnih statistika nastavljen je kroz šestomjesečni „Twinning Light Project“ koji je realizovan u 2010. godini. Cilj Projekta bio je dodatno osposobljavanje statističara za provođenje istraživanja i poboljšanje metodologije, što je praktično primijenjeno kroz provođenje strukturnog Pilot istraživanja za 2009. godinu. Pripremu i provođenje Pilota samostalno su uradili domaći statističari, metodolozi, stručnjaci za uzorak i stručnjaci za IT. Rad se odvijao uz dobru saradnju statističara svih profila iz tri statističke institucije. Pilotom za 2009. testirane su sve faze provođenja istraživanja, izvršena su unaprijeđenja u smislu korištenja Statističkog poslovnog registra kao okvira za izbor uzorka i proširenje rezultata na totale, a obuhvaćene su i nove djelatnosti, Industrija i Građevinarstvo. Nakon provedenog Pilot istraživanja za 2009. godinu, strukturno poslovno istraživanje prešlo je u redovno godišnje istraživanje za prikupljanje i obradu podataka o strukturnim varijablama i indikatorima za nivo BiH i entiteta. U vrijeme nastanka ove publikacije u toku je provođenje prvog redovnog strukturnog istraživanja za referentnu 2010. godinu. Uključivanje drugih ekonomskih djelatnosti u istraživanje bit će nastavljeno do potpune usklađenosti sa EU 295/2008 Regulativom.

Metodologija rada, instrumenti za provođenje istraživanja i rezultati Pilot istraživanja za 2009. prikazani su u ovoj publikaciji. Publikacija je prvenstveno namijenjena predmetnim statističarima, ali može poslužiti i drugim korisnicima, u svrhu boljeg razumijevanja međunarodnih i EU standarda, definicija i metodologija koje se primijenjuju u redovnim strukturnim istraživanjima. Stoga su u ovoj publikaciji metodološka i praktična pitanja naglašena više nego rezultati. Rezultati koji su sastavni dio publikacije više su ilustracija varijabli i indikatora koji se očekuju iz redovnih strukturnih istraživanja i trebaju se smatrati privremenim dok se ne potvrde kroz prvo redovno istraživanje za 2010. godinu.

Direktor
Zdenko Milinović

SADRŽAJ

I UVOD	7
II RANIJE URAĐENE AKTIVNOSTI NA RAZVOJU STRUKTURNIH POSLOVNIH STATISTIKA	8
1. CARDS Twinning Projekat	8
2. Twinning Light Projekat	8
III PILOT ISTRAŽIVANJE STRUKTURNIH POSLOVNIH STATISTIKA ZA 2009. GODINU	10
1. Izrada upitnika i uputstava	11
2. Priprema okvira i izbor uzorka	12
2.1. Priprema okvira	12
2.2. Izbor uzorka	14
3. Organizacija provođenja SPS istraživanja	16
3.1. Zajedničke osnove za provođenje i organizaciju istraživanja	16
3.2. Organizacija provođenja istraživanja u Federalnom zavodu za statistiku	16
3.3. Organizacija provođenja istraživanja u Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske	17
3.4. Organizacija provođenja istraživanja u Brčko Distriktu BiH	18
4. Ishodi istraživanja (stope odgovora)	19
5. IT aplikacija za unos podataka i razmjena podataka između statističkih institucija	23
5.1. Zajedničke osnove za unos i razmjenu podataka	23
5.2. IT aplikacija za SPS u Federalnom zavodu za statistiku	23
5.3. IT aplikacija za SPS u Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske	23
5.4. IT aplikacija za SPS u Brčko Distriktu BiH	24
5.5. Razmjena podataka	25
6. Kontrola i analiza podataka (uređivanje podataka)	25
6.1. Teorijski aspekti i zajedničke osnove za uređivanje i analizu podataka	25
6.2. Uređivanje mikro podataka u Federalnom zavodu za statistiku	26
6.3. Uređivanje mikro podataka u Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske	27
6.4. Uređivanje mikro podataka u Brčko Distriktu BiH	29
7. Ocjena parametara populacije	30
7.1. Teorijski aspekti	30
7.2. Ocjenjivanje parametara populacije u Pilot SPS istraživanju za 2009. godinu	31
8. Finalni rezultati Pilot istraživanja Strukturnih poslovnih statistika	32
TABELE I GRAFIKONI	33
Tabela 1.1. Vrijednost osnovnih SPS varijabli za BiH i po entitetima za 2009. godinu (Industrija, Građevinarstvo i Usluge)	34
Tabela 1.2. Učešće entiteta u BiH prema djelatnostima i osnovnim varijablama ..	35
Tabela 2. Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Bosna i Hercegovina	36

Tabela 2.1 Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Federacija Bosne i Hercegovine	38
Tabela 2.2 Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Republika Srpska	40
Tabela 2.3 Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Brčko Distrikt BiH.....	42
Tabela 3. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Bosna i Hercegovina	44
Tabela 3.1. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Federacija Bosne i Hercegovine	45
Tabela 3.2. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Republika Srpska	46
Tabela 3.3. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Brčko Distrikt BiH	47

STRUKTURA OSNOVNIH VARIJABLI PO DJELATNOSTIMA I PREMA KLASAMA ZAPOSLENIH

Grafikon 1. C Vađenje ruda i kamena	48
Grafikon 2. D Prerađivačka industrija	48
Grafikon 3. E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom	49
Grafikon 4. F Građevinarstvo	49
Grafikon 5. H Ugostiteljstvo	50
Grafikon 6. I Prijevoz, skladištenje i komunikacije	50

INDIKATORI PO DJELATNOSTIMA I PREMA KLASAMA ZAPOSLENIH

Grafikon 7. Industrija (C+D+E)	51
Grafikon 8. F Građevinarstvo	51
Grafikon 9. H Ugostiteljstvo	52
Grafikon 10. I Prijevoz, skladištenje i komunikacije	52

9. Planovi za dalji razvoj i unaprijeđenje strukturnih poslovnih statistika

LITERATURA

DODATAK 1 SPS definicije i klasifikacije	55
DODATAK 2 SPS Upitnici	69
DODATAK 3 Uputstva za popunjavanje SPS upitnika	79
DODATAK 4 Opis kontrola	89

I UVOD

Strukturalna poslovna istraživanja imaju za cilj prikupljanje, obradu i publikovanje statističkih podataka o strukturi, djelatnostima, konkurentnosti i karakteristikama rada poslovnih subjekata i njihovih poslovnih rezultata na različitim nivoima grupisanja po djelatnostima.

Statistika strukturalnih poslovnih istraživanja predstavlja opći okvir za prikupljanje podataka svih aktivnih tržišnih jedinica (preduzeća). Na osnovu tih istraživanja proizvode se pokazatelji za referentnu godinu i pokazuju promjene u odnosu na prethodne godine. Većina varijabli se iskazuju vrijednosno po tekućim cijenama i stoga se i indeksi promjena odnose na promjene u vrijednosti.

Podaci prikupljeni istraživanjima strukturalnih poslovnih statistika koriste se za analizu strukture poslovnih subjekata po djelatnostima (vrijednost proizvodnje, dodana vrijednost, zaposlenost itd.), analizu faktora korištenih u procesu proizvodnje (broj zaposlenih, sredstva zaposlenih, investicije itd.), analizu nacionalnog i regionalnog razvoja. Također, podaci strukturalnih poslovnih statistika koriste se i kao inputi za procjene nacionalnih računa i za obračun pondera za kratkoročne statistike.

Sadržaj strukturalnih poslovnih statistika (SPS) u Evropskoj zajednici propisan je osnovnom EU Regulativom 295/2008 i regulativama za implementaciju 250/2009, 251/2009 i 275/2010.

Statistike koje se proizvode prema ovoj regulativi su grupisane u slijedeće module:

- Opći modul za godišnje strukturalne statistike definisan je Aneksom I. Ovim modulom je uspostavljen opći okvir za sve tržišne djelatnosti, kojim su definisane uslužne djelatnosti za koje nije dat detaljan modul.
- Detaljan modul za strukturalnu statistiku industrije definisan je Aneksom II,
- Detaljan modul za strukturalnu statistiku trgovine definisan je Aneksom III,
- Detaljan modul za strukturalnu statistiku građevinarstva definisan je Aneksom IV,
- Detaljan modul za strukturalnu statistiku osiguranja definisan je u Aneksu V,
- Detaljan modul za statistiku kreditnih institucija definisan je u Aneksu VI,
- Detaljan modul za statistiku penzionih fondova definisan je u Aneksu VII,
- Detaljan modul za statistiku biznis usluga definisan je u Aneksu VIII i
- Detaljan modul za strukturalnu statistiku biznis demografije definisan je u Aneksu IX.

Za svaki modul propisane su godišnje, višegodišnje i regionalne serije podataka. Uz to su za modul II i IV propisane serije podataka koje se trebaju proizvoditi za jedinice prema vrsti djelatnosti.

Pilot istraživanje koje je provedeno u 2010. za referentnu 2009. godinu fokusiralo se na proizvodnju godišnjih podataka za Aneks I, II i IV. Pilotom nisu obuhvaćene sve djelatnosti koje se traže po Regulativi iz Aneksa I (obuhvaćeno je samo Ugostiteljstvo i Prijevoz, skladištenje i komunikacije).

Implementacija ove statistike u statistički sistem Bosne i Hercegovine je dugoročan proces. Počeo je kroz CARDS Twinning projekat, a nastaviće se kroz IPA 2008 (2011-2013). Potpuna implementacija ove statistike odvijati će se kontinuirano i postepeno kroz projekte pomoći statističkom sistemu Bosne i Hercegovine, te uz veliki angažman osoblja iz statističkih institucija (metodolozi, IT osoblje, uzorkaši).

II RANIJE URAĐENE AKTIVNOSTI NA RAZVOJU STRUKTURNIH POSLOVNIH STATISTIKA

1. CARDS Twinning Projekat

Redovno godišnje strukturalno poslovno istraživanje u Bosni i Hercegovini s ciljem prikupljanja i obrade podataka o SPS varijablama nije implementirano u momentu izrade ovog dokumenta. U posljednjih nekoliko godina statističke institucije u BiH učinile su značajne pripremne aktivnosti koje će u bliskoj budućnosti rezultirati proizvodnjom strukturalnih poslovnih varijabli za nivo BiH i za entitete, prema zahtjevima Regulative br. 295/2008 EU parlamenta i Vijeća EU-a, čijim donošenjem je stavljena izvan snage Regulativa 58/97.

Razvoj Strukturalnih poslovnih statistika u Bosni i Hercegovini počeo je kroz CARDS Twinning projekat koji je implementiran u periodu od 2006. do 2008. godine. Glavni cilj potkomponente Strukturalne poslovne statistike u okviru Projekta bio je razvoj metodologije za Strukturalne poslovne statistike i njena implementacija u Pilot istraživanju (puni obuhvat za velika i srednja preduzeća i uzorak za mala preduzeća) za referentnu 2007. godinu.

Pilot Strukturalno poslovno istraživanje je provedeno prema tada važećim definicijama, pravilima i klasifikacijama o SPS-u (Regulative EU 58/97, 410/98, 2700/98, 2056/02, 1670-1603).

Važno je naglasiti slijedeće činjenice:

- a. strukturalno poslovno istraživanje za referentnu 2007. godinu provedeno je kao eksperimentalno,
- b. istraživanje je obuhvatalo samo dva NACE područja, H - Ugostiteljstvo i I - Prijevoz, skladištenje i komunikacije,
- c. prvi put statističke institucije u BiH provode autentično strukturalno istraživanje preduzeća i preduzetnika,
- d. prvi put statističke institucije u BiH provode poslovno istraživanje koristeći tehniku uzorka,
- e. sve faze istraživanja nisu dovršene unutar rokova trajanja Twinning Projekta (provjera, analiza i potvrda prvog kruga rezultata).

Aktivnosti na preostalim planiranim fazama nastavljene su nakon završetka Projekta.

Uporedo sa razvojem ovog istraživanja radilo se na razvoju Statističkog poslovnog registra za Bosnu i Hercegovinu u skladu sa EU regulativama i standardima, kao posebna potkomponenta u okviru CARDS Twinning projekta. Stoga se ovo eksperimentalno Strukturalno poslovno statističko istraživanje nije baziralo na podacima Statističkog poslovnog registra, već je okvir za izbor uzorka napravljen na osnovu administrativnih podataka entitetskih zavoda i Brčko Distrikta BiH, koji su zbog nedostatka stratifikacionih varijabli dopunjeni podacima iz raspoloživih statističkih istraživanja.

Rezultati CARDS Twinning projekta su slijedeći:

- Pilot istraživanje je provedeno.
- Publikacija "Poslovne statistike - Planiranje novih strukturalnih poslovnih istraživanja u BiH" je objavljena.

2. Twinning Light Projekat

Razvoj Strukturalnih poslovnih statističkih istraživanja nastavljen je kroz šestomjesečni Twinning light projekat. Glavni cilj projekta je bio osposobljavanje osoblja i daljnja poboljšanja strukturalnih istraživanja kroz provođenje Pilot istraživanja u 2010. godini sa 2009. kao referentnom godinom.

Relevantno osoblje iz sve tri statističke institucije sudjelovalo je u slijedećim obukama u okviru Twinning light projekta:

a) Razvoj novog dizajna uzorkovanja

Obzirom da se prvo Strukturno poslovno statističko istraživanje, provedeno za 2007., temeljilo na prilično vještačkom okviru (Statistički poslovni registar nije postojao), njegov obuhvat i kvalitet morao se procijeniti i poboljšati. Također, alokacija uzoračkih jedinica unutar stratuma bila je proporcionalna, jer nije bilo dostupnih pomoćnih informacija koje bi se mogle iskoristiti u fazi dizajniranja uzorka ili u fazi ocjenjivanja nepoznatih parametara ciljne populacije. Stoga je ova aktivnost imala dva cilja: a) ispitati kvalitet okvira za izbor uzorka (potpokrivenost, prepokrivenost, kvalitet adresnih podataka, djelatnost) i b) istražiti metode za poboljšanje efikasnosti uzorkovanja, odnosno preciznosti ocjena uz korištenje pomoćnih informacija dostupnih kroz Statistički poslovni registar.

b) Analiza i statistička obrada grešaka mjerenja, identifikacija i statistička obrada vanjskih vrijednosti (outlier-a), statistička obrada djelomičnih neodgovora

Ova aktivnost je uključivala dvije teme: a) obuku o algoritmima i metodama za otkrivanje outlier-a, identifikovanje uticajnih i neuticajnih grešaka i statistička obrada djelomičnih neodgovora i b) praktična podrška u razvoju ad hoc softvera za analizu i tretman grešaka mjerenja, vanjskih vrijednosti (outlier-a) i parcijalnih neodgovora u Strukturnim poslovnim statističkim istraživanjima.

c) Obuka o metodama uzorkovanja i ocjenjivanja, te o primjeni specijalizovanih softverskih rješenja za proizvodnju statističkih ocjena metodom kalibracije (programsko okruženje „R“)

Kako bi se pokrile sve faze istraživanja koje se bave pitanjima uzorkovanja, aktivnost je bila usmjerena na korištenje softverskih alata ("Mauss-R", programsko okruženje „R“ sa paketima "sampling" i "survey") koji omogućuju statističarima da efikasno i optimalno dizajniraju uzorak, izvrše izbor uzorka i izvrše analizu podataka iz složenih uzoraka koristeći metod kalibracije.

d) Obuka o metodološkim smjernicama i razvijenim praksama za potrebe provođenja istraživanja

Ova aktivnost bila je usmjerena na: a) EU informacioni sistem o poslovnim statistikama, b) Regulative EU i glavne definicije, c) pregled najčešće korištenih metodologija za planiranje i provođenje poslovnih statističkih istraživanja, d) primjere dobre prakse (uglavnom u Italiji) u području poslovnih istraživanja i e) pripremu metodološkog priručnika poslovnih istraživanja u BiH.

e) Planiranje jedinstvene baze SPS podataka na nivou cijele države

Ova aktivnost bila je usmjerena na izradu preporuka za planiranje SPS baze podataka. Preporučeno je da baza podataka treba biti definisana tako da pokrije statističke domene, vrste mikro-podataka i / ili makro-podataka koji bi trebali biti uključeni, glavne varijable koje se prikupljaju, statističke izvore koji se koriste za izvođenje potrebnih podataka. Nakon toga, odgovarajuća IT platforma trebala bi biti dizajnirana, sa slijedećim ciljevima: a) usklađenost u odnosu na druge (lokalne) baze podataka; b) usklađenost sa strateškim odlukama usvojenim u BiH za razvoj IT-a; c) definisanje pravila za unos, korigovanje i razmjenu podataka između institucija i d) mogućnost zadovoljavanja potreba u smislu sadržaja, povjerljivosti i izrade izlaznih rezultata za sve nivoe (državni, entitetski i lokalni nivo).

Navedene aktivnosti su poboljšale vještine osoblja koje učestvuje u proizvodnji Strukturnih poslovnih statistika (metodolozi, uzorkaši i IT stručnjaci) vezano za metodološka pitanja, planiranje i izvršavanje poslovnih istraživanja, uzorkovanje, uređivanje podataka i korištenje određenih softvera.

III PILOT ISTRAŽIVANJE STRUKTURNIH POSLOVNIH STATISTIKA ZA 2009. GODINU

U skladu sa Planom aktivnosti statističkih institucija u Bosni i Hercegovini provedeno je Pilot istraživanje koje je bilo bazirano na Statističkom poslovnom registru i obuhvatalo je samo pravne osobe (nisu uključeni preduzetnici).

Pilot istraživanjem obuhvaćene su slijedeće djelatnosti KD BiH (Evropska NACE Rev.1.1):

- C - Vadenje ruda i kamena,
- D - Prerađivačka industrija,
- E - Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom,
- F - Građevinarstvo,
- H - Ugostiteljstvo i
- I - Prijevoz, skladištenje i komunikacije

Istraživanje je provedeno kombinovanom metodom koristeći puni obuhvat za preduzeća sa 50 i više zaposlenih i metodom uzorka za preduzeća sa manje od 50 zaposlenih (za područje industrije); puni obuhvat za preduzeća sa 20 i više zaposlenih i metodom uzorka za preduzeća sa manje od 20 zaposlenih (za područje građevinarstva i usluga).

Cilj Pilot istraživanja bilo je testiranje svih faza u provođenju istraživanja: dizajn upitnika, priprema okvira za uzorak i izbor uzorka, prikupljanje i kontrola podataka, obrada i analiza rezultata i priprema publikacije.

Na početku je pripremljen detaljan plan aktivnosti sa rokovima završetka i nosiocima za provođenje Pilot istraživanja. Glavne aktivnosti su slijedeće:

- a) izrada upitnika, uputstava i definisanje varijabli i indikatora koji se trebaju proizvesti,
- b) izrada okvira i izbor uzorka za provođenje istraživanja,
- c) terenski rad (štampa instrumentarija i slanje izvještajnim jedinicama, prikupljanje podataka),
- d) izrada liste kontrola i dizajniranje IT okvira,
- e) kontrola, unos i obrada podataka,
- f) provjera podataka, obračun mikro indikatora,
- g) izračun stope neodgovora za preduzeća sa manje od 20 zaposlenih,
- h) imputacija djelomičnih neodgovora,
- i) procedure kalibracije,
- j) provjera grešaka na nivou stratuma sa hijerarhijskim pristupom,
- k) ponovna ispravka grešaka na mikro nivou,
- l) finalna procjena i obračun koeficijenta varijacije na nivou domene.

Provođenje Pilot istraživanja strukturnih poslovnih statistika za 2009. godinu odvijalo se uz dobru saradnju osoblja iz sve tri statističke institucije (Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Federalni zavod za statistiku, Republički zavod za statistiku Republike Srpske) u skladu sa zakonskim nadležnostima u pogledu proizvodnje statističkih podataka.

U tekstu koji slijedi prikazan je detaljniji opis najznačajnijih aktivnosti prema hronologiji izvršavanja tokom provođenja Pilot istraživanja.

1. Izrada upitnika i uputstava

Prilikom kreiranja upitnika za statistička istraživanja Strukturnih poslovnih statistika razmatran je balans između ciljeva koji se trebaju postići istraživanjem, s jedne strane, i mogućnosti dobivanja kvalitetnih podataka od strane respondentata, s druge strane. Posebna pažnja bila je posvećena formulisanju pitanja koja će biti razumljiva i prihvatljiva za respondente.

Dizajniranje upitnika za Pilot istraživanje za 2009. godinu radilo se po uzoru na upitnik koji je korišten u eksperimentalnom istraživanju koje je provedeno za 2007. godinu i zahtjeva Aneksa I, II i IV Strukturnih poslovnih statistika prema Regulativi 295/2008 u pogledu vrste, definicije, sadržaja i obračuna varijabli.

Važno je napomenuti da je prije provođenja eksperimentalnog istraživanja za 2007. godinu izvršeno testiranje respondentata da bi se ispitala raspoloživost podataka kod izvještajnih jedinica, čemu se daje sve veći prioritet, kao preduslov kvalitativnom aspektu prikupljenih podataka. Određeni konstruktivni komentari i primjedbe ugrađeni su u upitnik.

Urađena je analiza sadržaja upitnika u odnosu na zahtjeve izračuna varijabli u skladu sa zahtjevima EU Regulative 295/08 i izvršena su neophodna prilagođavanja i podešavanja.

Kako bi se upitnik što više približio respondentima svakoj stavci iz upitnika dodijeljeno je odgovarajuće konto (kao pomoćni indikator) na kome se evidentiraju računovodstveni podaci. Dodatni naponi uloženi su u kreiranje jedinstvenog upitnika za Bosnu i Hercegovinu, obzirom da se u entitetima koriste različite računovodstvene klasifikacije prihoda i troškova.

Kreirane su dvije vrste upitnika, detaljni za preduzeća sa 20 i više zaposlenih i skraćeni upitnik za preduzeća sa manje od 20 zaposlenih.

Upitnik za Pilot istraživanje za 2009. godinu sadrži slijedeće dijelove:

- a) identifikacione podatke,
- b) tabele sa podacima (10 tabela u detaljnom i 7 tabela u skraćenom upitniku) i
- c) kontakt informacije sa podacima o popunjavanju upitnika.

Identifikacioni podaci su predštampani iz Statističkog poslovnog registra. Izvještajnim jedinicama je data mogućnost korigovanja pogrešnih identifikacionih podataka. Također, u okviru tih podataka prikupljeni su opisi glavne i sekundarne djelatnosti za potrebe implementacije nove klasifikacije KD BiH 2010 u Statistički poslovni registar, kao i podaci o statusu i statusnim promjenama preduzeća tokom referentne godine za potrebe ažuriranja Statističkog poslovnog registra.

Detaljni upitnik sadrži slijedeće tabele: T1 -Prihodi iz redovnih djelatnosti i promjene u zalihama gotovih proizvoda i proizvodnje u toku, T2 - Troškovi proizvodnje, T3 - Promjene na zalihama (repromaterijala i robe), T4 - Zaposlenost, T5 - Troškovi zaposlenih, T6 - Vanjski saradnici, T7 - Ostvarene investicije, T8 - Investicije i tekući troškovi za zaštitu okoline, T9 - Ostali podaci i T10 - Retrospektivni podaci za preduzeće (izabrani podaci za prethodnu godinu).

Skraćeni upitnik sadrži prvih sedam tabela (bez T8, T9 i T10).

Na osnovu prvih sedam tabela moguće je izvesti obračun svih varijabli u godišnjoj periodici koje se traže Regulativom 295/2008.

Korišten je dopunski obrazac za sve djelatnosti istraživanja (djelatnosti C, D i E za jedinice sa preko 50 zaposlenih, a djelatnosti F, H i I za jedinice sa preko 20 zaposlenih) kojim se prikupljaju podaci po djelatnostima lokalnih jedinica. Na osnovu tih podataka izvode se varijable za KAU (jedinice po vrstama djelatnosti).

Istovremeno sa pripremom upitnika za Pilot istraživanje pripremljena su i uputstva za popunjavanje upitnika (posebno za detaljni, a posebno za skraćeni upitnik). Uputstvom su data opća pojašnjenja, kao i detaljniji opis pojedinih stavki koja treba da pomognu izvještajnim jedinicama prilikom popunjavanja upitnika.

2. Priprema okvira i izbor uzorka

2.1. Priprema okvira

Okvir uzorka korišten za Pilot istraživanje za 2009. godinu napravljen je na osnovu podataka Statističkog poslovnog registra sa stanjem 31. 12. 2009. godine. Područja djelatnosti KD BiH (NACE Rev1.1) koja su obuhvaćena ovim istraživanjem, kao i klasifikacija preduzeća u odnosu na broj zaposlenih radnika određene su u skladu sa važećom EU Regulativom (295/2008) s jedne strane i finansijsko-kadrovskim ograničenjima BiH statističkih institucija s druge strane.

Odlučeno je da se Pilot istraživanjem strukturnih poslovnih statistika za 2009. godinu obuhvate djelatnosti koje su pokrivene Aneksima I, II i IV Regulative 295/2008. Aneksom I nisu obuhvaćene sve djelatnosti prema Regulativi, već samo djelatnosti H - Ugostiteljstvo i I - Prijevoz, skladištenje i komunikacije.

Prije samog dizajniranja i izbora uzorka izvršena je detaljna analiza podataka Statističkog poslovnog registra koji su služili kao osnova za kreiranje okvira za izbor uzorka ovog istraživanja. U toku analize, značajan doprinos su dale osobe zadužene za rad na SPR-u, u sve tri statističke institucije u BiH, u smislu identifikovanja i adekvatnog tretmana preduzeća u kojima je otvoren stečajni postupak ili preduzeća koja imaju ukupan prihod ili broj zaposlenih jednak nuli po podacima SPR-a.

Imajući u vidu da je finalni uzorak za ovo istraživanje bilo potrebno izraditi u prvoj polovini 2010. godine, te kako se ažuriranje Statističkog poslovnog registra (SPR) sa podacima iz završnih računa za 2009. godinu vrši tek u julu 2010. godine, odlučeno je da se koristi SPR sa stanjem administrativnog registra na dan 31.12.2009. godine u kojem se nalaze podaci sa završnim računima iz 2008. godine. Drugim riječima, klasa preduzeća po broju zaposlenih radnika, kao stratifikaciona varijabla, kreirana je na osnovu podataka završnih računa iz 2008. godine, dok je djelatnost uzeta sa stanjem administrativnih podataka sa danom 31.12.2009. godine.

Stratifikacija ciljne populacije ovog istraživanja izvršena je u skladu sa entitetom kojem preduzeće pripada, klasom preduzeća u odnosu na broj zaposlenih radnika i djelatnosti preduzeća na slijedećim nivoima:

- Područje C „Vađenje ruda i kamena“ - Nivo potpodručja (2 slovne oznake KDBiH; CA i CB)
- Područje D „Prerađivačka industrija“ - Nivo oblasti (2 cifre KDBiH)
- Područje E „Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, plinom i vodom“ - Nivo oblasti (2 cifre KDBiH)
- Područje F „Građevinarstvo“, osim grane 45.5 „Iznajmljivanje opreme za izgradnju ...“. Za potrebe procesuiranja pravi se slijedeće grupisanje grana KDBiH: 1) grane 45.1 i 45.2 spajaju se u jednu izvedenu granu pod oznakom 45.6 i sa nazivom „Pripremni radovi, visokogradnja i niskogradnja“, 2) grane KD BiH 45.3 i 45.4 spajaju se u jednu izvedenu granu pod oznakom 45.7 i sa nazivom „Instalacioni i završni radovi“
- Područje H „Ugostiteljstvo“, osim razreda 55.22 „Kampovi i logorišta“. Za potrebe procesuiranja prave se slijedeća grupisanja grana/razreda KD BiH: 1) grana 55.1 i razredi 55.21 i 55.23 spajaju se u jednu izvedenu granu pod oznakom 55.6 i sa nazivom „Hoteli i druge vrste smještaja za kraći boravak“, 2) grane KD BiH 55.3, 55.4 i 55.5 spajaju se u jednu izvedenu granu pod oznakom 55.7 i sa nazivom „Restorani, barovi, kantine i catering“
- Područje I „Prijevoz, skladištenje i komunikacije“ - Nivo oblasti (2 cifre KDBiH)

Oznake stratumu u ovom istraživanju uvedene su u slijedećoj formi:

OznakaEntiteta_OznakaDjelatnosti_KlasaZaposlenosti_CenzusOznaka pri čemu:

- OznakaEntiteta ima slijedeće vrijednosti: 1 - Republika Srpska, 2 - Federacija BiH, 3 - Brčko Distrikt BiH;
- Oznaka Djelatnosti precizirana je u prethodnom pasusu;
- Klasa Zaposlenosti ima slijedeće vrijednosti: 1 - 0-19 zaposlenih, 2 - 20-49 zaposlenih, 3 - 50 i više zaposlenih;

- Cenzus oznaka ima slijedeće vrijednosti:

- 1 za sva preduzeća sa 20 i više zaposlenih u područjima F, H, I, te za sva preduzeća sa 50 i više zaposlenih za područja C, D, E
- 0 za sva preduzeća sa manje od 20 zaposlenih u područjima F, H, I, te za sva preduzeća sa manje od 50 i više zaposlenih za područja C, D, E.

Tabela 2.1.1: Okvir uzorka po područjima djelatnosti, klasama zaposlenih i entitetima

Bosna i Hercegovina

Područje djelatnosti	Klasa zaposlenih			UKUPNO
	I	II	III	
C	181	24	29	234
D	4543	677	544	5764
E	115	53	68	236
F	1924	313	183	2420
H	611	61	25	697
I	2239	116	70	2425
UKUPNO BIH	9613	1244	919	11776

Federacija Bosne i Hercegovine

C	102	18	21	141
D	2976	386	316	3678
E	68	27	34	129
F	1332	204	121	1657
H	462	36	17	515
I	1509	77	49	1635
UKUPNO FBIH	6449	748	558	7755

Republika Srpska

C	77	6	8	91
D	1447	274	216	1937
E	44	26	33	103
F	525	97	60	682
H	134	24	8	166
I	681	36	19	736
UKUPNO RS	2908	463	344	3715

Brčko Distrikt BiH

C	2	0	0	2
D	120	17	12	149
E	3	0	1	4
F	67	12	2	81
H	15	1	0	16
I	49	3	2	54
UKUPNO BDBiH	256	33	17	306

2.2. Izbor uzorka

Za prikupljanje i obradu podataka korišten je kombinovani metod uzorka i punog obuhvata. Metod uzorka je korišten za sva preduzeća iz klase I, kao i za sva preduzeća iz klase II područja djelatnosti C, D i E, dok je metod punog obuhvata korišten za preostala preduzeća (klasa II područja djelatnosti F, H i I, odnosno sva preduzeća iz klase III).

Alokacija uzoračkih jedinica unutar stratuma izvršena je koristeći sve dostupne pomoćne informacije:

- varijabilnost broja zaposlenih po stratumu za čitavu ciljnu populaciju izračunata je koristeći podatke o zaposlenim iz Statističkog poslovnog registra BiH
- ocijenjena varijabilnost ključnih parametara istraživanja (ukupan promet, dodana vrijednost i troškovi zaposlenih) za područja djelatnosti H i I koristeći prethodno pilot SPS istraživanje.

Pomenute pomoćne informacije su iskorištene za kreiranje optimalne alokacije jedinica unutar stratuma koristeći programski alat MAUSS-R, razvijen u ISTAT-u, a koji služi za optimalnu alokaciju jedinica po više dostupnih varijabli u više različitih domena od interesa.

Domeni od interesa za ovo istraživanje su definisani na slijedeći način:

DOM1 je stratum (kako je definisan u fazi pripreme okvira uzorka)

DOM2 OznakaEntiteta_PodručjeDjelatnosti_CenzusUslov

DOM3 OznakaEntiteta

DOM4 BiH.

Sve ocjene koje su neophodne za rad programskog alata MAUSS-R izračunate su koristeći pakete "survey" i "EVER" unutar programskog okruženja "R".

Finalna alokacija je odrađena na spojenim podacima za Federaciju BiH i Republiku Srpsku, dok je za Brčko Distrikt BiH odrađena posebno, zbog toga što je Brčko Distrikt BiH premalo područje na koje utiču druga dva entiteta.

Veličina uzorka za ovo istraživanje određena je kao balans između minimuma preciznosti statističkih ocjena projektovanih za ovo istraživanje s jedne strane i raspoloživih finansijskih i kadrovskih resursa u statističkim institucijama BiH sa druge strane.

Primjenom optimalne Neyman-ove alokacije (Bethel) u software-u MAUSS dobivena je alokacija - tj. distribucija uzorka po stratumima, pri čemu je veličina uzorka iznosila 2.884 jedinice za nivo BiH.

Nakon Bethel alokacije primijenjeno je i pravilo minimalnog broja jedinica po stratumu od 5 jedinica čime je dobivena finalna alokacija i veličina uzorka prikazana u tabeli 2.2.1.

Izbor uzorka je izvršen koristeći paket "sampling" programskog okruženja "R".

Tabela 2.2.1: Finalni uzorak za BiH i entitete

	Bethel	Finalna alokacija
Bosna i Hercegovina	2884	3020
Federacija BiH	1813	1877
Republika Srpska	910	969
Brčko Distrikt BiH	161	174

Tabela 2.2.2: Finalni uzorak po područjima djelatnosti, klasama zaposlenih i entitetima

Bosna i Hercegovina

Područje djelatnosti	Klasa zaposlenih			UKUPNO
	I	II	III	
C	29	12	29	70
D	356	199	544	1099
E	34	19	68	121
F	43	313	183	539
H	135	61	25	221
I	784	116	70	970
UKUPNO BIH	1381	720	919	3020

Federacija Bosne i Hercegovine

C	15	6	21	42
D	159	97	316	572
E	18	9	34	61
F	17	204	121	342
H	73	36	17	126
I	608	77	49	734
UKUPNO FBiH	890	429	558	1877

Republika Srpska

C	12	6	8	26
D	126	85	216	427
E	13	10	33	56
F	13	97	60	170
H	55	24	8	87
I	148	36	19	203
UKUPNO RS	367	258	344	969

Brčko Distrikt BiH

C	2	0	0	2
D	71	17	12	100
E	3	0	1	4
F	13	12	2	27
H	7	1	0	8
I	28	3	2	33
UKUPNO BDBiH	124	33	17	174

3. Organizacija provođenja SPS istraživanja

3.1. Zajedničke osnove za provođenje i organizaciju istraživanja

Instrumentarij za provođenje Pilot SPS istraživanja (upitnici, uputstva, uzorak) je finaliziran krajem aprila u okviru aktivnosti radne grupe za SPS istraživanje sastavljene od statističara iz sve tri statističke institucije u BiH.

Prilikom pripreme upitnika predštampani su identifikacioni podaci (identifikacioni ili matični broj, naziv preduzeća, adresa, sjedište i djelatnost) koji se vode za preduzeće u Statističkom poslovnom registru.

Za provođenje Pilot SPS istraživanja pripremljen je plan aktivnosti za organizaciju provođenja istraživanja na terenu sa okvirnim rokovima za pojedine faze provođenja istraživanja i uputstvo za slanje upitnika (detaljni, skraćeni i dopunski upitnik) izvještajnim jedinicama prema klasama zaposlenih.

U Bosni i Hercegovini broj jedinica u okviru za uzorak je iznosio 11 776. Iz ovog okvira izvučen je uzorak od 3 020 jedinica za BiH i to za Federaciju BiH 1878 jedinica, za Republiku Srpsku 969 i 174 jedinice za Brčko Distrikt BiH.

Za sve izvještajne jedinice koje su obuhvaćene ovim istraživanjem štampana su dva primjerka upitnika, uputstvo za popunjavanje upitnika i pismo izvještajnoj jedinici.

Pripremljeni materijal je poslan izvještajnim jedinicama početkom maja. Prvi rok za dostavu popunjenih upitnika od strane izvještajnih jedinica bio je dvije do tri sedmice nakon prijema (prema odlukama entitetskih zavoda). Međutim, da bi postigli prihvatljivu stopu odgovora proces prikupljanja nastavljen je i poslije planiranog roka.

Entitetski zavodi i Brčko Distrikt BiH organizovali su i provodili istraživanje na terenu, svako na svom području. Štampanje instrumentarija (upitnici, uputstva i pisma), distribucija izvještajnim jedinicama, prikupljanje, urgencije, kontrola i unos su urađeni u entitetskim zavodima i Brčko Distriktu BiH.

3.2. Organizacija provođenja istraživanja u Federalnom zavodu za statistiku

U Federaciji BiH, okvir za uzorak je iznosio 7755 preduzeća sa stanjem registra 31.12.2009. Na osnovu ovog okvira izvučen je uzorak od 1877 jedinica za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Metodolozi Federalnog zavoda za statistiku uradili su štampu upitnika, uputstava i pisama za izvještajne jedinice i pripremljen materijal distribuirali kantonalnim službama i uredima koji su ih onda slali na adrese preduzeća.

Prikupljanje i kontrola podataka se vršila putem kantonalnih službi i ureda.

Unos podataka su vršila kantonalna odjeljenja kod kojih se instalirala aplikacija za unos. Aplikacija je sadržavala hard i soft kontrole koje su spriječavale eventualne greške. U toku prikupljanja i unosa podataka iz upitnika kontinuirano je vršena logička i računaska kontrola podataka i vršene su neophodne korekcije kroz kontakte s izvještajnim jedinicama, gdje god je to bilo potrebno napraviti. Iz FZS se svakodnevno kontaktiralo s kantonalnim službama radi provjere funkcioniranja organizacije istraživanja na terenu, kao i zbog rješavanja mogućih metodoloških i drugih pitanja.

Nakon završenog unosa, kantoni su dostavili baze podataka, nakon čega se pristupilo izračunavanju ukupne stope odgovora, te računanju SPS varijabli i analizi dobijenih podataka.

FZS je za praćenje provođenja istraživanja pripremio Obrazac o neodzivu. Taj obrazac je uključivao 8 modaliteta: 1- Podrazumijeva da je preduzeće živo, ali nije odgovorilo; 2- Preduzeće je ugašeno; 3- Prestanak

obavljanja djelatnosti koja je predmet posmatranja (obično prije gašenja u registru); 4- Preduzeće je privremeno neaktivno; 5- Preduzeće je u likvidaciji; 6- Upitnik nije uručen preduzeću; 7- Djelatnost preduzeća nije uključena u istraživanje; 8- Pogrešna klasifikacija; 9- Ostalo. Ukoliko određeno preduzeće nije popunilo upitnik, kontaktirano je telefonskim putem. Na takav način se utvrđivalo da li preduzeće posluje i koji je razlog nepopunjavanja upitnika.

Prema ovom obrascu, kantonalna odjeljenja su pravila evidenciju o broju neprikupljenih upitnika.

3.3. Organizacija provođenja istraživanja u Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske

Ukupan broj jedinica u uzorku za Strukturno poslovno statističko istraživanje u Republici Srpskoj za referentnu 2009. godinu, bio je 969, od čega 509 iz područja C, D i E, 170 izvještajnih jedinica iz područja F, 87 iz područja H i 203 izvještajne jedinice iz područja I.

Izvršeno je prilagođavanje upitnika računovodstvenim standardima u Republici Srpskoj koristeći jedinstvena računovodstvena konta s ciljem što kvalitetnijeg popunjavanja upitnika od strane izvještajnih jedinica, odnosno izbjegavanja grešaka mjerenja.

U skladu sa izmjenama na upitniku, izvršena je i modifikacija ostalog instrumentarija istraživanja.

Rad na instrumentariju je završen krajem aprila i nakon toga predat u pripremu za štampanje.

Za svaku izvještajnu jedinicu štampana su dva primjerka upitnika, uputstvo za popunjavanje upitnika i pismo izvještajnoj jedinici, u kojem se navodi njihova obaveza dostavljanja popunjenih upitnika u skladu s važećim zakonskim propisima.

Upitnici su predštampani sa osnovnim identifikacionim podacima pojedine izvještajne jedinice (naziv preduzeća, matični broj, adresa - ulica i broj, općina i broj telefona) i jedinstvenim rednim brojem koji je pridružen svakom preduzeću.

Priprema i slanje materijala na teren je provedena u organizaciji Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske bez angažovanja područnih odjeljenja. Aktivnosti na adresiranju koverti otpočele su 27. aprila 2010., a slanje kompletnog materijala na teren završeno je 3. maja 2010. godine.

Prvi rok za dostavljanje podataka od strane izvještajnih jedinica bio je 24.05.2010. Proces prikupljanja podataka nastavljen je i nakon pomenutog roka s ciljem postizanja prihvatljive stope odgovora. Tokom prikupljanja podataka identifikovane su greške u adresnim podacima preduzeća (vraćena koverta sa naznakom nepoznatog subjekta). Iz tog razloga, učinjen je napor s ciljem nalaženja ispravnih adresnih podataka (telefonski kontakt, internet pretraga) i ponovnog slanja upitnika za određenu grupu izvještajnih jedinica.

Sa izvještajnim jedinicama koje nisu dostavile popunjen upitnik Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske u predviđenom roku se kontaktiralo telefonom u određenim vremenskim intervalima (01.06. i 01.07.). Na takav način dobile su se kvalitetnije informacije o razlozima nedostavljanja podataka, kao i vrsti problema na koje su izvještajne jedinice nailazile u toku popunjavanja upitnika.

Telefonsko kontaktiranje izvještajnih jedinica pružilo je mogućnost efikasnog rješavanja nedoumica tokom popunjavanja podataka od strane izvještajnih jedinica.

Proces prikupljanja podataka također je bio organizovan od strane Republičkog zavoda za statistiku RS-a bez angažovanja područnih odjeljenja.

Nad prikupljenim upitnicima koji su stizali u RZS RS vršena je prva vizuelna provjera popunjenih podataka, čiji je cilj bio izdvajanje upitnika koji će ići na dalju obradu od upitnika na kojima je potrebna intervencija

telefonskim kontaktom ili ponovno slanje upitnika. Sa stanjem na dan 31.05.2010. od 969 upitnika poslatih na teren, dostavljeno je i prekontrolisano 447 upitnika, što predstavlja 46,1%.

Pored toga, u određenim vremenskim intervalima, vršena je i analiza postignutih stopa odgovora po stratumima, prvenstveno s ciljem njihovog poboljšanja. Drugim riječima, izvještajnim jedinicama iz stratumima sa identifikovanom niskom stopom odgovora posvećena je veća pažnja u toku procesa prikupljanja podataka.

Faza prikupljanja podataka trajala je do 02.09.2010. godine.

Unos i kontrole podataka su obavljene u dvije faze. Prva faza odnosila se na unos sirovih podataka bez ograničenja u skladu sa unaprijed definisanim logičkim kontrolama, dok se druga faza odnosila na ispravke podataka koji nisu bili u skladu sa metodološkim zahtjevom za logičku i računsku kontrolu.

Po završenom unosu sirovih podataka, a nakon utvrđenih grešaka (druga faza) odmah se pristupilo njihovim ispravkama. Kontaktirana su sva preduzeća gdje su ustanovljene greške nakon izvršenih kontrola, da bi se izvršila korekcija i utvrdio tačan podatak. Vršeno je i poredenje sakupljenih podataka sa podacima iz godišnjih završnih računa preduzeća na stavkama upitnika koje su direktno uporediva sa odgovarajućim pozicijama završnih računa. Prioritet u kontrolisanju bile su stavke iz upitnika koje su se koristile za računanje osnovnog skupa izvedenih varijabli.

Paralelno sa procesom prikupljanja podataka, vodila se evidencija i o neodgovorima, tj. o neodzivu putem upitnika o neodzivu. U tom obrascu su se pisale napomene, da li je preduzeće prestalo sa radom ili je u fazi mirovanja, stečaj i sl. Detaljnije informacije su se prikupljale sa ciljem korištenja u statističkom poslovnom registru.

Bilo je slučajeva da su preduzeća odbila saradnju uz napomenu da su upitnici komplikovani i preopširni, tako da nisu imali vremena za njihovo popunjavanje.

3.4. Organizacija provođenja istraživanja u Brčko Distriktu BiH

Iz okvira uzorka za Brčko Distrikt BiH (306 preduzeća registrovanih u Brčko Distriktu BiH) za Pilot istraživanje Strukturnih poslovnih statistika za 2009. godinu izabrana su ukupno 174 preduzeća. 50 preduzeća je trebalo popuniti detaljan upitnik SPS/D sa dopunskim obrascem i 124 preduzeća skraćeni upitnik - SPS/S. Izvršena je štampa upitnika (na dvije jezične varijante), uputstava i pisama za izvještajne jedinice koji su poslani na adrese izabranim preduzećima. Rok za dostavu popunjenih upitnika bio je dvije sedmice nakon prijema upitnika, a u slijedeće dvije sedmice vršena je provjera i urgencije za izvještajne jedinice koje nisu dostavile popunjen upitnik.

Tokom prijema popunjenih upitnika vršena je kontrola i unos dobivenih podataka. Kontaktirana su preduzeća za nedostajuće i netačne podatke. Kontrole su radene prema opisu kontrola koje su ugrađene u aplikaciju za unos podataka. Aplikaciju za unos podataka uradili su stručnjaci iz IT odsjeka Agencije za statistiku koja je skupa sa metodolozima iz Agencije testirana u Brčko Distriktu BiH.

Ukupno je prikupljeno popunjenih upitnika za 110 preduzeća, ili 63,2%. Od toga je popunjen 41 detaljan upitnik (procenat odziva 82%) i 69 skraćenih upitnika (procenat odziva 55%). Od 64 preduzeća koja nisu dostavila upitnik, 9 nije dostavilo detaljan upitnik, 55 preduzeća nije dostavilo skraćeni upitnik. Za 31 preduzeće ustanovljeno je da su sa nepoznatim adresama, 3 preduzeća utvrđeno je da ne rade - telefonskim kontaktom ili su vraćene koverte, a 23 preduzeća su kontaktirana telefonskim putem, ali nisu dostavila popunjene upitnike.

4. Ishodi istraživanja (stope odgovora)

U slijedećim tabelama dati su pregledi stopa odgovora za BiH i po entitetima, oblastima djelatnosti i klasama broja zaposlenih.

Tabela 4.1. Stope odgovora u BiH

Djelatnost po NACE Rev.1.1	Klase zaposlenih		
	I	II	III
15	59,1	78,6	80,7
16	60,0	50,0	100,0
17	52,9	60,0	81,8
18	68,4	70,0	73,5
19	62,5	81,8	71,1
20	73,7	81,8	72,7
21	64,3	60,0	80,0
22	61,9	100,0	100,0
23	66,7	75,0	100,0
24	46,7	70,0	93,8
25	72,2	71,4	80,0
26	66,7	50,0	86,7
27	63,6	75,0	90,5
28	73,7	75,0	87,3
29	57,9	62,5	88,2
30	52,9	87,5	80,0
31	76,5	81,8	83,3
32	76,9	100,0	50,0
33	78,6	71,4	83,3
34	50,0	85,7	92,9
35	62,5	83,3	66,7
36	77,8	72,7	88,5
37	75,0	75,0	100,0
40	57,9	100,0	96,0
41	60,0	90,0	90,9
45	67,4	85,6	85,8
55	57,0	86,9	92,0
60	67,8	84,7	87,5
62	50,0	100,0	100,0
63	71,5	95,7	91,7
64	67,7	100,0	77,8
CA	71,4	100,0	100,0
CB	63,6	80,0	94,7
Ukupno	66,4	83,4	84,9

Ukupna stopa odgovora za sve djelatnosti i klase zaposlenih u Bosni i Hercegovini iznosila je 76,1%.

Tabela 4.2: Stope odgovora u Federaciji BiH

Djelatnost po NACE Rev.1.1	Klase zaposlenih		
	I	II	III
15	50,0	60,0	89,6
16	60,0	50,0	100,0
17	71,4	60,0	90,9
18	71,4	60,0	71,9
19	57,1	60,0	78,9
20	71,4	80,0	79,2
21	80,0	100,0	100,0
22	55,6	100,0	100,0
23	66,7	100,0	100,0
24	50,0	80,0	100,0
25	71,4	60,0	92,3
26	85,7	60,0	86,4
27	57,1	66,7	91,7
28	85,7	80,0	88,9
29	71,4	80,0	96,2
30	50,0	100,0	66,7
31	75,0	60,0	88,9
32	75,0	100,0	
33	100,0	60,0	100,0
34	71,4	80,0	100,0
35	80,0	50,0	50,0
36	87,5	80,0	86,7
37	80,0	60,0	100,0
40	63,6	100,0	100,0
41	57,1	80,0	92,6
45	82,4	90,7	88,4
55	52,1	88,9	94,1
60	70,9	83,9	88,2
62	60,0	100,0	100,0
63	74,4	92,9	100,0
64	78,8	100,0	83,3
CA	80,0	100,0	100,0
CB	70,0	60,0	100,0
Ukupno	70,4	85,3	88,9

Ukupna stopa odgovora za sve djelatnosti i klase zaposlenih u Federaciji BiH je iznosila 79,3%.

Tabela 4.3: Stope odgovora u Republici Srpskoj

Djelatnost po NACE Rev.1.1	Klase zaposlenih		
	I	II	III
15	83,3	100,0	65,7
16			100,0
17	37,5	60,0	72,7
18	62,5	80,0	76,5
19	71,4	100,0	63,2
20	83,3	80,0	67,7
21	50,0	33,3	66,7
22	66,7	100,0	100,0
23	0,0	50,0	100,0
24	42,9	60,0	66,7
25	66,7	100,0	57,1
26	50,0	40,0	87,5
27	75,0	75,0	88,9
28	66,7	60,0	83,3
29	42,9	33,3	62,5
30	50,0	66,7	100,0
31	100,0	100,0	75,0
32	80,0	100,0	50,0
33	50,0	100,0	80,0
34	20,0	100,0	83,3
35	33,3	100,0	100,0
36	60,0	60,0	100,0
37	100,0	100,0	100,0
40	50,0	100,0	93,8
41	40,0	100,0	88,2
45	61,5	76,3	81,7
55	65,5	83,3	87,5
60	57,1	85,2	84,6
62	40,0		
63	61,5	100,0	66,7
64	58,5	100,0	66,7
CA	50,0	100,0	100,0
CB	60,0	100,0	85,7
Ukupno	60,0	80,3	78,4

Ukupna stopa odgovora za sve djelatnosti i klase zaposlenih za Republiku Srpsku je bila 72,0%.

Tabela 4.4: Stope odgovora za Brčko Distrikt BiH

Djelatnost po NACE Rev.1.1	Klase zaposlenih		
	I	II	III
15	50,0	75,0	100,0
17	50,0		
18	75,0		
19	50,0	100,0	
20	66,7	100,0	
21	66,7		
22	66,7	100,0	
24	0,0		100,0
25	80,0	50,0	
26	60,0	0,0	
27		100,0	
28	66,7	100,0	100,0
29	60,0		
30	100,0		
31	33,3	100,0	100,0
32	0,0		
33	100,0		
36	80,0	100,0	66,7
37	50,0	100,0	
40			100,0
41	100,0		
45	53,8	75,0	50,0
55	42,9	100,0	
60	43,8	100,0	100,0
63	33,3	100,0	100,0
64	33,3		
CB	50,0		
Ukupno	56,2	81,8	88,2

Ukupna stopa odgovora za sve djelatnosti i klase zaposlenih za Brčko Distrikt BiH bila je 64,3%.

5. IT aplikacija za unos podataka i razmjena podataka između statističkih institucija

5.1. Zajedničke osnove za unos i razmjenu podataka

Aplikaciju za unos podataka radili su entitetski zavodi za statistiku, a aplikaciju za unos podataka za Brčko Distrikt BiH uradili su stručnjaci iz IT odsjeka Agencije za statistiku BiH.

Lista kontrola je napravljena od strane Agencije za statistiku BiH i dostavljena entitetskim zavodima, koja je ugrađena u njihove aplikacije za unos podataka. Kao poseban dodatak u ovoj publikaciji se daje lista kontrola.

5.2. IT aplikacija za SPS u Federalnom zavodu za statistiku

Baza podataka FZS rađena je u MS Access-u 2003. Struktura baze slijedi formu upitnika. IT tim FZS-a je izradio i aplikaciju za unos podataka u Visual Basic-u 6.0 koja sadrži sve potrebne kontrole („Soft“ i „Hard“) vezane za obavezne podatke, raspone pojedinih varijabli, suma i sl. Aplikacija je instalirana u 10 kantonalnih službi FZS i izvršena je obuka operatera za korištenje aplikacije i instrukcije vezane za logičke i računске kontrole koje SPS upitnik treba zadovoljiti pri unosu. Urađena je i IT procedura (makro u MS EXCEL) pomoću koje su SPS upitnici napunjeni identifikacionim podacima za svaku firmu pojedinačno iz SPR.

5.3. IT aplikacija za SPS u Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske

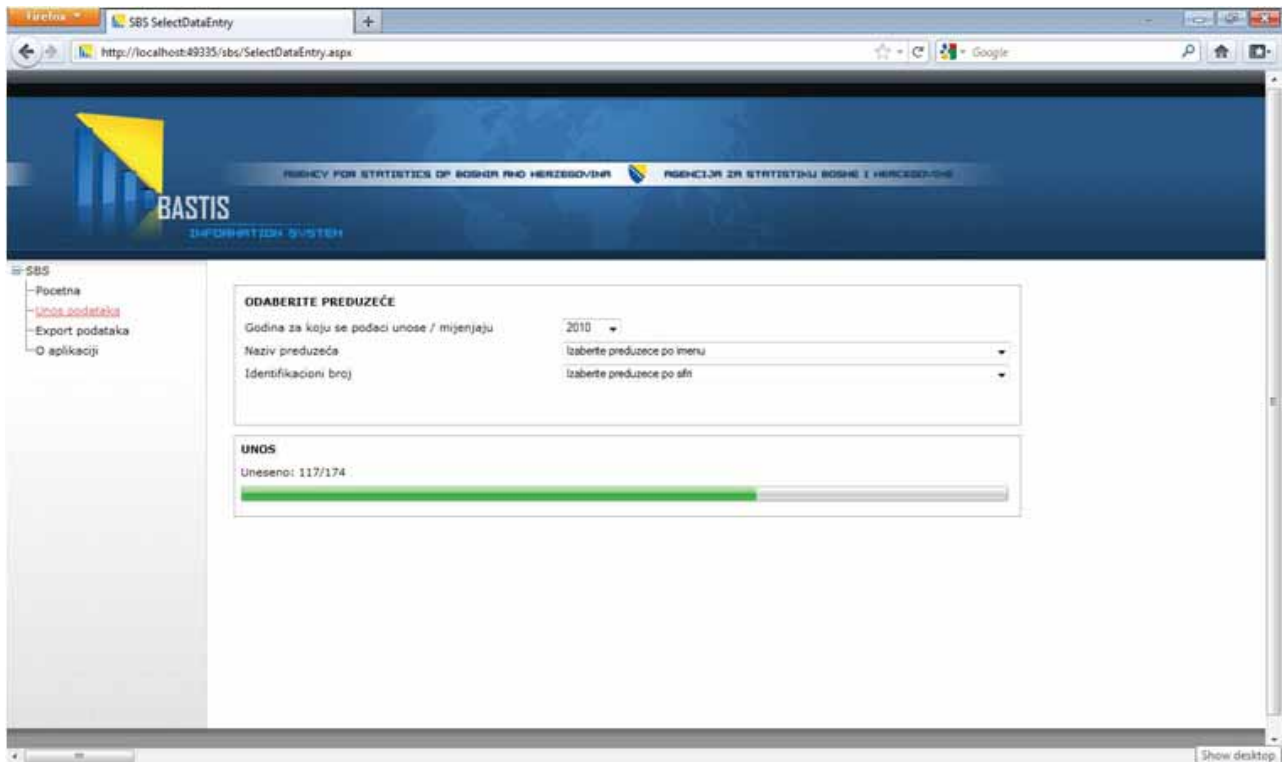
U Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske za potrebe istraživanja SPS-2009 dizajnirana je relaciona baza podataka (MS SQL server), a za upravljanje tom bazom napisane su slijedeće aplikacije:

- 1) “Štampa upitnika SPS-RS-2009” (Excel-MS SQL 2005) -ova aplikacija služi za štampanje “predštampanih” upitnika, tj. za svaku izabranu izvještajnu jedinicu priprema odgovarajući tip upitnika i napuni ga njenim identifikacionim podacima iz Statističkog poslovnog registra.
- 2) “SPS-RS-2009” (MS Visual Studio 2008-MS SQL 2005) koja omogućava korisnicima (ovisno o njihovim ulogama) pristup ovoj bazi i obavljanje slijedećih zadataka:
 - unos i korekciju podataka pojedinačnih upitnika (pri tome se bilježe - čuvaju sve promjene nad podacima, sa pripadajućim datumom promjene i imenom izvršioca promjene što omogućava dobivanje presjeka stanja podataka u bilo kojoj zahtijevanoj vremenskoj tački);
 - prikaz svih vrsta grešaka (formalne, računске, logičke) za pojedinačne upitnike;
 - pregled o broju unesenih upitnika prema svim nivoima (istraživanje, oblast djelatnosti, stratum, izvršilac);
 - izračunavanje i prikaz SPS varijabli za svaku izvještajnu jedinicu.
- 3) “Procedure za poređenje SPS podataka sa podacima drugih istraživanja” (Excel - Transact SQL).
- 4) “Procedura za prijevod SPS- 2009 RS na BiH dizajn” (Transact SQL) prevodi bazu RZS RS na dizajn koji je zahtijevan od Agencije za statistiku BiH, a zatim je eksportuje u Access bazu koja je dostavljena BHAS-u.

Između ostalog važno je istaći da je aplikacija instalirana na aplikativnom serveru tako da joj korisnik pristupa sa bilo kojeg računara (sva sigurnost diktirana je pravima na serverima) što uveliko olakšava održavanje, kao i to da se prema odabranoj izvještajnoj jedinici dinamički kreira tip upitnika (detaljni, detaljni sa prilogom ili skraćeni) na osnovu podataka u bazi.

5.4. IT aplikacija za SPS u Brčko Distriktu BiH

Za SPS istraživanje izrađena je aplikacija za unos i obradu podataka. Aplikacija je razvijena u .NET okruženju. Radi se o web ASP aplikaciji sa kodom pisanim u Visual Basic-u. Podaci se smještaju u MS SQL namjenski razvijenu bazu podataka.

Prije unosa podataka, u aplikaciju su importovani osnovni podaci (poreski broj, naziv, adresa, djelatnost i sl.) o subjektima koji učestvuju u istraživanju. Također su importovani podaci o vrsti upitnika koji je poslan subjektu, tako da aplikacija nakon odabira subjekta automatski bira jednu od dvije forme za unos (detaljnu ili skraćenu) podataka.

Podaci iz skraćenog i detaljnog upitnika smještaju se u istu strukturu tabela u bazi podataka što je omogućio sam dizajn. Sa ovim pristupom imamo fleksibilnost prilikom unosa i editovanja podataka iz različitih formi, ali podaci nisu smješteni u obliku pogodnom za dalju obradu. Rezultat je izrada procedure za transformaciju podataka iz tzv. vertikalnog oblika u horizontalni koji je mnogo pregledniji za ljude.

The diagram illustrates the transformation of data from a vertical format to a horizontal format. A blue arrow points from the left table to the right table.

T500_HOT.sbs - dbo.Data	T500_HOT.sbs - dbo.TabelaSkraceni05	T500_HOT...
Id	Year	Data
4600003010009	2010	000500 43491
4600003010009	2010	000501 29274
4600003010009	2010	000505 14217
4600003010009	2010	000700 890105
4600003010009	2010	000701 890105
4600003010009	2010	040001 5
4600003010009	2010	040002 10440
4600003010009	2010	040301 5
4600003010009	2010	040302 10440
4600004090006	2010	000100 2335067
4600004090006	2010	000101 2289531
4600004090006	2010	000102 34617
4600004090006	2010	000104 38900
4600004090006	2010	000107 -27981
4600004090006	2010	000200 2304265
4600004090006	2010	000201 1726544

T500_HOT.sbs - dbo.TabelaSkraceni05	T500_HOT.master - C:\...formacija.sql	T500_HOT.sbs - dbo.Data	Object E
Id	year		
4600004090006	2010	200683	000504 13104 213787
4600005810002	2010	217624	26553
4600010570001	2010	720486	294770 1015256
4600013320006	2010	113391	82588 700533
4600016770002	2010	239072	108889 347961
4600021770002	2010	613130	66486 679616
4600022150008	2010	617945	82588 700533
4600029240002	2010	3198981	7020 426080 3632081
4600038070004	2010	191785	83260 279045
4600050870008	2010	121211	54925 176136
4600050950001	2010	222200	30740 252940
4600051840005	2010	185087	185087
4600053970003	2010	156849	156849
4600057960002	2010	66614	16495 1002 84111
4600069110004	2010	254765	254765
4600069380001	2010	633951	39007 672958

Kontrole podataka su provedene na nivou baze podataka i rezultat je tabela sa svim greškama. Ovo je realizovano na navedeni način zbog mogućnosti vršenja kontrola nad podacima dobivenim od entiteta.

Unos podataka u Brčkom, gdje je aplikacija korištena, izvršen je na paralelno tri računara i prošao je bez problema.

5.5. Razmjena podataka

Kod objedinjavanja podataka imali smo manjih tehničkih problema jer su sve tri institucije koristile različite aplikacije za unos podataka, kao i različit dizajn baza podataka. Podaci su Agenciji za statistiku BiH mogli biti dostavljeni u dva različita formata koja smo propisali (vertikalni i horizontalni) jer smo imali proceduru za transformaciju podataka iz vertikalnog u horizontalni oblik.

Izrađena je i SQL procedura za računanje potrebnih varijabli kao rezultata istraživanja.

6. Kontrola i analiza podataka (uređivanje podataka)

6.1. Teoretski aspekti i zajedničke osnove za uređivanje i analizu podataka

Prije publikovanja podataka vršena je kontrola i analiza podataka, odnosno uređivanje sirovih podataka. Ova aktivnost osigurava da podaci koji se pružaju korisnicima nakon svih kontrola, analiza i procjene totala, za istraživanja koja se baziraju djelomično ili potpuno na uzorku, budu tačni, kompletni i konzistentni. Postoje dva nivoa uređivanja podataka, i to mikro i makro uređivanje.

Mikro uređivanje odnosi se na korigovanje podataka na nivou osnovne jedinice posmatranja. Ovaj proces otkriva greške u podacima kroz provjere pojedinih podataka na samom upitniku. Namjena ove kontrole je da se utvrdi kompletnost i tačnost pojedinačnih zapisa, kao i logičnost podataka na nivou osnovnog subjekta. Uređivanje podataka može se obaviti ručno, uz pomoć računskog programiranja, ili kombinacijom obje tehnike, što je najčešći slučaj.

Greške u podacima mogu nastati iz više razloga, a najčešći su slijedeći:

- ispitanik, odnosno osoba koja popunjava upitnik nije razumjela pitanje,
- osoba koja popunjava upitnik nije popunila sve tražene podatke,
- osoba koja popunjava upitnik nije unijela tačne podatke (permutovala broj, upisala na pogrešno mjesto),
- greška napravljena prilikom unosa podataka u računar i sl.

Za potrebe provođenja Pilot strukturnog poslovnog istraživanja napravljena je lista kontrola koja je ugrađena u aplikacije za unos podataka. Greške su obilježene kao „soft“, što predstavlja upozorenje ili kao „hard“ što znači da postoji greška koju treba korigovati kontaktom sa izvještajnom jedinicom ili koristeći neki drugi izvor podataka.

Nakon svih provjera podataka na nivou osnovnog subjekta (logičke, računске i formalne kontrole su izvršene i napravljene korekcije ili provjere mikro podataka) vrši se statistička analiza tih podataka. Također, na tim podacima se vrši utvrđivanje vanjskih vrijednosti i sumnjivih podataka i listaju se outlieri.

Makro uređivanje, također, otkriva greške u podacima kroz analizu agregiranih (ukupnih) podataka na nivou djelatnosti (područja, oblasti, domene i sl.). Podaci se upoređuju sa podacima iz drugih istraživanja, administrativnih izvora, ili sa istim podacima u prethodnom periodu (historijski podaci). U ovoj fazi se analizira i provjerava kompatibilnost i koherentnost podataka.

Osnovni ciljevi koji se žele postići makro uređivanjem podataka mogu se svesti na slijedeće:

- uspostava konzistentnosti podataka;
- utvrđivanje potpunosti podataka;
- osiguranje usklađenosti agregiranih podataka;
- dobivanje i prezentovanje najboljih mogućih rezultata.

Analize i kontrole podataka (uređivanje sirovih podataka), kao i analize SPS varijabli i indikatora su radili entitetski zavodi za statistiku i podružnica Brčko Distrikta BiH, svako za dio koji je bio u njegovoj nadležnosti. Napravljene su formule za izračunavanje svih varijabli i odgovarajućih indikatora u godišnjoj periodici koje se zahtijevaju prema Regulativi 295/2008 za djelatnosti koje su obuhvaćene Pilot istraživanjem. Varijable se računaju na osnovu podataka prikupljenih Pilot istraživanjem.

Sve statističke institucije su prema tim formulama radile obračun varijabli i indikatora, koje su kasnije statistički analizirali na mikro i makro nivou.

6.2. Uređivanje mikro podataka u Federalnom zavodu za statistiku

Preuzeti podaci od kantonalnih službi i ureda su spojeni u jednu bazu i ponovo pušteni kroz provjeru grešaka. Potom je radena analiza stope odgovora po stratumima. Za stratume sa manje od 50% odgovora (stopa odgovora manja od 0,5) preuzeti su mikro podaci za jedinice iz uzorka koje nisu odgovorile iz Statističkog aneksa godišnjeg računovodstvenog izvještaja da bi se postigla stopa odgovora prihvatljiva za statističku analizu. Za podatke koji nisu mogli biti preuzeti iz Statističkog aneksa godišnjeg računovodstvenog izvještaja (broj žena, struktura zaposlenih prema zahtjevima SPS-a, investicije itd.) vršena je imputacija procijenjenim podacima dobijenim na osnovu struktura iz skupa prikupljenih podataka ili su korišteni podaci iz drugih izvora ili je ostao podatak nepopunjen obzirom da se radi o Pilot istraživanju.

Imputirani podaci za preduzeća su iskontrolisani na isti način kao i podaci prikupljeni SPS istraživanjem i spojeni sa tim podacima.

Za varijable za koje nisu postojali podaci u SPS izvještaju (missing vrijednosti) preuzeti su iz drugih statističkih istraživanja, a za one za koje nije bilo alternativnog izvora urađena je imputacija sa najprihvatljivijim CV vrijednostima i u skladu sa subjektivnom procjenom statističara. Takvih slučajeva bilo je malo.

Izračunate su SPS varijable i indikatori koji se traže Regulativom 295/2008, a prema unaprijed određenim formulama napravljena je lista outlier-a preduzeća za sve varijable i indikatore. Ova vrsta analize outlier-a obično pokazuje sumnjivo velike ili male vrijednosti varijabli ili ekonomskih indikatora. Drugim riječima, vrijednosti varijabli ili ekonomskih indikatora koje se smatraju kao tačne trebale bi biti u precizno određenom intervalu, dok se druge vrijednosti, izvan toga intervala (outlieri), smatraju mogućim anomalijama ili greškama i predmet su daljeg tretmana. Svi podaci koji su odstupali od propisanog intervala, dodatno su provjeravani i poređeni sa drugim izvorima (uglavnom Statističkim aneksom godišnjeg računovodstvenog izvještaja). U slučajevima kada su izračunate varijable na osnovu podataka iz drugih izvora bile prihvatljivije, rađene su korekcije podataka u SPS-u.

Tabela 6.2.1: SPS varijable u procesu provjere podataka

Varijabla	Vanjske vrijednosti za provjeru
Promet (TO)	10.000 KM>T O>50.000.000 KM
Vrijednost proizvodnje (PV)	10.000 KM>PV>50.000.000 KM
Međufazna potrošnja (IC)	IC>50.000.000 KM, IC kad je VA<0, pct ¹ 1
Dodana vrijednost (VA)	0>VA>10.000.000 KM, Pct1, pct99
Ukupni troškovi/rashodi (TP)	TP<10.000 KM, pct99
Troškovi zaposlenih (PC)	pct1, pct99
Investicije (INV)	INV>1.000.000 KM
Bruto operativni višak (GOS)	0>GOS>50.000.000 KM

¹ pct - percentil

Tabela 6.2.2: Statistički indikatori za provjeru mikropodataka

Indikator	Formula	Vanjske vrijednosti za provjeru
Promet po zaposlenoj osobi	$to_w=TO/wo$	>0 and pct99
Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi	$va_w=VA/wo$	pct1 and pct99
Učešće dodane vrijednosti u prometu	$pvt=VA/TO$	>0 i ≤ 1 , kada je $VA>1$
Troškovi rada po zaposleniku	$l_emp=PC/employees$	>0 and pct99
Doprinosi soc.osiguranja po bruto naknadama i plaćama	$psc=sc/(PC -sc)$	Od minimuma do maksimuma SC-stope
Učešće troškova rada u dodanoj vrijednosti	$l_va=PC/VA$	>0 i ≤ 1 , kada je $VA >1$
Profitabilnost	$Ros=GOS/TO$	≥ -1 i ≤ 1
Investicije po zaposlenoj osobi	$inv_w=INV/wo$	pct1 and pct99

Generalno, sve greške u varijablama i ekonomskim indikatorima identifikovane na ovaj način, tretiraju se kao neodgovor po stavkama, te se tretiraju imputacijom (zamjena nedostajućih vrijednosti s vrijednostima koje su prihvatljive po eksplicitnim kriterijima). Podaci iz različitih izvora mogu se koristiti za imputiranje nedostajućih vrijednosti (administrativni podaci), kao i podaci iz jedinica istraživanja koje su na neki način slične jedinicama istraživanja koje imaju nedostajuće podatke.

Izvršena je hot deck imputacija na označenim jedinicama za imputaciju korištenjem STATA software-a. Jedinice sa vrijednostima koje su jako blizu prihvatljivim vrijednostima nisu određene za imputaciju, već samo one sa odstupanjima većim od neke određene vrijednosti, da bi se tako ipak obezbijedilo pouzdanije prikazivanje podataka. Jedinice su označene za svaki indikator prema kojem su određene kao outlier. Preostali outlieri bili su samo na indikatorima l_va , pvt i Ros .

Zbog načina na koji se računaju ovi pomenuti indikatori odlučeno je da se samo imputiraju vrijednosti na TO i ponovo izračunaju sve varijable koje ovise od TO zamijenom stare vrijednosti za TO sa dobijenom nakon imputacije (tj. $PV_novo=PV_staro - TO_staro + TO_novo$), te i svi odgovarajući indikatori. Kako nije bilo novih outlier-a nakon imputacije samo na TO varijabli, zadržana je odluka da se izvrši samo imputacija na TO. Imputacija je urađena na nivou NACE 2 cifre + klasa zaposlenih.

Izvršene su imputacije i samo korištenjem FBiH podataka i korištenjem zajedničkih podataka i FBiH i BDBiH i analizirao se uticaj BDBiH podataka na dobijene rezultate imputacije, te se odlučilo da se koriste zajednički podaci i FBiH i BDBiH, jer su rezultati bili subjektivno bolji (više pozitivnih nenula vrijednosti), a imputacija za Brčko Distrikt BiH se uradila također iz istog seta podataka.

Novi TO (poslije imputacije) raspoređen je i na mikro nivou na podatke iz kojih je izračunat TO i raspoređen na pojedinačne stavke prema procentualnom učešću jedinica koje su odgovorile unutar područja na kom je vršena imputacija.

Nakon svih editovanja ili imputacije podataka izvršena je kontrola suma unutar tabela koje imaju sumare.

6.3. Uređivanje mikro podataka u Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske

Editovanje podataka predstavlja provođenje skupa logičkih, statističkih i matematičkih operacija s ciljem identifikovanja, adekvatne obrade i eliminacije neuzoračkih grešaka u istraživanju. Neuzoračke greške potiču od grešaka ili nedostataka bilo u dizajnu istraživanja ili samoj implementaciji pojedinih faza istraživanja (definisane ciljeva istraživanja, postupak kreiranja okvira za izbor uzorka, definisanje varijabli,

dizajn i izbor uzorka, dizajn instrumentarija istraživanja, način sakupljanja podataka...).

Suština editovanja podataka se odnosi na identifikaciju neuzoračkih grešaka, koje ako se ne tretiraju na adekvatan način, mogu rezultirati pristrasnim statističkim ocjenama, greškama u analizi podataka i pogrešnom statističkom zaključivanju.

Proces editovanja podataka u RZS RS je počeo po završetku unosa podataka sa svih pristiglih obrazaca. Unos podataka je realizovan koristeći aplikativno softversko rješenje, razvijeno u RZS RS, sa implementiranim zajedničkim skupom logičkih kontrola za sve statističke institucije u BiH. U toj fazi rada je izvršena kontrola logičke konzistentnosti i kompletnosti unesenih podataka na nivou pojedinačnih preduzeća, što je zahtijevalo značajan angažman predmetnih metodologa.

Pored toga, editovanje podataka na nivou pojedinačnih preduzeća nastavljeno je koristeći se podacima iz završnih računa za 2009. godinu, koji su postali dostupni RZS RS prije početka obrade unesenih podataka. Naime, u toku radnog sastanka SPS radne grupe, sastavljene od statističara iz sve tri statističke institucije u BiH, utvrđena je lista stavki sa SPS upitnika koje je po sadržaju moguće uporediti sa odgovarajućim pozicijama (AOP-ima) unutar godišnjih završnih računa za preduzeća u Republici Srpskoj:

Redni broj	Stavka upitnika	AOP ZR 2009
1.	01.02.00	202
2.	01.01.00	206
3.	01.07.00	211-212
4.	02.02.00	217
5.	02.01.00+02.03.00	218
6.	02.05.00	219
7.	02.04.00	222

Ovaj oblik editovanja podataka proveden je izračunavajući procentualnu razliku između navedenih stavki upitnika i odgovarajućih AOP-a iz završnih računa, kao i korištenjem grafičke analize (scatter plot-ovi). Ukoliko su procentualne razlike za neku od navedenih stavki bile veće od 10%, predmetni metodolozi su telefonskim kontaktom sa preduzećem utvrdili koja od navedenih vrijednosti odgovara stvarnosti

Osnovni zaključak nakon izvršenog editovanja podataka na ovaj način, jeste da bi bilo mnogo efikasnije ovakav vid poređenja podataka implementirati u samu aplikaciju za unos podataka. Ovakav način rada bi smanjio opterećenje respondenata ponovnim kontaktiranjem, kao i ukupan trošak provođenja statističkog istraživanja, obzirom da bi se preduzeća kontaktirala samo jednom zbog neke od logičkih kontrola iz aplikacije i/ili poređenja sa podacima završnih računa. Također, isti vid poređenja bi trebalo izvršiti istovremeno i sa historijskim podacima SPS istraživanja, ukoliko su dostupni.

Identifikacija vanjskih vrijednosti (outlier-a), kao potencijalnih grešaka u podacima, realizovana je kroz implementaciju algoritma Hidiroglou-Berthelot u programskom okruženju "R".

Metod spada u grupu analitičkih neparametarskih tehnika za identifikaciju vanjskih vrijednosti i podrazumijeva korištenje dvije varijable koje su u korelaciji za identifikaciju potencijalnih anomalija u njihovim podacima.

U tekstu koji slijedi biće opisan Hidiroglou-Berthelot-ov algoritam, kao i primjena u editovanju SPS podataka u Republici Srpskoj.

Označimo sa $Y_1 = \{y_{11}, y_{12}, \dots, y_{1n}\}$ i $Y_2 = \{y_{21}, y_{22}, \dots, y_{2n}\}$ dvije varijable koje su u korelaciji i sa $R_{12,i} = \frac{Y_{1i}}{Y_{2i}}$ količnik

vrijednosti dvije varijable na istoj jedinici. Cilj metoda jeste određivanje gornje i donje granice intervala koji bi se smatrao kao region prihvatanja za distribuciju vrijednosti $R_{12,i}$. Sve vrijednosti $R_{12,i}$ koje se nalaze izvan regiona prihvatanja se smatraju vanjskim vrijednostima (outlier-ima).

Imajući u vidu zakrivljenost (skewness) podataka u poslovnim istraživanjima, umjesto količnika $R_{12,i}$ u samom algoritmu se koristi $R_{12,i}$ modifikovano na slijedeći način:

$$s_i = \begin{cases} 1 - \frac{\text{median}(R_i)}{R_i} & \text{ako je } 0 < R_i < \text{median}(R_i) \\ \frac{\text{median}(R_i)}{R_i} - 1 & \text{ako je } R_i \geq \text{median}(R_i) \end{cases}$$

Zatim, vršimo transformaciju vrijednosti s_i sa svrhom formiranja vrijednosti tzv. efekata E_i definisanih na slijedeći način:

$$E_i = s_i \cdot \{\max[y_{1i}, y_{2i}]\}^U$$

Svrha uvođenja efekata E_i jeste davanje značaja maksimalnoj vrijednosti razlike između vrijednosti varijabli Y_1 i Y_2 u samoj analizi modifikovanih vrijednosti R_i (odnosno s_i) i taj značaj se reguliše uvedenim parametrom U . Na primjer, ako je $U = 0$, tada je $E_i = s_i$, odnosno maksimalna vrijednost razlike nema nikakav uticaj na algoritam, ili ako je $U = 1$, tada je data najveća važnost maksimalne vrijednosti razlike na rezultate algoritma. Konačno, vrijednosti koje su vanjske za interval

$$(E_{median} - C \cdot d_{Q1}, E_{median} + C \cdot d_{Q3})$$

gdje je $d_{Q1} = E_{median} - E_{Q25}$ i $d_{Q3} = E_{Q75} - E_{median}$. C je konstanta koja direktno utiče na veličinu regiona prihvaćanja i određuje je u skladu sa kadrovsko-finansijskim ograničenjima samog istraživanja.

Algoritam je primijenjen na slijedeće indikatore:

1. Promet po zaposlenoj osobi
2. Vrijednost proizvodnje po zaposlenoj osobi
3. Ukupne nabavke po zaposlenoj osobi
4. Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi
5. Troškovi rada po zaposleniku
6. Učešće dodane vrijednosti u prometu
7. Učešće bruto operativnog viška u prometu (profitabilnost)
8. Investicije po zaposlenoj osobi

Takoder, napravljena je i grafička analiza navedenih parova SPS varijabli po domenima od interesa, prije i nakon tretmana vanjskih vrijednosti.

Pored svega navedenog u vezi identifikovanja vanjskih vrijednosti, zajedno sa njima izvršen je i tretman podataka preduzeća koja odgovaraju velikim inicijalnim ponderima (tzv. uticajne jedinice), na način da su predmetni metodolozi bili dužni posebnu pažnju posvetiti njima, bilo kroz poređenje sa dostupnim administrativnim, odnosno statističkim izvorima ili kroz ponovni kontakt.

Imputacije podataka se nisu radile, nego je dat prioritet korištenju dostupnih administrativnih i statističkih izvora, odnosno ponovnom kontaktu sa preduzećima, jer je jedan od ciljeva ovog pilot istraživanja susretanje i upoznavanje predmetnih metodologa sa realnim problemima na koje je moguće naići u samom tretmanu neuzoračkih grešaka.

6.4. Uređivanje mikro podataka u Brčko Distriktu BiH

Tokom unosa podataka vršena je kontrola (logička, računska i formalna) podataka za svako pojedinačno preduzeće. To su kontrole koje su ugrađene u aplikaciju za unos podataka. Nakon završenog unosa podataka dostavljena je baza podataka Agenciji za statistiku BiH. Na osnovu tih podataka napravljen je obračun svih SPS varijabli i indikatora na nivou preduzeća (mikro podaci).

Obzirom da je okvir, pa prema tome i uzorak za Brčko Distrikt BiH veoma mali (mali broj jedinica na nivou domene, područja djelatnosti itd.) analiza anomalnih vrijednosti je rađena skupa sa podacima za Federaciju Bosne i Hercegovine.

Sve provjere koje su rađene za Federaciju Bosne i Hercegovine rađene su i za Brčko Distrikt BiH. Za utvrđene vanjske vrijednosti varijabli i indikatora vršena je provjera podataka od strane metodologa (uvidom u individualne podatke u upitniku, poređenjem sa podacima iz drugih istraživanja, ili poređenje sa administrativnim podacima koji su bili raspoloživi).

7. Ocjena parametara populacije

7.1. Teorijski aspekti

Strukturno poslovno statističko istraživanje u BiH provedeno je na bazi uzorka, tj. sakupljeni su podaci samo za pravi podskup ciljne populacije, dok se statističko zaključivanje želi izvesti o nepoznatim parametrima čitave ciljne populacije. To znači da je potrebno izvršiti odgovarajuće projektovanje podataka sakupljenih uzorkom na čitavu ciljnu populaciju. Teorija uzorka zasnovana na teoriji vjerovatnoće nam to omogućava na način da se izračunaju odgovarajući težinski faktori (ponderi) za sve jedinice koje su odabrane u uzorak, pomoću kojih se sa podacima iz uzorka dolazi do ocjena nepoznatih parametara populacije. Ponder dodijeljen nekoj jedinici odabranoj u uzorak, kao numerička vrijednost, može se interpretirati kao broj jedinica u populaciji koje ta jedinica u uzorku predstavlja, uključujući i samu sebe.

U poslovnim istraživanjima se obično koristi stratifikovani slučajni uzorak, koji podrazumijeva kreiranje podgrupa jedinica uzorkovanja (stratuma) homogenih u odnosu na pojave koje su predmet istraživanja. Prije provođenja istraživanja poznate su samo pomoćne informacije o svim elementima ciljne populacije (npr. djelatnost ili veličina), a koje se mogu iskoristiti za kreiranje stratuma.

Prvi korak koji je potrebno napraviti da bi se došlo do ocjena nepoznatih parametara populacije jeste izračunavanje tzv. inicijalnih ili direktnih pondera jedinica odabranih u uzorak. Inicijalni ponder jedinice zapravo predstavlja recipročnu vrijednost vjerovatnoće izbora te jedinice u uzorak. U slučaju stratifikovanog slučajnog uzorka, u kome je u stratumu h u uzorak odbrano n_h jedinica, dok je u stratumu ukupno N_h jedinica, vjerovatnoća izbora jedinice tog stratuma jednaka je n_h/N_h , a inicijalni ponder jednak je N_h/n_h .

Najjednostavniji oblik ocjenjivanja (npr. totala varijable Y u populaciji U , $t = \sum_U y_i$) se može izvršiti koristeći Horvitz-Thompsonovu formulu:

$$\hat{t} = \sum_s w_i y_i$$

koja se u slučaju stratifikovanog slučajnog uzorka transformiše u

$$\hat{t} = \sum_{h=1}^L \sum_{i=1}^{n_h} \frac{y_{hi}}{n_h / N_h} = \sum_{h=1}^L \left(\sum_{i=1}^{n_h} N_h \bar{y}_h \right)$$

Imajući u vidu da se u svakom statističkom istraživanju, ma koliko pažljivo bilo provedeno, javljaju neuzoračke greške različitih vrsta, potrebno je također izračunati i odgovarajuće korektivne faktore inicijalnih pondera. Korektivni faktori služe da se, na primjer, selektivno povećaju inicijalni ponderi jedinica koje pripadaju odgovoru istraživanja, tako da one predstavljaju i jedinice u populaciji koje su klasifikovane kao neodgovor. Osnovna pretpostavka ovakvog korigovanja jeste da su jedinice uzorka koje nisu odgovorile, po ključnim parametrima istraživanja slične onima koje spadaju u odgovor istraživanja.

Ako u slučaju stratifikovanog slučajnog uzorka u stratumu h imamo odgovor m_h jedinca od ukupno n_h odabranih u uzorak, onda je faktor korekcije inicijalnog pondera jednak n_h/m_h . To znači da se total populacije t sada ocjenjuje pomoću slijedeće formule:

$$\hat{t} = \sum_{h=1}^L \sum_{i=1}^{n_h} \frac{N_h}{n_h} \cdot \frac{n_h}{m_h} \cdot y_{hi} = \sum_{h=1}^L \sum_{i=1}^{n_h} \frac{N_h}{m_h}$$

Faktori korekcije se mogu računati na različite načine sa svrhom kompenziranja za neki tip neuzoračkih grešaka, odnosno da na odgovarajući način sadrže informacije o pomoćnim varijablama koje su dostupne u fazi ocjenjivanja za sve elemente ciljne populacije od interesa.

Na primjer, faktori korekcije se mogu izračunati na takav način da korigovani ponder primijenjen na vrijednosti pomoćnih varijabli (kojih može biti više) na nivou željenog domena daje ocjenu koja se slaže sa poznatim totalima, obično izračunatih koristeći samu pomoćnu varijablu na svim elementima populacije. Za ovako korigovane pondere se kaže da su kalibrirani o odnosu na upotrebljenu funkciju rastojanja između inicijalnog pondera (ili čak pondera korigovanog za ukupan neodgovor) i kalibriranog pondera, i u odnosu jednačine kalibracije, koje preciziraju uslove koje kalibrirani ponder mora zadovoljiti kada se primjeni na vrijednosti pomoćne informacije. Prosto rečeno, "ponder koji se dobro ponaša kada je primijenjen na pomoćne varijable, trebao bi također dobro se ponašati kada se primjeni na varijable koje su predmet istraživanja"².

Postupak kalibracije pruža način kombinovanja podataka sakupljenih kroz istraživanje sa podacima dostupnim kroz vanjske, obično administrativne izvore. Najbolji rezultati se dobivaju u slučajevima kada su dostupne pomoćne informacije u korelaciji sa varijablama koje su predmet istraživanja.

U poređenju sa klasičnom popravkom inicijalnih pondera za ukupan neodgovor, ocjene proizvedene koristeći kalibrirane pondere su i tačnije i preciznije. To znači da se kalibracijom smanjuju efekti pristrasnosti uzrokovani prisustvom neuzoračkih grešaka u istraživanju (kao i ostalih izvora pristrasnosti), odnosno omogućava veća preciznost (manja varijansa) ocjena.

Kalibrirani ponderi se dobijaju kao rezultat iterativne procedure koja minimizuje veličinu razlike između inicijalnih pondera (ili pondera korigovanih za neodziv) i novih, kalibriranih pondera koji zadovoljavaju jednačine kalibracije.

7.2. Ocjenjivanje parametara populacije u Pilot SPS istraživanju za 2009. godinu

Ocjene parametara populacije izvršene su pomoću metoda kalibracije. Iskorištene su sve dostupne informacije iz Statističkog poslovnog registra BiH, i to:

- Broj preduzeća po stratumu
- Broj zaposlenih (po stratumu)
- Ukupan prihod (po stratumu).

Inicijalni ponderi su izračunati kao recipročna vrijednost vjerovatnoće izbora jedinice uzorkovanja, a zatim je izvršeno korigovanje inicijalnog pondera imajući u vidu ukupan neodziv. Tako korigovani inicijalni ponder, poznati totali korištenih pomoćnih informacija po stratumu, kao i vrijednosti pomoćnih varijabli za jedinice koje su odgovorile, predstavljaju ulazne informacije za proces kalibracije. Procesom kalibracije tražimo rješenje problema optimizacije sa dodatnim uslovima (traženje vezanog ekstremuma) koji se može precizirati na slijedeći način:

² Deville, J.C., e C.E. Särndal, "Calibration Estimators in Survey Sampling", Journal of the American Statistical Association, 87 (1992): 376-382

$$\left\{ \begin{array}{l} \min \sum_{i \in r} d(g_i, w_i) \\ \sum_{j \in r_h} g_j = N_h \\ \sum_{j \in r_h} g_j x_j^{emp} = X_h^{emp} \\ \sum_{j \in r_h} g_j x_j^{fin} = X_h^{fin} \end{array} \right. \quad h = 1, \dots, H$$

gdje je:

- d - funkcija distance (u ovom slučaju logaritamska)
- g_i - kalibrirani ponder (koji je izlaz procesa kalibracije)
- w_i - ponder izračunat korigovanjem inicijalnog pondera za ukupan neodziv
- N_h - broj elemenata populacije u stratumu h
- r_h - odgovor u stratumu h
- x_j^{emp} - broj zaposlenih iz registra za jedinicu j (iz odgovora)
- x_j^{fin} - finansijski podaci iz registra za jedinicu j (iz odgovora)
- X_h^{emp} - broj zaposlenih po stratumu
- X_h^{fin} - ukupan prihod po stratumu
- H - ukupan broj stratuma.

Proces kalibracije je proveden koristeći paket „survey“ programskog okruženja „R“, koji sadrži sve potrebne funkcije za implementaciju metoda.

Kalibracija je urađena posebno za entitete i Brčko Distrikt BiH.

8. Finalni rezultati Pilot istraživanja Strukturnih poslovnih statistika

U ovoj publikaciji prezentuje se samo odabrana grupa varijabli i indikatora za Bosnu i Hercegovinu, entitete i Brčko Distrikt BiH procijenjenih na osnovu podataka dobivenih Pilot istraživanjem strukturnih poslovnih statistika.

Podaci se smatraju privremenim dok se ne potvrde kroz redovna istraživanja strukturnih poslovnih statistika.

TABELE I GRAFIKONI

Tabela 1.1. Vrijednost osnovnih SPS varijabli za BiH i po entitetima za 2009. godinu
(Industrija, Građevinarstvo i Usluge)

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenih osoba	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodana vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije	Vrijednost u 000 KM	
Bosna i Hercegovina														
INDUSTRIJA (C,D i E)	6.124	173.654	173.090	13.939.872	11.845.698	10.222.657	7.828.436	4.017.262	2.528.188	1.489.073	1.305.706			
GRAĐEVINARSTVO (F)	2.600	40.984	40.610	2.814.911	2.626.295	1.965.385	1.646.529	979.767	454.755	525.013	133.251			
USLUGE (H i I)	3.037	51.159	51.034	3.524.955	3.208.903	1.927.711	1.479.038	1.729.863	875.519	854.343	545.934			
Federacija BiH														
INDUSTRIJA (C,D i E)	3.883	108.749	108.423	9.540.055	7.981.929	6.817.834	5.028.710	2.953.219	1.725.885	1.227.333	905.974			
GRAĐEVINARSTVO (F)	1.793	26.720	26.553	1.896.981	1.807.779	1.277.346	1.103.629	704.150	322.488	381.662	76.148			
USLUGE (H i I)	2.079	32.523	32.457	2.414.284	2.141.619	1.374.012	990.852	1.150.765	592.899	557.866	350.992			
Republika Srpska														
INDUSTRIJA (C,D i E)	2.114	62.380	62.184	4.090.313	3.596.058	3.141.628	2.597.720	998.338	771.791	226.547	374.704			
GRAĐEVINARSTVO (F)	726	13.572	13.382	884.816	784.657	664.598	525.098	259.559	126.721	132.838	52.427			
USLUGE (H i I)	899	18.172	18.114	1.078.492	1.037.151	533.774	471.383	565.768	276.888	288.880	193.757			
Brčko Distrikt BiH														
INDUSTRIJA (C,D i E)	127	2.525	2.483	309.504	267.711	263.195	202.006	65.705	30.512	35.193	25.028			
GRAĐEVINARSTVO (F)	81	692	675	33.114	33.859	23.441	17.802	16.058	5.546	10.513	4.676			
USLUGE (H i I)	59	464	463	32.179	30.133	19.925	16.803	13.330	5.732	7.597	1.185			

Tabela 1.2. Učešće entiteta u BiH po djelatnostima i osnovnim varijablama

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenih osoba	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodata vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije
INDUSTRIJA (C, D i E)												
Bosna i Hercegovina	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Federacija BiH	63,4	62,6	62,6	68,4	67,4	66,7	64,2	73,5	68,3	82,4	69,4	69,4
Republika Srpska	34,5	35,9	35,9	29,3	30,4	30,7	33,2	24,9	30,5	15,2	28,7	28,7
Brčko Distrikt BiH	2,1	1,5	1,4	2,2	2,3	2,6	2,6	1,6	1,2	2,4	1,9	1,9
GRAĐEVINARSTVO (F)												
Bosna i Hercegovina	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Federacija BiH	69,0	65,2	65,4	67,4	68,8	65,0	67,0	71,9	70,9	72,7	57,1	57,1
Republika Srpska	27,9	33,1	33,0	31,4	29,9	33,8	31,9	26,5	27,9	25,3	39,3	39,3
Brčko Distrikt BiH	3,1	1,7	1,7	1,2	1,3	1,2	1,1	1,6	1,2	2,0	3,5	3,5
USLUGE (H i I)												
Bosna i Hercegovina	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Federacija BiH	68,5	63,6	63,6	68,5	66,7	71,3	67,0	66,5	67,7	65,3	64,3	64,3
Republika Srpska	29,6	35,5	35,5	30,6	32,3	27,7	31,9	32,7	31,6	33,8	35,5	35,5
Brčko Distrikt BiH	1,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	0,8	0,7	0,9	0,2	0,2

Tabela 2. Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Bosna i Hercegovina

Bosna i Hercegovina	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodana vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije	Vrijednost u 000 KM	
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	247	21.049	21.038	804.998	819.868	352.645	335.505	484.363	383.459	100.904	66.966		
0 - 19 zaposlenih	189	1.532	1.531	49.528	52.321	31.211	26.240	26.082	15.509	10.573	3.985		
20 - 49 zaposlenih	27	748	740	21.663	21.219	15.138	14.227	6.991	8.087	-1.096	1.019		
50 i više zaposlenih	31	18.769	18.766	733.807	746.328	306.296	295.038	451.290	359.863	91.427	61.962		
D Prerađivačka industrija, ukupno	5.632	128.851	128.300	10.129.619	8.537.987	7.997.973	6.170.588	2.367.399	1.505.821	861.577	814.065		
0 - 19 zaposlenih	4.458	24.440	24.073	1.778.149	1.393.382	1.461.248	1.003.566	389.814	215.309	174.506	56.277		
20 - 49 zaposlenih	639	19.236	19.145	1.427.743	1.096.832	1.299.838	737.328	359.505	206.211	153.293	194.837		
50 i više zaposlenih	535	85.175	85.082	6.923.727	6.047.773	5.236.887	4.429.694	1.618.080	1.084.301	533.778	562.951		
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	245	23.754	23.752	3.005.255	2.487.843	1.872.039	1.322.343	1.165.500	638.908	526.592	424.674		
0 - 19 zaposlenih	119	602	602	533.404	60.613	503.599	31.227	29.388	7.923	21.463	1.598		
20 - 49 zaposlenih	56	1.795	1.795	50.129	50.136	20.710	19.555	30.581	26.218	4.363	1.643		
50 i više zaposlenih	69	21.357	21.355	2.421.721	2.377.094	1.347.730	1.271.562	1.105.531	604.767	500.765	421.432		
F Gradinarstvo, ukupno	2.600	40.984	40.610	2.814.911	2.626.295	1.965.385	1.646.529	979.767	454.755	525.013	133.251		
0 - 19 zaposlenih	2.109	9.888	9.751	554.565	489.966	313.246	226.747	263.219	91.457	171.763	11.507		
20 - 49 zaposlenih	310	9.024	8.890	608.247	546.772	426.339	348.317	198.456	97.977	100.479	43.154		
50 i više zaposlenih	181	22.072	21.969	1.652.099	1.589.557	1.225.800	1.071.465	518.092	265.321	252.770	78.590		
H Ugostiteljstvo, ukupno	707	7.283	7.253	228.948	207.474	140.979	110.375	97.099	75.925	21.173	58.148		
0 - 19 zaposlenih	624	3.002	2.987	89.111	71.331	61.494	40.094	31.237	24.628	6.609	12.331		
20 - 49 zaposlenih	59	1.815	1.801	66.083	60.621	39.541	29.808	30.813	19.665	11.147	13.199		
50 i više zaposlenih	24	2.466	2.465	73.754	75.522	39.944	40.473	35.049	31.632	3.417	32.618		
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	2.330	43.876	43.781	3.296.007	3.001.429	1.786.732	1.368.663	1.632.764	799.594	833.170	487.785		
0 - 19 zaposlenih	2.141	11.091	11.029	894.581	786.924	686.141	560.683	226.240	109.640	116.600	54.232		
20 - 49 zaposlenih	119	3.494	3.471	433.976	223.992	337.507	122.530	101.461	43.497	57.964	32.264		
50 i više zaposlenih	70	29.291	29.281	1.967.450	1.990.513	763.084	685.450	1.305.063	646.457	658.606	401.289		

Struktura u %

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodana vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	76,5	7,3	7,3	6,2	6,4	8,9	7,8	5,4	4,0	10,5	6,0
20 - 49 zaposlenih	10,9	3,6	3,5	2,7	2,6	4,3	4,2	1,4	2,1	1,1	1,5
50 i više zaposlenih	12,6	89,2	89,2	91,2	91,0	86,9	87,9	93,2	93,8	90,6	92,5
D Preradivačka industrija, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	79,2	19,0	18,8	17,6	16,3	18,3	16,3	16,5	14,3	20,3	6,9
20 - 49 zaposlenih	11,3	14,9	14,9	14,1	12,8	16,3	11,9	15,2	13,7	17,8	23,9
50 i više zaposlenih	9,5	66,1	66,3	68,4	70,8	65,5	71,8	68,3	72,0	62,0	69,2
E Proizvodnja i snabijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	48,6	2,5	2,5	17,7	2,4	26,9	2,4	2,5	1,2	4,1	0,4
20 - 49 zaposlenih	22,9	7,6	7,6	1,7	2,0	1,1	1,5	2,6	4,1	0,8	0,4
50 i više zaposlenih	28,2	89,9	89,9	80,6	95,5	72,0	96,2	94,9	94,7	95,1	99,2
F Gradinarstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	81,1	24,1	24,0	19,7	18,7	15,9	13,8	26,9	20,1	32,7	8,6
20 - 49 zaposlenih	11,9	22,0	21,9	21,6	20,8	21,7	21,2	20,3	21,5	19,1	32,4
50 i više zaposlenih	7,0	53,9	54,1	58,7	60,5	62,4	65,1	52,9	58,3	48,1	59,0
H Ugostiteljstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	88,3	41,2	41,2	38,9	34,4	43,6	36,3	32,2	32,4	31,2	21,2
20 - 49 zaposlenih	8,3	24,9	24,8	28,9	29,2	28,0	27,0	31,7	25,9	52,6	22,7
50 i više zaposlenih	3,4	33,9	34,0	32,2	36,4	28,3	36,7	36,1	41,7	16,1	56,1
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	91,9	25,3	25,2	27,1	26,2	38,4	41,0	13,9	13,7	14,0	11,1
20 - 49 zaposlenih	5,1	8,0	7,9	13,2	7,5	18,9	9,0	6,2	5,4	7,0	6,6
50 i više zaposlenih	3,0	66,8	66,9	59,7	66,3	42,7	50,1	79,9	80,8	79,0	82,3

Tabela 2.1 Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Federacija Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna patrošnja	Dodana vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije	Vrijednost u 000 KM	
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	147	16.412	16.403	573.571	590.962	239.019	225.858	365.104	309.809	55.295	40.446		
0 - 19 zaposlenih	105	866	866	26.260	32.113	18.763	15.625	16.488	9.033	7.456	1.640		
20 - 49 zaposlenih	21	569	562	14.799	13.986	9.508	8.425	5.561	5.977	-417	374		
50 i više zaposlenih	21	14.977	14.974	532.512	544.863	210.748	201.808	343.055	294.799	48.256	38.432		
D Prerađivačka industrija, ukupno	3.608	79.024	78.709	6.829.824	5.743.160	5.175.575	3.916.279	1.826.881	1.017.316	809.564	575.304		
0 - 19 zaposlenih	2.940	14.799	14.552	1.071.290	866.154	850.269	586.246	279.907	144.298	135.609	41.301		
20 - 49 zaposlenih	359	11.465	11.448	892.851	735.611	863.788	495.615	239.996	139.210	100.786	118.555		
50 i više zaposlenih	309	52.760	52.709	4.865.683	4.141.395	3.461.518	2.834.418	1.306.978	733.808	573.169	415.448		
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	128	13.313	13.311	2.136.660	1.647.807	1.403.240	886.573	761.234	398.760	362.474	290.224		
0 - 19 zaposlenih	64	277	277	518.124	48.647	491.171	20.936	27.712	5.156	22.556	1.586		
20 - 49 zaposlenih	29	872	872	27.703	28.008	9.911	9.962	18.046	14.661	3.385	349		
50 i više zaposlenih	35	12.164	12.162	1.590.833	1.571.152	902.158	855.675	715.476	378.943	336.533	288.289		
F Građevinarstvo, ukupno	1.793	26.720	26.553	1.896.981	1.807.779	1.277.346	1.103.629	704.150	322.488	381.662	76.148		
0 - 19 zaposlenih	1.472	6.438	6.438	417.856	412.758	205.297	179.893	232.865	65.680	167.185	10.814		
20 - 49 zaposlenih	203	5.788	5.705	396.071	355.406	279.779	221.786	133.620	70.908	62.712	26.250		
50 i više zaposlenih	118	14.494	14.410	1.083.054	1.039.615	792.270	701.950	337.665	185.900	151.765	39.084		
H Ugostiteljstvo, ukupno	530	4.896	4.874	161.214	156.102	96.877	85.396	70.705	54.476	16.228	26.496		
0 - 19 zaposlenih	479	2.192	2.177	63.873	58.217	42.311	33.363	24.854	18.382	6.472	10.266		
20 - 49 zaposlenih	35	1.066	1.060	43.409	41.607	24.352	19.992	21.615	12.911	8.703	5.822		
50 i više zaposlenih	16	1.638	1.637	53.932	56.278	30.214	32.041	24.236	23.183	1.053	10.408		
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	1.549	27.627	27.583	2.253.070	1.985.517	1.277.135	905.456	1.080.060	538.423	541.638	324.496		
0 - 19 zaposlenih	1.423	7.185	7.158	616.564	529.046	461.020	371.007	158.038	76.113	81.926	39.332		
20 - 49 zaposlenih	76	2.267	2.257	371.529	162.738	296.883	85.087	77.651	31.438	46.213	24.834		
50 i više zaposlenih	50	18.175	18.168	1.264.977	1.293.733	519.232	449.362	844.371	430.872	413.499	260.330		

Struktura u %

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodana vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije
C Vadenje ruda i kamena, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	71,4	5,3	5,3	4,6	5,4	7,9	6,9	4,5	2,9	13,5	4,1
20 - 49 zaposlenih	14,3	3,5	3,4	2,6	2,4	4,0	3,7	1,5	1,9	-0,8	0,9
50 i više zaposlenih	14,3	91,3	91,3	92,8	92,2	88,2	89,4	94,0	95,2	87,3	95,0
D Preradivačka industrija, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	81,5	18,7	18,5	15,7	15,1	16,4	15,0	15,3	14,2	16,8	7,2
20 - 49 zaposlenih	10,0	14,5	14,5	13,1	12,8	16,7	12,7	13,1	13,7	12,4	20,6
50 i više zaposlenih	8,6	66,8	67,0	71,2	72,1	66,9	72,4	71,5	72,1	70,8	72,2
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	50,0	2,1	2,1	24,2	3,0	35,0	2,4	3,6	1,3	6,2	0,5
20 - 49 zaposlenih	22,7	6,5	6,6	1,3	1,7	0,7	1,1	2,4	3,7	0,9	0,1
50 i više zaposlenih	27,3	91,4	91,4	74,5	95,3	64,3	96,5	94,0	95,0	92,8	99,3
F Građevinarstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	82,1	24,1	24,2	22,0	22,8	16,1	16,3	33,1	20,4	43,8	14,2
20 - 49 zaposlenih	11,3	21,7	21,5	20,9	19,7	21,9	20,1	19,0	22,0	16,4	34,5
50 i više zaposlenih	6,6	54,2	54,3	57,1	57,5	62,0	63,6	48,0	57,6	39,8	51,3
H Ugostiteljstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	90,4	44,8	44,7	39,6	37,3	43,7	39,1	35,2	33,7	39,9	38,7
20 - 49 zaposlenih	6,6	21,8	21,7	26,9	26,7	25,1	23,4	30,6	23,7	53,6	22,0
50 i više zaposlenih	3,0	33,5	33,6	33,5	36,1	31,2	37,5	34,3	42,6	6,5	39,3
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	91,9	26,0	26,0	27,4	26,6	36,1	41,0	14,6	14,1	15,1	12,1
20 - 49 zaposlenih	4,9	8,2	8,2	16,5	8,2	23,2	9,4	7,2	5,8	8,5	7,7
50 i više zaposlenih	3,2	65,8	65,9	56,1	65,2	40,7	49,6	78,2	80,0	76,3	80,2

Tabela 2.2 Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Republika Srpska

Republika Srpska

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna patrošnja	Dodana vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije	Vrijednost u 000 KM	
C Vadenje ruda i kamena, ukupno	99	4.627	4.626	230.873	228.486	113.094	109.368	119.118	73.599	45.519	26.521		
0 - 19 zaposlenih	83	656	656	22.714	19.788	11.916	10.336	9.453	6.425	3.027	2.345		
20 - 49 zaposlenih	6	179	178	6.864	7.233	5.630	5.802	1.430	2.110	-679	646		
50 i više zaposlenih	10	3.792	3.792	201.295	201.465	95.548	93.230	108.235	65.064	43.171	23.530		
D Prerađivačka industrija, ukupno	1.902	47.608	47.413	3.025.191	2.542.990	2.587.920	2.058.551	484.439	463.910	20.529	222.434		
0 - 19 zaposlenih	1.425	9.210	9.108	671.597	497.442	584.053	399.275	98.166	67.505	30.661	14.976		
20 - 49 zaposlenih	263	7.354	7.285	503.069	335.177	407.945	221.753	113.425	62.975	50.449	75.611		
50 i više zaposlenih	214	31.044	31.020	1.850.525	1.710.371	1.595.922	1.437.523	272.848	333.430	-60.581	131.847		
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	113	10.145	10.145	834.249	824.582	440.614	429.801	394.781	234.282	160.499	125.749		
0 - 19 zaposlenih	52	317	317	14.908	11.667	12.191	10.176	1.492	2.684	-1.193	12		
20 - 49 zaposlenih	28	923	923	22.427	22.128	10.799	9.592	12.535	11.557	979	1.295		
50 i više zaposlenih	33	8.905	8.905	796.914	790.787	417.624	410.033	380.754	220.041	160.713	124.442		
F Građevinarstvo, ukupno	726	13.572	13.382	884.816	784.657	664.598	525.098	259.559	126.721	132.838	52.427		
0 - 19 zaposlenih	569	3.237	3.115	130.459	71.030	102.553	43.172	27.858	24.212	3.647	693		
20 - 49 zaposlenih	95	2.910	2.861	191.167	170.744	132.363	115.743	55.001	24.442	30.559	12.338		
50 i više zaposlenih	62	7.425	7.406	563.190	542.883	429.682	366.183	176.700	78.067	98.632	39.396		
H Ugostiteljstvo, ukupno	169	2.320	2.312	65.928	49.738	43.283	24.336	25.403	20.692	4.711	31.653		
0 - 19 zaposlenih	138	783	783	24.577	12.593	18.880	6.522	6.071	5.947	124	2.065		
20 - 49 zaposlenih	23	709	701	21.529	17.901	14.673	9.382	8.519	6.296	2.223	7.377		
50 i više zaposlenih	8	828	828	19.822	19.244	9.730	8.432	10.813	8.449	2.364	22.211		
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	730	15.852	15.802	1.012.564	987.413	490.491	447.047	540.365	256.196	284.169	162.104		
0 - 19 zaposlenih	672	3.701	3.666	258.011	239.854	212.512	179.109	60.745	31.288	29.457	14.900		
20 - 49 zaposlenih	40	1.181	1.169	56.115	55.733	36.009	33.675	22.057	11.509	10.548	7.284		
50 i više zaposlenih	18	10.970	10.967	698.438	691.826	241.970	234.263	457.563	213.399	244.164	139.920		

Struktura u %

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodatak vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	83,8	14,2	14,2	9,8	8,7	10,5	9,5	7,9	8,7	6,6	8,8
20 - 49 zaposlenih	6,1	3,9	3,8	3,0	3,2	5,0	5,3	1,2	2,9	-1,5	2,4
50 i više zaposlenih	10,1	82,0	82,0	87,2	88,2	84,5	85,2	90,9	88,4	94,8	88,7
D Prerađivačka industrija, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	74,9	19,3	19,2	22,2	19,6	22,6	19,4	20,3	14,6	149,4	6,7
20 - 49 zaposlenih	13,8	15,4	15,4	16,6	13,2	15,8	10,8	23,4	13,6	245,7	34,0
50 i više zaposlenih	11,3	65,2	65,4	61,2	67,3	61,7	69,8	56,3	71,9	-295,1	59,3
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	46,0	3,1	3,1	1,8	1,4	2,8	2,4	0,4	1,1	-0,7	0,0
20 - 49 zaposlenih	24,8	9,1	9,1	2,7	2,7	2,5	2,2	3,2	4,9	0,6	1,0
50 i više zaposlenih	29,2	87,8	87,8	95,5	95,9	94,8	95,4	96,4	93,9	100,1	99,0
F Građevinarstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	78,4	23,9	23,3	14,7	9,1	15,4	8,2	10,7	19,1	2,7	1,3
20 - 49 zaposlenih	13,1	21,4	21,4	21,6	21,8	19,9	22,0	21,2	19,3	23,0	23,5
50 i više zaposlenih	8,5	54,7	55,3	63,7	69,2	64,7	69,7	68,1	61,6	74,2	75,1
H Ugostiteljstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	81,7	33,8	33,9	37,3	25,3	43,6	26,8	23,9	28,7	2,6	6,5
20 - 49 zaposlenih	13,6	30,6	30,3	32,7	36,0	33,9	38,6	33,5	30,4	47,2	23,3
50 i više zaposlenih	4,7	35,7	35,8	30,1	38,7	22,5	34,6	42,6	40,8	50,2	70,2
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	92,1	23,3	23,2	25,5	24,3	43,3	40,1	11,2	12,2	10,4	9,2
20 - 49 zaposlenih	5,5	7,5	7,4	5,5	5,6	7,3	7,5	4,1	4,5	3,7	4,5
50 i više zaposlenih	2,5	69,2	69,4	69,0	70,1	49,3	52,4	84,7	83,3	85,9	86,3

Tabela 2.3 Vrijednost osnovnih SPS varijabli po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Brčko Distrikt BiH

Brčko Distrikt BiH

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodana vrijednost prema faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije	Vrijednost u 000 KM	
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	1	10	9	554	420	532	279	141	51	90	-	90	-
0 - 19 zaposlenih	1	10	9	554	420	532	279	141	51	90	-	90	-
20 - 49 zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50 i više zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D Preradivačka industrija, ukupno	122	2.219	2.178	274.604	251.837	234.478	195.758	56.079	24.595	31.484	16.327	31.484	16.327
0 - 19 zaposlenih	93	431	413	35.262	29.786	26.926	18.045	11.741	3.506	8.236	-	8.236	-
20 - 49 zaposlenih	17	417	412	31.823	26.044	28.105	19.960	6.084	4.026	2.058	671	2.058	671
50 i više zaposlenih	12	1.371	1.353	207.519	196.007	179.447	157.753	38.254	17.063	21.190	15.656	21.190	15.656
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	4	296	296	34.346	15.454	28.185	5.969	9.485	5.866	3.619	8.701	3.619	8.701
0 - 19 zaposlenih	3	8	8	372	299	237	115	184	83	100	-	100	-
20 - 49 zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50 i više zaposlenih	1	288	288	33.974	15.155	27.948	5.854	9.301	5.783	3.519	8.701	3.519	8.701
F Građevinarstvo, ukupno	81	692	675	33.114	33.859	23.441	17.802	16.058	5.546	10.513	4.676	10.513	4.676
0 - 19 zaposlenih	68	213	198	6.250	6.178	5.396	3.682	2.496	1.565	931	-	931	-
20 - 49 zaposlenih	12	326	324	21.009	20.622	14.197	10.788	9.835	2.627	7.208	4.566	7.208	4.566
50 i više zaposlenih	1	153	153	5.855	7.059	3.848	3.332	3.727	1.354	2.373	110	2.373	110
H Ugostiteljstvo, ukupno	8	67	67	1.806	1.634	819	643	991	757	234	-	234	-
0 - 19 zaposlenih	7	27	27	661	521	303	209	312	299	13	-	13	-
20 - 49 zaposlenih	1	40	40	1.145	1.113	516	434	679	458	221	-	221	-
50 i više zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	51	397	396	30.373	28.499	19.106	16.160	12.339	4.975	7.363	1.185	7.363	1.185
0 - 19 zaposlenih	46	205	205	20.006	18.024	12.609	10.567	7.457	2.239	5.217	-	5.217	-
20 - 49 zaposlenih	3	46	45	6.332	5.521	4.615	3.768	1.753	550	1.203	146	1.203	146
50 i više zaposlenih	2	146	146	4.035	4.954	1.882	1.825	3.129	2.186	943	1.039	943	1.039

Struktura u %

	Broj preduzeća	Broj zaposlenih osoba	Broj zaposlenika	Promet	Vrijednost proizvodnje	Ukupne nabavke	Međufazna potrošnja	Dodatak vrijednost po faktorskim troškovima	Troškovi zaposlenih	Bruto operativni višak	Bruto investicije
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-
20 - 49 zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50 i više zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D Prerađivačka industrija, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	76,2	19,4	19,0	12,8	11,8	11,5	9,2	20,9	14,3	26,2	-
20 - 49 zaposlenih	13,9	18,8	18,9	11,6	10,3	12,0	10,2	10,8	16,4	6,5	4,1
50 i više zaposlenih	9,8	61,8	62,1	75,6	77,8	76,5	80,6	68,2	69,4	67,3	95,9
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	75,0	2,7	2,7	1,1	1,9	0,8	1,9	1,9	1,4	2,8	-
20 - 49 zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50 i više zaposlenih	25,0	97,3	97,3	98,9	98,1	99,2	98,1	98,1	98,6	97,2	100,0
F Gradinarstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	84,0	30,8	29,3	18,9	18,2	23,0	20,7	15,5	28,2	8,9	-
20 - 49 zaposlenih	14,8	47,1	48,0	63,4	60,9	60,6	60,6	61,2	47,4	68,6	97,6
50 i više zaposlenih	1,2	22,1	22,7	17,7	20,8	16,4	18,7	23,2	24,4	22,6	2,4
H Ugostiteljstvo, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	87,5	40,3	40,3	36,6	31,9	37,0	32,5	31,5	39,5	5,6	-
20 - 49 zaposlenih	12,5	59,7	59,7	63,4	68,1	63,0	67,5	68,5	60,5	94,4	-
50 i više zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 19 zaposlenih	90,2	51,6	51,8	65,9	63,2	66,0	65,4	60,4	45,0	70,9	-
20 - 49 zaposlenih	5,9	11,6	11,4	20,8	19,4	24,2	23,3	14,2	11,1	16,3	12,3
50 i više zaposlenih	3,9	36,8	36,9	13,3	17,4	9,9	11,3	25,4	43,9	12,8	87,7

Tabela 3. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Bosna i Hercegovina

Bosna i Hercegovina	Promet po zaposlenoj osobi (KM)	Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi	Učešće dodane vrijednosti u prometu (%)	Troškovi rada po zaposleniku (KM)	Troškovi rada po dodanoj vrijednosti	Profitabilnost	Investicije po zaposlenoj osobi (KM)
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	38.243	23.011	60,17	18.227	0,79	0,13	3.181
0 - 19 zaposlenih	32.322	17.021	52,66	10.127	0,59	0,21	2.600
20 - 49 zaposlenih	28.962	9.347	32,27	10.921	1,16	-0,05	1.362
50 i više zaposlenih	39.097	24.044	61,50	19.176	0,80	0,12	3.301
D Prerađivačka industrija, ukupno	78.614	18.373	23,37	11.737	0,64	0,09	6.318
0 - 19 zaposlenih	72.755	15.950	21,92	8.944	0,55	0,10	2.303
20 - 49 zaposlenih	74.220	18.689	25,18	10.771	0,57	0,11	10.128
50 i više zaposlenih	81.288	18.997	23,37	12.744	0,67	0,08	6.609
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	126.516	49.066	38,78	26.899	0,55	0,18	17.878
0 - 19 zaposlenih	885.900	48.807	5,51	13.159	0,27	0,04	2.655
20 - 49 zaposlenih	27.929	17.038	61,00	14.607	0,86	0,09	915
50 i više zaposlenih	113.392	51.764	45,65	28.319	0,55	0,21	19.732
F Građevinarstvo, ukupno	68.681	23.905	34,81	11.198	0,46	0,19	3.251
0 - 19 zaposlenih	56.082	26.619	47,46	9.380	0,35	0,31	1.163
20 - 49 zaposlenih	67.398	21.990	32,63	11.021	0,49	0,17	4.782
50 i više zaposlenih	74.850	23.472	31,36	12.077	0,51	0,15	3.560
H Ugostiteljstvo, ukupno	31.436	13.332	42,41	10.468	0,78	0,09	7.984
0 - 19 zaposlenih	29.688	10.407	35,05	8.246	0,79	0,07	4.108
20 - 49 zaposlenih	36.408	16.976	46,63	10.922	0,64	0,17	7.272
50 i više zaposlenih	29.905	14.211	47,52	12.830	0,90	0,05	13.226
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	75.122	37.213	49,54	18.263	0,49	0,25	11.117
0 - 19 zaposlenih	80.659	20.399	25,29	9.942	0,48	0,13	4.890
20 - 49 zaposlenih	124.208	29.039	23,38	12.530	0,43	0,13	9.234
50 i više zaposlenih	67.170	44.556	66,33	22.078	0,50	0,33	13.700

Tabela 3.1. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Federacija Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine

	Promet po zaposlenoj osobi (KM)	Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi	Učešće dodane vrijednosti u prometu (%)	Troškovi rada po zaposleniku (KM)	Troškovi rada po dodanoj vrijednosti	Profitabilnost	Investicije po zaposlenoj osobi (KM)
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	34.948	22.245	63,65	18.887	0,85	0,10	2.464
0 - 19 zaposlenih	30.323	19.040	62,79	10.430	0,55	0,28	1.894
20 - 49 zaposlenih	26.009	9.773	37,57	10.626	1,07	-0,03	656
50 i više zaposlenih	35.555	22.905	64,42	19.687	0,86	0,09	2.566
D Preradivačka industrija, ukupno	86.427	23.118	26,75	12.925	0,56	0,12	7.280
0 - 19 zaposlenih	72.389	18.914	26,13	9.916	0,52	0,13	2.791
20 - 49 zaposlenih	77.877	20.933	26,88	12.160	0,58	0,11	10.341
50 i više zaposlenih	92.223	24.772	26,86	13.922	0,56	0,12	7.874
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	160.483	57.176	35,63	29.955	0,52	0,17	21.798
0 - 19 zaposlenih	1.867.306	99.872	5,35	18.580	0,19	0,04	5.716
20 - 49 zaposlenih	31.763	20.690	65,14	16.810	0,81	0,12	399
50 i više zaposlenih	130.779	58.817	44,97	31.157	0,53	0,21	23.699
F Gradevinarstvo, ukupno	70.995	26.353	37,12	12.145	0,46	0,20	2.849
0 - 19 zaposlenih	64.907	36.171	55,73	10.202	0,28	0,40	1.679
20 - 49 zaposlenih	68.426	23.084	33,74	12.429	0,53	0,16	4.535
50 i više zaposlenih	74.725	23.297	31,18	12.900	0,55	0,14	2.696
H Ugostiteljstvo, ukupno	32.930	14.442	43,86	11.187	0,77	0,10	5.412
0 - 19 zaposlenih	29.143	11.340	38,91	8.444	0,74	0,10	4.683
20 - 49 zaposlenih	40.734	20.282	49,79	12.184	0,60	0,20	5.463
50 i više zaposlenih	32.922	14.794	44,94	14.159	0,96	0,02	6.353
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	81.554	39.094	47,94	19.520	0,50	0,24	11.745
0 - 19 zaposlenih	85.807	21.994	25,63	10.634	0,48	0,13	5.473
20 - 49 zaposlenih	163.902	34.256	20,90	13.927	0,40	0,12	10.955
50 i više zaposlenih	69.601	46.458	66,75	23.716	0,51	0,33	14.323

Tabela 3.2. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Republika Srpska

Republika Srpska

	Promet po zaposlenoj osobi (KM)	Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi	Učešće dodane vrijednosti u prometu (%)	Troškovi rada po zaposleniku (KM)	Troškovi rada po dodanoj vrijednosti	Profitabilnost	Investicije po zaposlenoj osobi (KM)
C Vađenje ruda i kamena, ukupno	49.895	25.743	51,59	15.909	0,62	0,20	5.731
0 - 19 zaposlenih	34.606	14.401	41,62	9.788	0,68	0,13	3.572
20 - 49 zaposlenih	38.347	7.993	20,85	11.855	1,47	-0,10	3.609
50 i više zaposlenih	53.086	28.544	53,77	17.159	0,60	0,21	6.205
D Prerađivačka industrija, ukupno	63.543	10.175	16,01	9.784	0,96	0,01	4.672
0 - 19 zaposlenih	72.920	10.658	14,62	7.411	0,69	0,05	1.626
20 - 49 zaposlenih	68.403	15.422	22,55	8.644	0,56	0,10	10.281
50 i više zaposlenih	59.610	8.789	14,74	10.749	1,22	-0,03	4.247
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	82.240	38.917	47,32	23.095	0,59	0,19	12.396
0 - 19 zaposlenih	47.083	4.710	10,01	8.477	1,80	-0,08	39
20 - 49 zaposlenih	24.305	13.585	55,89	12.525	0,92	0,04	1.403
50 i više zaposlenih	89.493	42.758	47,78	24.710	0,58	0,20	13.974
F Građevinarstvo, ukupno	65.190	19.123	29,33	9.469	0,49	0,15	3.862
0 - 19 zaposlenih	40.297	8.605	21,35	7.773	0,87	0,03	214
20 - 49 zaposlenih	65.693	18.900	28,77	8.543	0,44	0,16	4.239
50 i više zaposlenih	75.846	23.796	31,37	10.541	0,44	0,18	5.305
H Ugostiteljstvo, ukupno	28.416	10.949	38,53	8.951	0,81	0,07	13.643
0 - 19 zaposlenih	31.404	7.757	24,70	7.599	0,98	0,01	2.638
20 - 49 zaposlenih	30.348	12.009	39,57	8.983	0,74	0,10	10.399
50 i više zaposlenih	23.938	13.058	54,55	10.203	0,78	0,12	26.823
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	63.878	34.089	53,37	16.213	0,47	0,28	10.226
0 - 19 zaposlenih	69.722	16.415	23,54	8.535	0,52	0,11	4.026
20 - 49 zaposlenih	47.508	18.674	39,31	9.845	0,52	0,19	6.167
50 i više zaposlenih	63.669	41.711	65,51	19.458	0,47	0,35	12.755

Tabela 3.3. Osnovni SPS indikatori po djelatnostima i klasama zaposlenih za 2009. godinu, Brčko Distrikt BiH

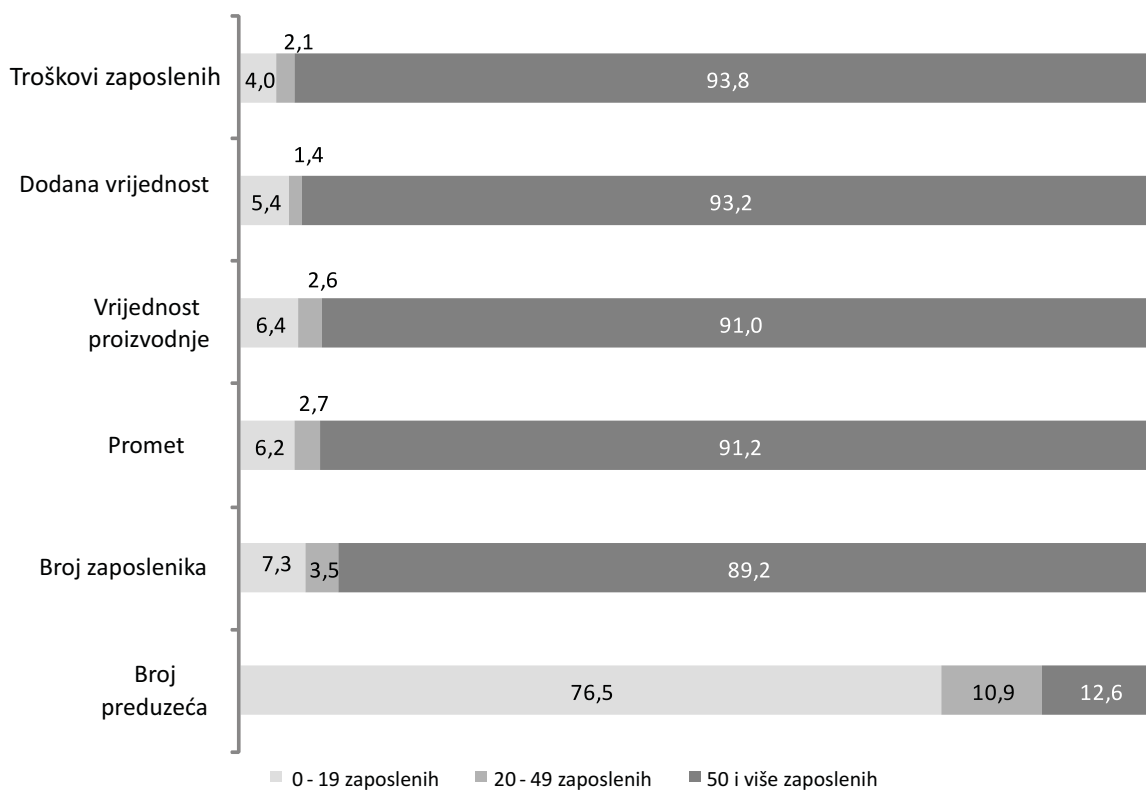
Brčko Distrikt BiH

	Promet po zaposlenoj osobi (KM)	Dodana vrijednost po zaposlenoj osobi	Učešće dodane vrijednosti u prometu (%)	Troškovi rada po zaposleniku (KM)	Troškovi rada po dodanoj vrijednosti	Profitabilnost	Investicije po zaposlenoj osobi (KM)
C Vadenje ruda i kamena, ukupno	55.414	14.109	25,46	5.623	0,36	0,16	-
0 - 19 zaposlenih	55.414	14.109	25,46	5.623	0,36	0,16	-
20 - 49 zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-
50 i više zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-
D Prerađivačka industrija, ukupno	123.709	25.263	20,42	11.293	0,44	0,11	7.355
0 - 19 zaposlenih	81.781	27.231	33,30	8.482	0,30	0,23	-
20 - 49 zaposlenih	76.275	14.582	19,12	9.777	0,66	0,06	1.608
50 i više zaposlenih	151.324	27.894	18,43	12.613	0,45	0,10	11.416
E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom, ukupno	116.034	32.044	27,62	19.816	0,62	0,11	29.394
0 - 19 zaposlenih	46.524	22.963	49,36	10.408	0,45	0,27	-
20 - 49 zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-
50 i više zaposlenih	117.964	32.296	27,38	20.077	0,62	0,10	30.210
F Građevinarstvo, ukupno	47.800	23.180	48,49	8.218	0,35	0,32	6.749
0 - 19 zaposlenih	29.297	11.699	39,93	7.916	0,63	0,15	-
20 - 49 zaposlenih	64.365	30.130	46,81	804	0,27	0,34	13.988
50 i više zaposlenih	38.264	24.360	63,66	8.850	0,36	0,41	718
H Ugostiteljstvo, ukupno	26.837	14.731	54,89	11.256	0,76	0,13	-
0 - 19 zaposlenih	24.214	11.430	47,20	10.954	0,96	0,02	-
20 - 49 zaposlenih	28.626	16.982	59,33	11.462	0,67	0,19	-
50 i više zaposlenih	-	-	-	-	-	-	-
I Prijevoz, skladištenje i komunikacije, ukupno	76.542	31.094	40,62	12.569	0,40	0,24	2.986
0 - 19 zaposlenih	97.678	36.405	37,27	10.934	0,30	0,26	-
20 - 49 zaposlenih	137.655	38.115	27,69	12.219	0,31	0,19	3.181
50 i više zaposlenih	27.638	21.431	77,54	14.970	0,70	0,23	7.114

STRUKTURA OSNOVNIH VARIJABLI PO DJELATNOSTIMA I PREMA KLASAMA ZAPOSLENIH

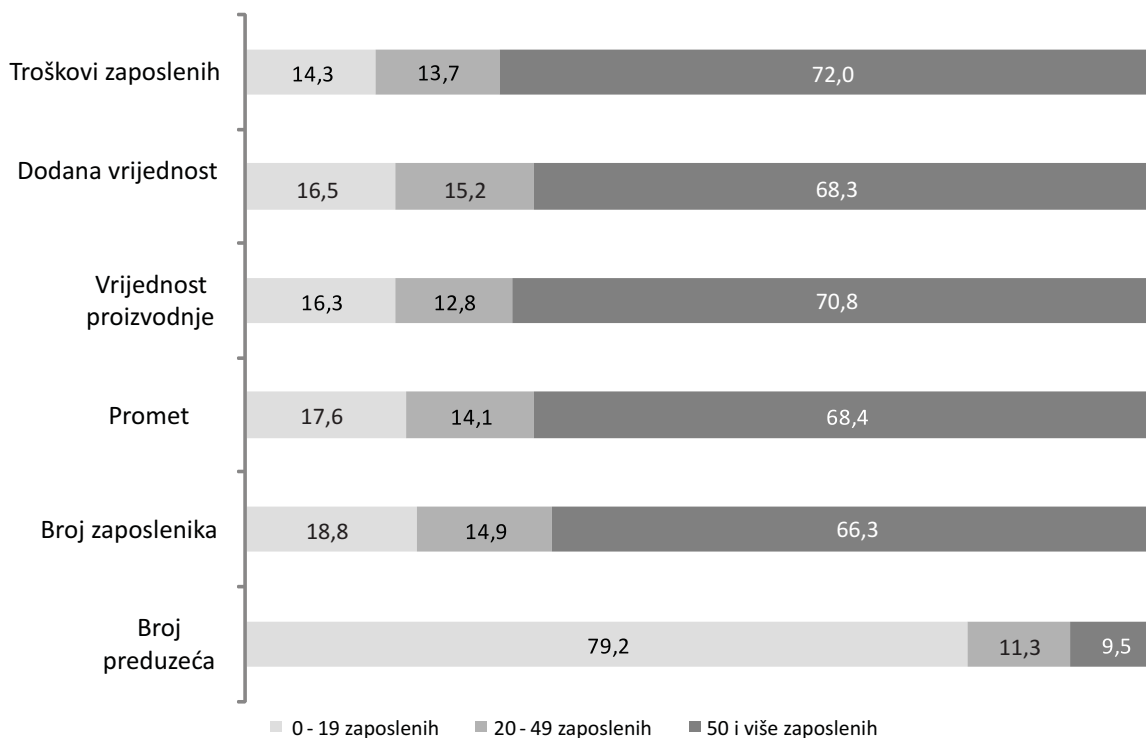
Grafikon 1.

C Vađenje ruda i kamena

Grafikon 2.

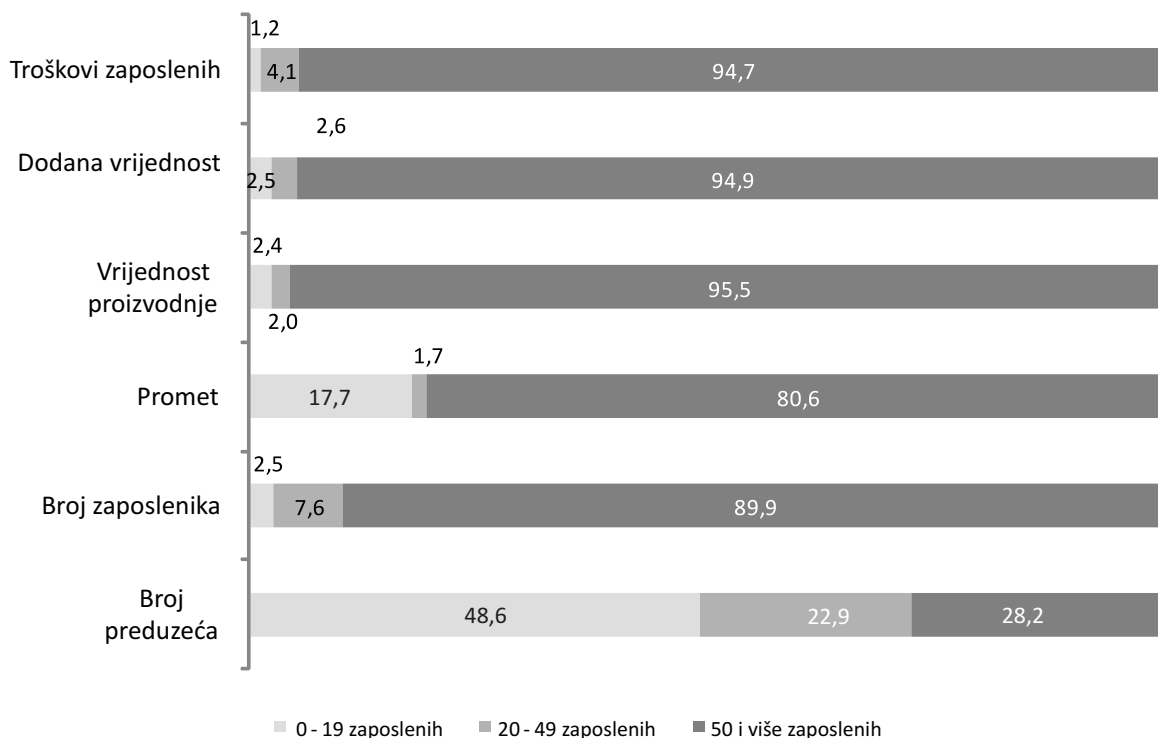
D Prerađivačka industrija

STRUKTURA OSNOVNIH VARIJABLI PO DJELATNOSTIMA I PREMA KLASAMA ZAPOSLENIH (nastavak)

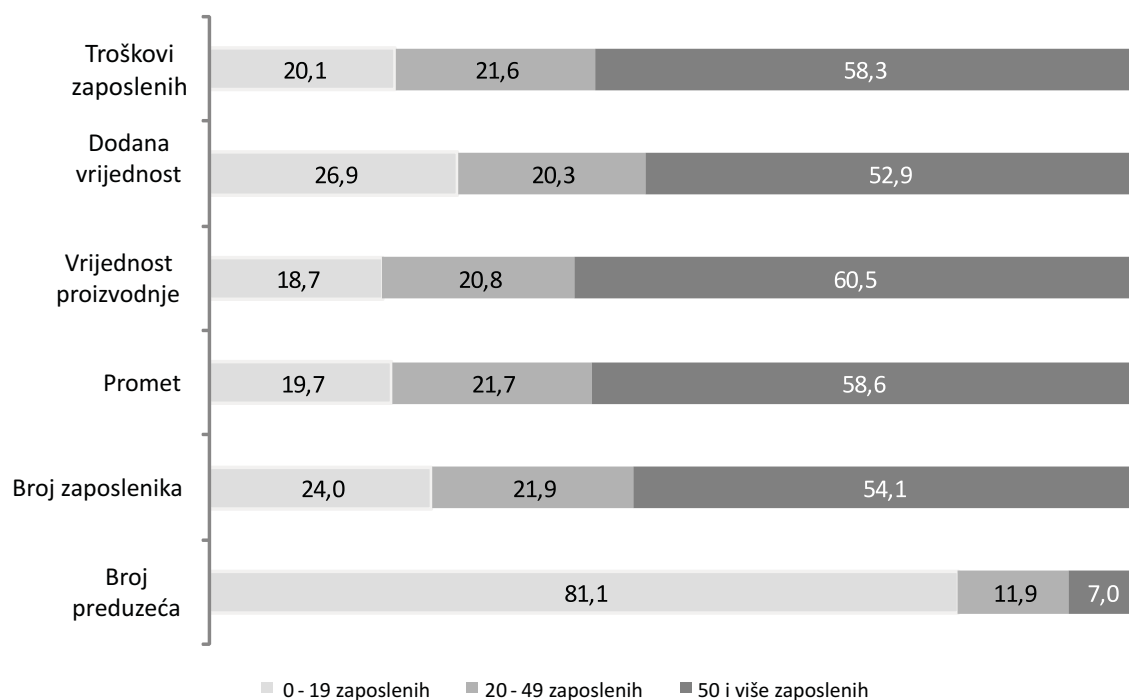
Grafikon 3.

E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom

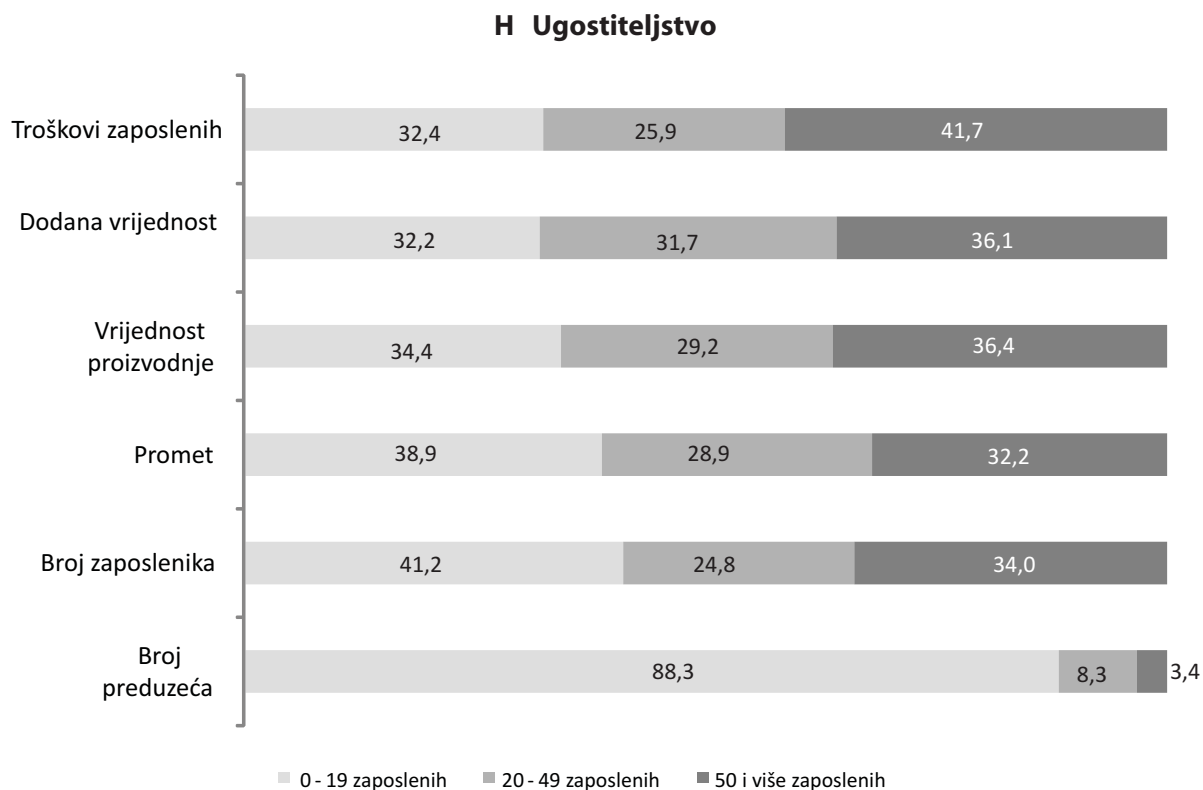
Grafikon 4.

F Građevinarstvo

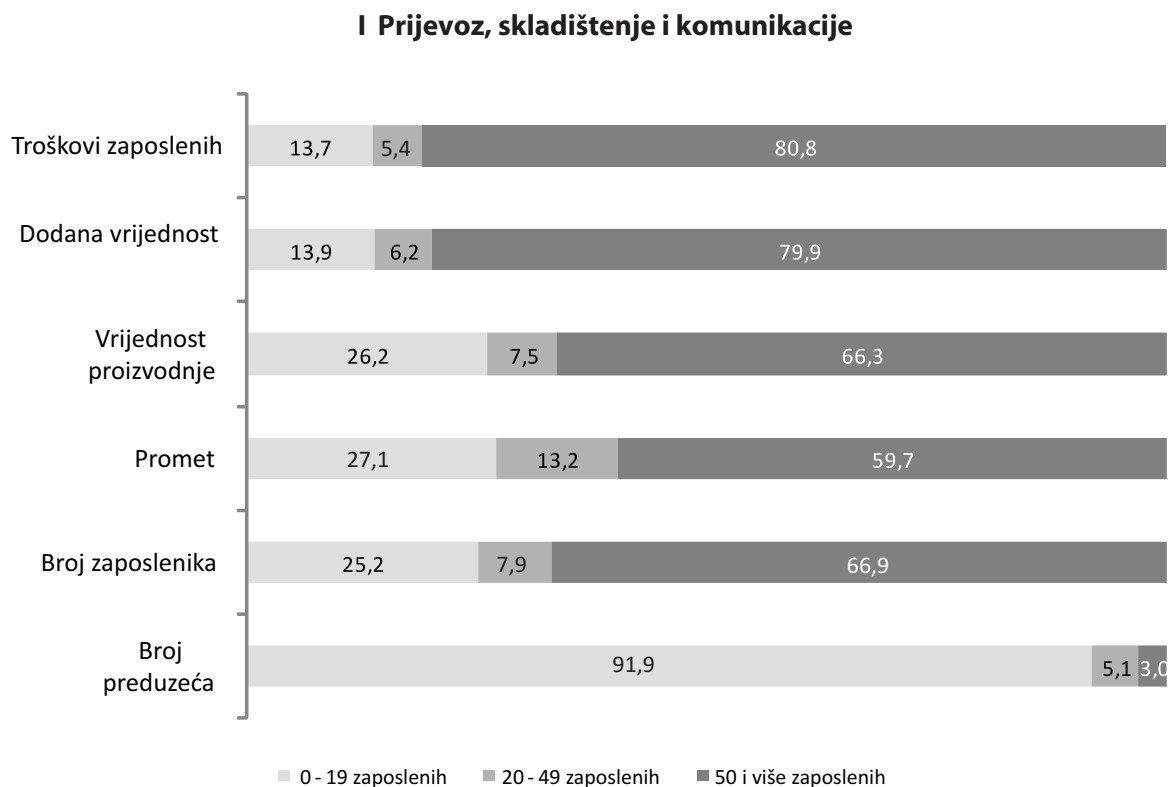

STRUKTURA OSNOVNIH VARIJABLI PO DJELATNOSTIMA I PREMA KLASAMA ZAPOSLENIH (nastavak)

Grafikon 5.

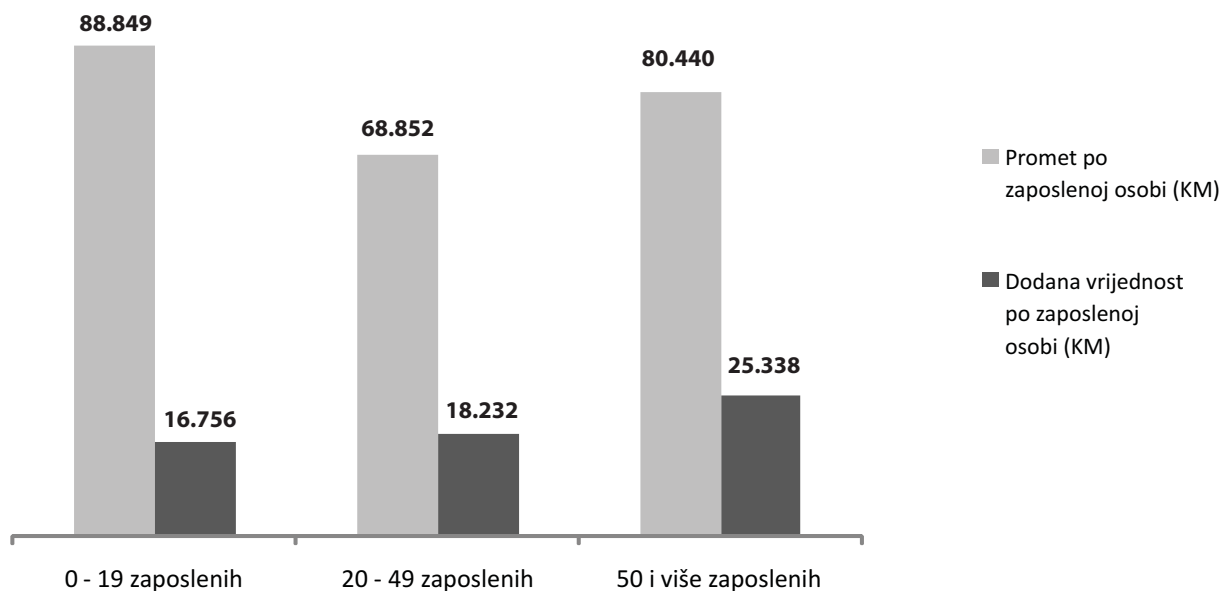
Grafikon 6.

INDIKATORI PO DJELATNOSTIMA I PREMA KLASAMA ZAPOSLENIH

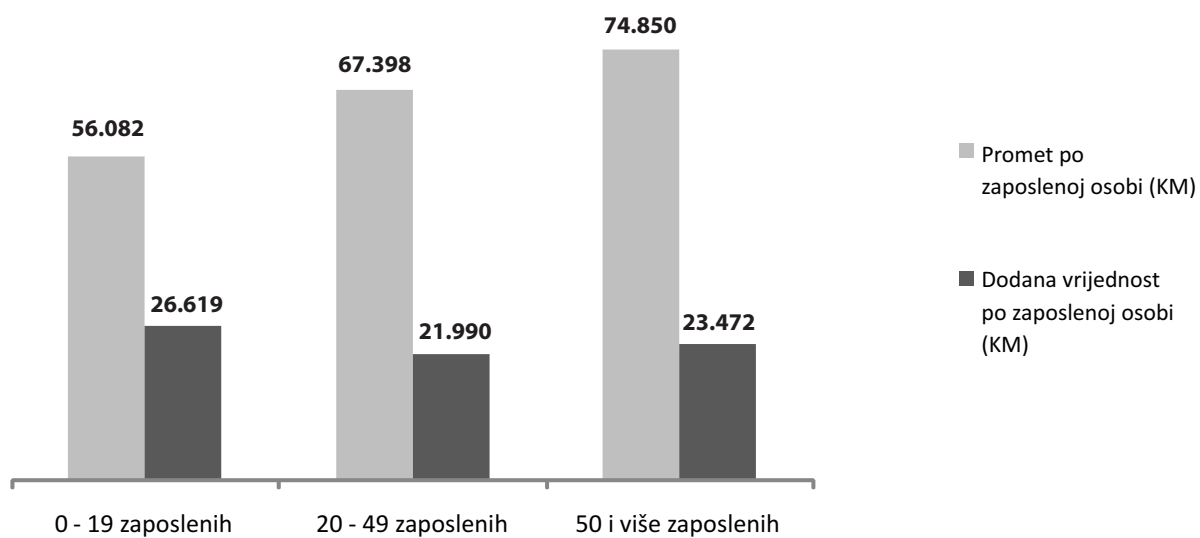
Grafikon 7.

Industrija (C+D+E)

Grafikon 8.

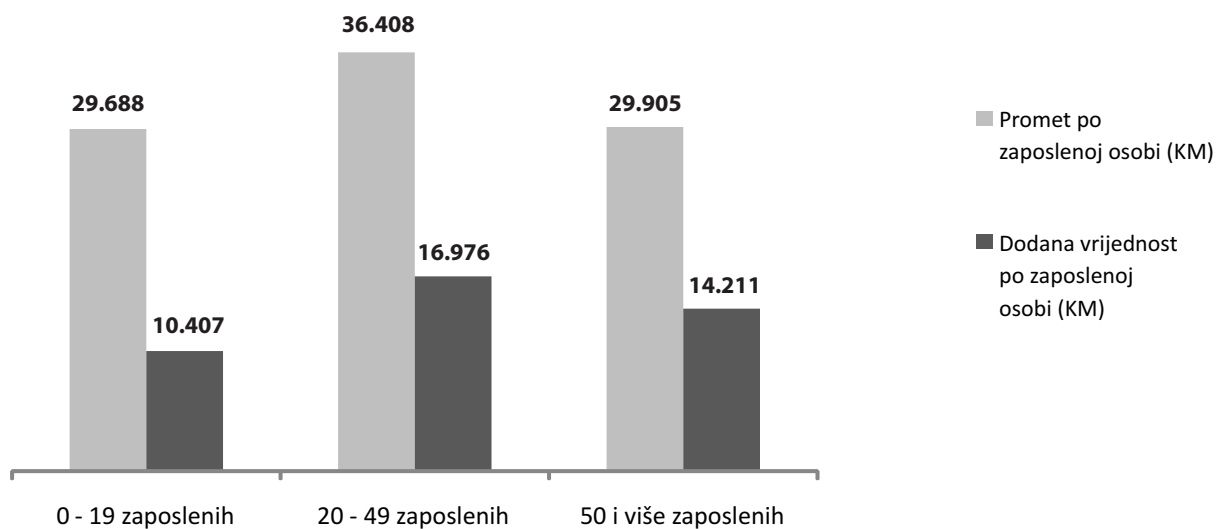
F Građevinarstvo

INDIKATORI PO DJELATNOSTIMA I PREMA KLASAMA ZAPOSLENIH (nastavak)

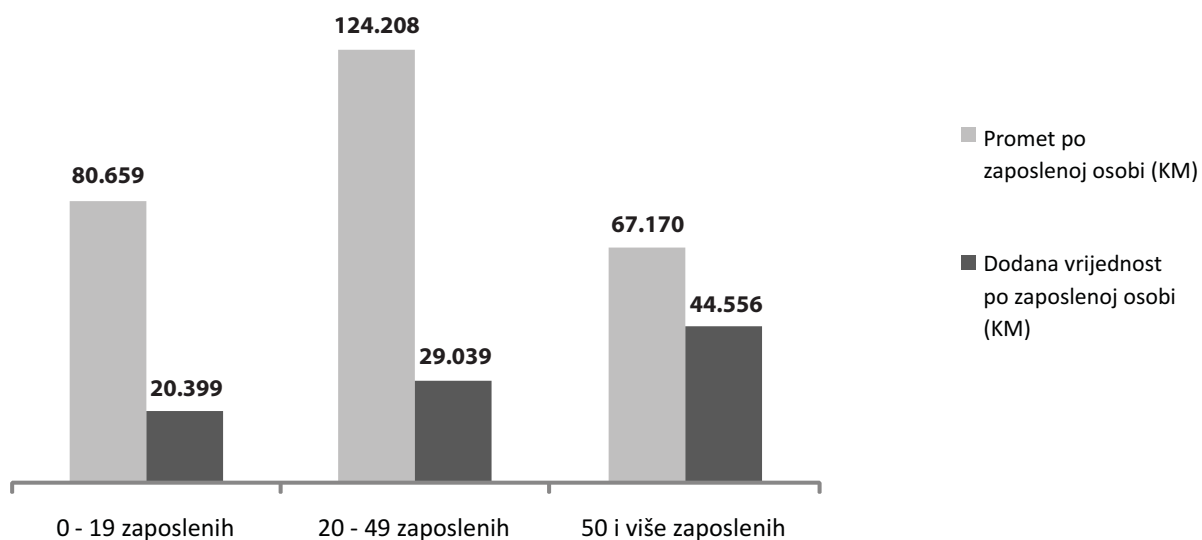
Grafikon 9.

H Ugostiteljstvo

Grafikon 10.

I Prijevoz, skladištenje i komunikacije

9. Planovi za dalji razvoj i unaprijeđenje strukturnih poslovnih statistika

U 2011. godini statističke institucije provode prvo redovno godišnje istraživanje za referentnu 2010. godinu na osnovu kojih će se proizvesti sve varijable koje se zahtjevaju Aneksima I-IV u godišnjoj periodici (za aneks i nisu pokrivene sve djelatnosti) za nivo BiH i entiteta.

Aktivnosti planirane na daljem razvoju strukturnih poslovnih statistika u naredne 2-3 godine su slijedeće:

- Proširenje obuhvata djelatnosti koje nisu pokrivene Aneksom I, tako da se obuhvate sve djelatnosti koje su obuhvaćene navedenim Aneksom prema Regulativi 295/2008;
- Redizajniranje SPS upitnika za potrebe uključivanja novih djelatnosti;
- Dopuna postojećih upitnika SPS da bi se obezbjedile višegodišnje serije podataka koje se zahtijevaju Aneksima I-IV;
- Razmotriti mogućnost da podaci koji se prikupljaju SPS istraživanjem za Aneks I - IV preuzimaju iz administrativnih izvora;
- Prilagoditi metod istraživanja sa ciljem poboljšanja kvaliteta varijabli i indikatora;
- Napraviti standardnu dokumentaciju SPS istraživanja i
- Unaprijediti diseminaciju rezultata i pripremiti podatke za transmisiju EUROSTATU.

LITERATURA

Eurostat, (2008) Eurostat "Manual on the Production of Structural Business Statistics", Eurostat, Luxembourg

Eurostat, (1998) "Handbook on the Design and Implementation of Business Surveys", Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg

Hidiroglou, M.A., and Berthelot J.-M, (1986) "Statistical Editing and Imputation for Periodic Business Surveys" Survey Methodology, 12, 73-83

Deville, J.C., e C.E. Särndal. "Calibration Estimators in Survey Sampling", Journal of the American Statistical Association, 87 (1992): 376-382

ISTAT i tri statističke institucije u BiH, (2008) "Poslovne statistike - Planiranje novih strukturnih poslovnih istraživanja u Bosni i Hercegovini"

DODATAK 1

SPS definicije i klasifikacije

SPS DEFINICIJE I KLASIFIKACIJE

Osnovne EU metodološke odluke u vezi sa strukturnim poslovnim statistikama (za SPS anekse I-IV) su izložene u ovom dodatku.

Dio metodologije koji se odnosi na definicije karakteristika primijenjen je u Pilot istraživanju za 2009. godinu.

1. Pravni osnov za strukturne poslovne statistike

Strukturne poslovne statistike (SPS) se baziraju na pravno uspostavljenoj obavezi kroz novu Regulativu EC br. 295/2008. Odredbe ove regulative se primijenjuju za 2008. referentnu godinu i nadalje. SPS statistikom obuhvaćene su sve tržišne aktivnosti poslovne ekonomije sa izuzetkom poljoprivrednih aktivnosti, koje su pokrivena kroz druge statistike.

Uz ovu osnovnu regulativu donešene su i regulative za njenu implementaciju u statistiku i to 250/2009. koja se odnosi na definicije SPS varijabli, 251/2009. koja reguliše serije podataka i formate za transmisiju SPS podataka Eurostatu i 275/2010. koja se odnosi se na kriterije za izvještaje o kvalitetu podataka.

Pravni osnov za provođenje strukturnih poslovnih istraživanja su petogodišnji Program statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine, Godišnji plan rada koji se donosi na osnovu Zakona o statistici u BiH ("Službeni glasnik BiH" br. 26/04 i 42/04).

2. Statističke jedinice u strukturnim poslovnim statistikama

Nekoliko različitih vrsta statističkih jedinica koristi se za provođenje SPS istraživanja. Najveći broj SPS serija podataka odnosi se na "preduzeće" kao statističku jedinicu. Druge serije SPS podataka tiču se "jedinica prema vrsti aktivnosti" i "lokalnih jedinica".

Preduzeće - Korištenje preduzeća kao statističke jedinice za većinu SPS serija podataka ima važnu implikaciju za interpretaciju podataka. Preduzećima se dodjeljuje određena šifra aktivnosti na bazi njegove glavne djelatnosti. Međutim, statistički podaci za preduzeće odnose se na sve aktivnosti provedene od strane tog preduzeća uključujući i njegove sekundarne aktivnosti. SPS istraživanja o preduzećima uključuju podatke koji se odnose na sva preduzeća; nije dopušteno postavljanje određenog praga prema veličini preduzeća (to znači da se uključuju i informacije o preduzećima sa 0 zaposlenih osoba). SPS podaci se ograničavaju isključivo na aktivnosti izvršene unutar ekonomske teritorije zemlje; ovo znači da se svi pokazatelji koji se odnose na ogranke legalne jedinice u inostranstvu trebaju isključiti, s jedne strane, i da se svi pokazatelji o aktivnostima ogranaka inostrane pravne jedinice koja je aktivna na nacionalnoj teritoriji zemlje trebaju uključiti u podatke.

Jedinica prema vrsti aktivnosti - Jedinica prema vrsti aktivnosti grupiše sve dijelove jednog preduzeća koji doprinose izvršavanju jedne određene aktivnosti na nivou klase NACE klasifikacije (4 cifre) i sačinjavaju je jedan ili više operativnih dijelova preduzeća. Sistem informacija jednog preduzeća treba biti u mogućnosti da za svaku jedinicu prema vrsti djelatnosti identifikuje najmanje slijedeće pokazatelje: vrijednost proizvodnje, međufaznu potrošnju, troškove rada, operativni višak, broj zaposlenih i ostvarene investicije. Svi troškovi pomoćnih aktivnosti preduzeća moraju se rasporediti na glavnu i sekundarne aktivnosti i prema tome na njegove jedinice po vrsti aktivnosti.

3. Klasifikacije koje se koriste u strukturnim poslovnim statistikama

NACE klasifikacija djelatnosti

Pilot istraživanje strukturnih poslovnih statistika provedeno je po KD klasifikaciji djelatnosti koja je usklađena sa EU NACE-Rev 1.1.

Redovna istraživanja strukturnih poslovnih statistika provoditi će se po KD BiH klasifikaciji djelatnosti koja je usklađena sa Evropskom klasifikacijom djelatnosti NACE-Rev 2.

NUTS klasifikacija regija

U okviru SPS istraživanja podaci se prikupljaju i obrađuju isprekidani po regionima. Za klasifikaciju regiona zemlje EU koriste NUTS 2007 klasifikaciju u skladu sa EU Regulativom br.205/2007. NUTS je hijerarhijska klasifikacija koja u skladu sa određenim kriterijima dijeli države u regione i podregione itd. Kako u Bosni i Hercegovini još nije uvedena klasifikacija regija u skladu sa NUTS klasifikacijom podaci se prikazuju samo po administrativnim jedinicama.

CPA klasifikacija proizvoda prema aktivnostima

Određeni SPS pokazatelji isprekidani su prema grupama proizvoda na bazi CPA klasifikacije. BiH klasifikacija proizvoda po djelatnostima je KPPD BiH koja je usklađena sa evropskom CPA 2008 klasifikacijom.

4. Definicije karakteristika koje se koriste u strukturnim poslovnim statistikama

11110 Broj preduzeća

Broj preduzeća obuhvata sva preduzeća koja se bave tržišnom proizvodnjom i koja su registrovana u poslovnom registru u populaciju koja je predmet posmatranja. Ovaj broj se koriguje za greške, posebno greške okvira uzorka. Uključuju se samo aktivne jedinice, preduzeća koja su ostvarila promet ili imaju zaposlene u bilo kojem vremenskom periodu tokom referentne godine. Isključuju se sve privremeno neaktivne (uspavane) ili stvarno neaktivne jedinice. U podatak o broju preduzeća treba uključiti sve jedinice koje su bile aktivne najmanje jedan dio referentnog perioda.

11210 Broj lokalnih jedinica

Obuhvata broj lokalnih jedinica kako su definisane u Regulativi EU Vijeća br. 696/93, a koje su registrovane u poslovnom registru u populaciji koja je predmet posmatranja. Broj se koriguje za greške, posebno greške okvira uzorka. Lokalne jedinice moraju biti uključene čak i ako nemaju plaćene zaposlene osobe. Podatak treba uključiti sve jedinice koje su bile aktivne tokom bar jednog dijela referentnog perioda.

11310 Broj jedinica prema vrsti djelatnosti

Obuhvata broj jedinica po vrsti djelatnosti kako su definisane u Regulativi EU Vijeća br. 696/93, a koje su registrovane u poslovnom registru u populaciji koja je predmet posmatranja. Broj se koriguje za greške, posebno greške okvira uzorka. Pravi se procjena broja jedinica, kada ovaj tip jedinica nije registrovan. Podatak treba uključiti sve jedinice po vrsti djelatnosti koje su bile aktivne tokom jednog dijela referentnog perioda.

12110 Ostvareni promet

Ostvareni promet uključuje fakturisane iznose tokom referentnog perioda od strane izvještajne jedinice, i to odgovara tržišnim prodajama dobara i usluga trećim osobama. Prodaja dobara i usluga uključuje prodaju dobara i usluga proizvedenih od strane same jedinice, ali i prodaju trgovačke robe nabavljene od strane trgovina i druge imovine koja je nabavljena i držana za preprodaju. Pružanje usluga uključuje izvršenje ugovorno dogovorenih zadataka od strane preduzeća tokom dogovorenog vremenskog perioda. Prihodi od dugoročnih ugovora (npr. ugovori o izgradnji) razvrstavaju se prema fazama završetka ugovora, a ne po metodu završenog ugovora. Dobra proizvedena za vlastitu finalnu potrošnju ili investicije ne uključuju se u

ostvareni promet. Ostvareni promet uključuje sve carine i poreze na dobra i usluge fakturisane od strane jedinice sa izuzetkom poreza na dodanu vrijednost (PDV) i svih poreza tog tipa. Ostvareni promet, također, uključuje sve druge troškove (transport, pakovanje, itd.) proslijeđene na kupca, čak i ako su ovi troškovi posebno iskazani u fakturama. Umanjenja cijena, rabati i diskonti kao i vrijednost povratne ambalaže ne uključuju se u ovu stavku. Prihodi koji su u računima preduzeća klasifikovani kao drugi operativni prihodi, finansijski dohodak i izvanredni dohoci i prihodi od upotrebe imovine preduzeća od strane trećih osoba (koji donosi kamate, autorske honorare, dividende i druge dohotke) se ne uključuju u ostvareni promet. Operativne subvencije primljene od vladinih institucija, također, su isključene.

12 120 Vrijednost proizvodnje

Vrijednost proizvodnje mjeri vrijednost stvarno proizvedenih dobara i usluga od strane preduzeća, jedinice posmatranja. Podatak se bazira na prodaji, uključujući promjene na zalihama i preprodaju dobara i usluga. Vrijednost proizvodnje se definiše kao: ostvareni promet ili prihod od prodaje dobara i isporuka usluga; plus ili minus promjene na zalihama završenih proizvoda, proizvodnje u toku i dobara i usluga nabavljenih za preprodaju; minus nabavke dobara i usluga za preprodaju (samo za dobra i usluge prodane tokom izvještajnog perioda i isključujući troškove skladištenja i transporta dobara nabavljenih za preprodaju); plus kapitalizovana proizvodnja; plus drugi operativni prihodi (isključujući subvencije). Prihodi i rashodi klasifikovani kao finansijski ili kao prihodi u obliku kamata i dividendi u računima preduzeća isključuju se iz vrijednosti proizvodnje. U nabavke dobara i usluga za preprodaju uključuju se i nabavke usluga koje su nabavljene sa namjerom da budu pružene trećim osobama u nepromijenjenom stanju. Kapitalizovana proizvodnja uključuje proizvodnju za vlastiti račun svih dobara koja su zadržana od strane njihovih proizvođača kao ostvarene investicije. Ovo uključuje proizvodnju fiksne materijalne imovine (građevina, itd.), kao i proizvodnju nematerijalne imovine (razvoj softvera, itd.). Kako je kapitalizovana proizvodnja neprodana proizvodnja ona se vrednuje prema troškovima proizvodnje. Ova proizvedena kapitalna dobra također se uključuju u stavku investicija.

12 150 Dodana vrijednost prema faktorskim troškovima

Dodana vrijednost prema faktorskim troškovima je bruto dohodak iz operativnih aktivnosti nakon njegovog prilagodavanja za operativne subvencije i indirektno poreze. Dodana vrijednost prema faktorskim troškovima se izračunava iz ostvarenog prometa, plus kapitalizovana proizvodnja, plus drugi operativni dohodak, plus ili minus promjene na zalihama, minus nabavka dobara i usluga, minus drugi porezi na proizvode koji su vezani za promet ali nisu odbitni, minus carine i porezi vezani za proizvodnju. Carine i porezi vezani za proizvodnju su obavezna, nepovratna plaćanja, u kešu ili naturi koji su nametnuti od strane vlade, u vezi sa proizvodnjom i uvozom dobara i usluga, zapošljavanjem radne snage, vlasništvom ili upotrebom zemljišta, zgrada ili druge imovine korištenih u procesu proizvodnje, neovisno od količine ili vrijednosti proizvedenih ili prodanih dobara i usluga. Alternativno, dodana vrijednost prema faktorskim troškovima se izračunava iz bruto operativnog viška dodavanjem personalnih troškova. Dohodak i rashodi koji se klasifikuju kao finansijski u računovodstvu preduzeća isključuju se iz dodane vrijednosti. Dohodak i rashodi klasifikovani kao dohodak od kamata, dohodak od dividendi, dobit od inostrane razmjene, od posuđivanja strane valute, od otkupa i gašenja duga ili finansijskih troškova isključuju se iz dodane vrijednosti. Dodana vrijednost prema faktorskim troškovima se izračunava „bruto” prije nego su podešavanja vrijednosti (kao što su amortizacija i umanjeње gubitaka) oduzeta.

12 170 Bruto operativni višak

Bruto operativni višak je višak stvoren obavljanjem aktivnosti nakon što je izvršena naknada za uloženi faktor rada. Bruto operativni višak se izračunava iz dodane vrijednosti prema faktorskim troškovima, kada se ona umanja za troškove zaposlenih. To je saldo koji ostaje na raspolaganju preduzeću, a koji mu dopušta da nadoknadi snabdjevače vlastitih fondova i dug, da plati poreze i konačno da finansira sva, ili dio, ulaganja u

svoje investicije. Dohodak i rashodi klasifikovani kao finansijski ili vanredni u računovodstvu preduzeća se isključuju iz bruto operativnog viška.

13 110 Ukupne nabavke dobara i usluga

Nabavke dobara i usluga uključuju vrijednost svih dobara i usluga nabavljenih tokom obračunskog perioda za preprodaju ili potrošnju u proizvodnom procesu, isključujući potrošnju kapitalnih dobara koja se registruje kao potrošnja fiksnog kapitala. Dobra i usluge koja su u pitanju mogu biti preprodana sa ili bez dalje dorade, potpuno iskorištena u proizvodnom procesu ili stavljena na zalihe. U ove nabavke su uključeni materijali koji direktno ulaze u proizvedena dobra (sirovi materijal, međufazni proizvodi, komponente), plus sitni alati i oprema koja ne spada u stalna sredstva. Također uključeni su i pomoćni materijali (maziva, voda, materijali za pakovanje, održavanje i popravke, kancelarijski materijali), kao i energetski proizvodi. U ovu stavku uključene su i nabavke materijala izvršene za proizvodnju vlastitih kapitalnih dobara. Usluge koje su plaćene tokom referentnog perioda su, također, uključene neovisno od toga dali su industrijske ili nisu. U ovoj stavci su uključena i plaćanja za sav rad izvršen od strane trećih osoba u ime jedinice, uključujući i tekuće popravke i održavanje, instalacione radove i izradu tehničkih studija. Iznosi plaćeni za instalisanje kapitalnih dobara i vrijednost kapitalizovanih dobara se isključuju. Ukupne nabavke, također, uključuju sva plaćanja izvršena za neindustrijske usluge kao što su naknade za pravne i računovodstvene usluge, naknade za korištenje patenata i licenci (kada one nisu kapitalizovane), premije osiguranja, troškovi sastanaka akcionara i upravljačkih tijela, doprinosi uplaćeni poslovnim i profesionalnim udruženjima, troškovi pošte, telefona i elektronskih komunikacija, transportne usluge za dobra i osoblje, troškovi reklame, provizije (kada nisu uključene u plaće i naknade), zakupnine, bankarski troškovi (isključujući plaćanje kamata), kao i sve druge poslovne usluge obezbjeđene preduzeću od strane trećih osoba. Uključuju se i usluge koje su transformisane i kapitalizovane od strane jedinice posmatranja kao proizvodnja investicija za vlastite potrebe. Rashodi koji se klasifikuju kao finansijski rashodi u obliku kamata i dividendi se isključuju iz ukupnih nabavki dobara i usluga. Nabavke dobara i usluga se vrednuju po nabavnim cijenama, tj. u cijenama koje je kupac stvarno platio za proizvode, uključuju i sve poreze minus subvencije na kupljene proizvode, a isključujući vrijednost svih poreza tipa PDV-a. Svi drugi porezi i carine na proizvode se stoga ne odbijaju pri vrednovanju nabavki dobara i usluga. Tretman poreza na proizvodnju nije relevantan pri vrednovanju nabavki dobara i usluga.

13 120 Nabavka dobara i usluga nabavljenih za preprodaju bez dalje obrade

Nabavke dobara i usluga za preprodaju su nabavke koje su namijenjene za preprodaju trećim osobama bez dalje obrade. To, također, uključuje i nabavke usluga od strane „fakturnih“ uslužnih kompanija, tj. onih kompanija čiji je ostvareni promet sastavljen ne samo od agencijskih honorara zaračunatih na transakciju usluge već također i od stvarnog iznosa obuhvaćenog u transakciji usluge, npr. nabavke transporta od strane putničkih agenata. Nabavka dobara i usluga nabavljenih za preprodaju u istom stanju kako su i primljene vrednuju se po nabavnim cijenama isključujući odbitni PDV i druge odbitne poreze vezane direktno za ostvareni promet. Svi drugi porezi i carine na proizvode se, dakle, ne odbijaju pri vrednovanju nabavki dobara i usluga.

13 131 Plaćanja za agencijske radnike

U ovaj podatak uključuju se plaćanja agencijama za privremeno zapošljavanje i drugim sličnim organizacijama koje obezbjeđuju radnike poslovnim klijentima - preduzećima - na određeni vremenski period, sa ciljem da dopune ili privremeno zamijene radnu snagu preduzeća. Obezbjedeni radnici se smatraju zaposlenicima jedinice koja je pružila privremenu uslugu zapošljavanja. Međutim, ove agencije i organizacije ne vrše direktan nadzor njihovih zaposlenika u radnom prostoru preduzeća klijenta. Samo se plaćanja za nabavku osoblja koja nisu vezana za pružanje posebne industrijske ili neindustrijske usluge uključuju.

13210 Promjene na zalihama dobara i usluga

Promjene na zalihama (pozitivne ili negativne) su razlika između vrijednosti zaliha na kraju i na početku referentnog perioda. Promjene na zalihama se mjere vrijednošću ulaza na zalihe od kojih se oduzima vrijednost povlačenja sa zaliha i vrijednost gubitaka dobara držanih na zalihama. Zalihe se iskazuju u nabavnim cijenama isključujući PDV ako su one nabavljene od drugih jedinica, u suprotnom po proizvodnim troškovima. Među zalihama (i promjenama na zalihama), pravi se slijedeća podjela: zalihe gotovih proizvoda; zalihe proizvodnje u toku; zalihe dobara i usluga nabavljenih za preprodaju u istom stanju kako su i preuzete i zalihe sirovog materijala i potrošne robe. Uključuju se zalihe gotovih proizvoda ili zalihe proizvodnje u toku, koje je proizvela jedinica, ali koji još uvijek nisu prodani. Ove zalihe uključuju i proizvodnju u toku koja pripada jedinici, čak i ako su proizvodi koji su u pitanju u posjedu trećih osoba. Jednako tako, proizvodi koji se drže na zalihama jedinice posmatranja, a koji pripadaju trećim osobama se isključuju. Uključene su zalihe dobara i usluga kupljene sa isključivom namjerom da budu preprodane u istom stanju u kakvom su nabavljene. Isključuju se zalihe dobara i usluga koje se obezbjeđuju trećim osobama na bazi provizije. Proizvodi nabavljeni za preprodaju i skladištenje od strane uslužnih preduzeća mogu uključivati dobra (industrijsku opremu u slučaju tehničkog ugovora ili objekata u slučaju stambenog naselja, itd.), kao i usluge (pravo da koristi reklamni prostor, transport, smještaj itd.). U ovu stavku također su uključene zalihe sirovina i pomoćnih materijala, međufaznih proizvoda, komponenti, energije, nekapitalizovanog sitnog alata i usluga koje pripadaju jedinici.

13211 Promjene na stanju zaliha dobara i usluga nabavljenih za preprodaju

Ova varijabla se definiše kao promjene na stanju zaliha između kraja i početka referentnog perioda, a iskazuje se u nabavnim cijenama isključujući PDV. Promjene na stanju zaliha mjere se vrijednošću ulazaka na zalihe proizvoda nabavljenih za preprodaju od koje se oduzme vrijednost povlačenja sa zaliha i vrijednost svih periodičnih gubitaka dobara držanih na zalihama. U ove zalihe uključuju se dobra i usluge kupljene za isključivu svrhu preprodaje u istom stanju u kakvom su i nabavljeni. Isključuju se zalihe dobara i usluga koje se obezbjeđuju trećim osobama na bazi provizije.

13213 Promjene na zalihama gotovih proizvoda i proizvodnje u toku

Ova varijabla se definiše kao promjena u vrijednosti stanja zaliha između prvog i posljednjeg dana referentnog perioda svih gotovih proizvoda ili proizvodnje u toku, koji su proizvedeni od strane jedinice, a koji još uvijek nisu prodani. Ovi proizvodi uključuju proizvodnju u toku koja pripada jedinici, čak i ako su proizvodi koji su u pitanju u posjedu trećih osoba. Jednako tako, proizvodi držani od strane jedinice, a koji pripadaju trećim osobama se isključuju. Zalihe se vrednuju po proizvodnim troškovima, i vrednuju se prije nego se izvrši usklađivanje vrijednosti (kao što je gubitak na vrijednosti).

13310 Troškovi zaposlenih

Troškovi zaposlenika se definišu kao ukupne nadoknade, u kešu ili naturi, plaćene od strane poslodavca zaposleniku (redovnim ili privremenim zaposlenicima, kao i radnicima koji rade kod kuće) u zamjenu za izvršeni rad od strane zaposlenika tokom referentnog perioda. Troškovi zaposlenika također uključuju poreze i doprinose za socijalno osiguranje zadržane od strane jedinice, kao i obavezne i dobrovoljne doprinose na teret poslodavca. Troškovi zaposlenika se dijele na: plaće i naknade (13 32 0) i troškove doprinosa na teret poslodavca (13 33 0). Troškovi zaposlenika uključuju sve nadoknade plaćene tokom referentnog perioda, bez obzira na to da li je to plaćeno na bazi radnog vremena, učinka ili po komadu, i da li je to plaćeno redovno ili ne. Uključene su nagrade, dopunske nagrade, trinaeste plaće (i slične dopunske nagrade), kao i plaćanja izvršena zaposlenicima u vezi sa otpuštanjem, smještajem, prijevozom, troškovima života i porodičnim dodacima, provizijama, naknadama za dežure, prekovremenim i noćnim radom itd.

Porezi i doprinosi za socijalno osiguranje i drugi iznosi kojim se zadužuju zaposlenici, a zadržani kao izvor od strane poslodavca se uključuju. Također su uključeni i troškovi socijalnog osiguranja za poslodavca. Ovo uključuje poslodavčeve doprinose socijalnog osiguranja za penziono osiguranje, zdravstveno, porodijsko, invalidsko, nezaposlenost, nesreće i bolesti na poslu, porodične dodatke, kao i druge šeme. Naznačeni troškovi su uključeni bez obzira da li su oni određeni zakonom, kolektivnim ugovorima, te da li su regulisani ili su dobrovoljni po karakteru. Plaćanja za agencijske radnike nisu uključena u troškove zaposlenika.

13320 Plaće i naknade

Plaće i naknade se definišu kao „ukupna obeštećenja (plaća, nagrada), u kešu ili u naturi, koja se isplaćuju svim osobama koje se vode na platnom spisku preduzeća (uključujući i radnike kod kuće), kao naknada za izvršeni rad tokom računovodstvenog perioda“. Ne pravi se razlika da li se plaćanje vrši na bazi radnog vremena, učinka ili po komadu i da li je to plaćanje redovno ili ne. Plaće i naknade uključuju vrijednost svih socijalnih doprinosa, poreza na dohodak, itd. koji se isplaćuju na teret zaposlenika, čak i ako su sredstva zadržana od strane poslodavca i plaćena direktno šemama socijalnog osiguranja, poreskim vlastima, itd. u ime zaposlenika. Plaće i naknade ne uključuju doprinose za socijalno osiguranje koji se plaćaju na teret poslodavca. Plaće i naknade uključuju: sve nagrade, bonuse, ex gratis uplate, „trinaeste plaće“, plaćanja za raskid radnog odnosa (napuštanje firme), smještaj, prijevoz, porodične dodatke, napojnice, provizije, dežurstva, itd. primljene od strane zaposlenika. Plaće i naknade koje poslodavac nastavlja da plaća u slučaju bolesti, profesionalne nezgode, porodijskog odsustva ili skraćenog radnog vremena mogu se evidentirati pod ovom stavkom ili pod troškove socijalnog osiguranja, zavisno od računovodstvene prakse jedinice. Plaćanja za agencijske radnike ne uključuju se u plaće i naknade.

13330 Troškovi socijalnog osiguranja

Poslodavčevi troškovi socijalnog osiguranja odgovaraju iznosu koji je jednak vrijednosti socijalnih doprinosa koje plaća poslodavac sa ciljem da za svoje zaposlenike obezbjedi pravo na korištenje određenih vidova socijalnih olakšica. Troškovi socijalnog osiguranja na teret poslodavca uključuju poslodavčeve doprinose za socijalno osiguranje šemama za penziono, zdravstveno, porodijsko, invalidsko osiguranje, zatim za nezaposlenost, profesionalne nezgode i bolesti, porodične doplatke, kao i za druge socijalne šeme. Uključuju se troškovi za sve zaposlenike uključujući radnike koji rade kod kuće i pripravnike. Uključuju se troškovi za sve šeme, bez obzira da li su oni propisani zakonom, kolektivnim sporazumom, ugovoreni ili dobrovoljni po prirodi. Plaće i naknade koje poslodavac nastavlja da plaća u slučaju bolesti, profesionalne nezgode, porodijskog odsustva ili skraćenog radnog vremena mogu se evidentirati pod ovom stavkom ili pod plaće i naknade, zavisno od računovodstvene prakse jedinice posmatranja.

13411 Plaćanja za dugoročni rental i operativni lizing dobara

Plaćanja za dugoročni rental uključuju sve troškove koji se odnose na iznajmljivanje materijalnih dobara od strane jedinice za period duži od jedne godine.

Operativni lizing je onaj lizing koji na zakupca suštinski ne prenosi sve rizike i dobitke koji su povezani sa pravnim vlasništvom zakupca. Pod ugovorom o operativnom lizingu, zakupac nabavlja prava upotrebe trajnog dobra za određeni vremenski period, koji može biti duži ili kraći i nije neophodno da bude utvrđen unaprijed. Kada period lizinga istekne, najmodavac očekuje da svoje dobro primi natrag u više ili manje istom stanju u kakvom ga je i iznajmio, izuzimajući normalno habanje i zastarijevanje. Prema tome period lizinga ne pokriva sav, ili najveći dio, ekonomskog životnog vijeka ustupljenog dobra.

Plaćanje za operativni lizing dobara odnosi se na troškove korištenja materijalnih dobara stavljenih na raspolaganje jedinici kroz ugovor o operativnom lizingu.

Kada se svi rizici i dobitci u vezi sa vlasništvom, „de facto“ i ako ne i „de jure“ prenose od strane najmodavca na zakupca, tada se radi o finansijskom lizingu. U finansijskom lizingu, period lizinga pokriva sav, ili najveći dio ekonomskog životnog vijeka trajnog dobra. Na kraju perioda lizinga zakupac često ima mogućnost da kupi

dobro po nominalnoj cijeni.

Sva plaćanja u vezi sa finansijskim lizingom trebaju biti isključena iz ove varijable. Kod finansijskog lizinga se nabavna cijena dobra, koje je u pitanju, treba iskazati pod stavkom bruto investicije u vrijeme kada je nabavka dobra izvršena.

15 110 Bruto investicije u materijalna dobra

Ova stavka uključuje sva investiciona ulaganja u sva materijalna dobra tokom referentnog perioda. Obuhvataju se sva nova i postojeća materijalna kapitalna dobra (sredstva za proizvodnju), bez obzira da li su kupljena od trećih osoba, nabavljena ugovorom o finansijskom lizingu (tj. pravo da koristi trajno dobro u zamjenu za plaćanje rentala tokom unaprijed određenog i dužeg vremenskog trajanja) ili proizvedena za vlastitu upotrebu (kapitalizirana proizvodnja materijalnih kapitalnih dobara). Materijalna kapitalna dobra imaju vijek korištenja duži od godinu dana, a uključuju i neproizvedena materijalna dobra kao što je zemljište.

Nabavka dobara vrednuje se u nabavnim cijenama, tj. sa uključenim transportnim i instalacionim troškovima, honorarima, porezima i drugim troškovima prijenosa vlasništva. Vrijednost dobara stečenih putem finansijskog lizinga odgovara tržišnoj vrijednosti dobara kao da su ona nabavljena samo u godini sticanja. Ova vrijednost je u principu poznata iz ugovora ili može biti procijenjena sumiranjem onih dijelova rata koji pokrivaju nadoknadu izdataka za kapitalna dobra. Dio rate koji odgovara plaćanju kamate se isključuje. Za dobra stečena putem finansijskog lizinga vrijednost se treba bilježiti u vrijeme kada je dobro isporučeno zakupcu.

Materijalna dobra proizvedena za vlastitu upotrebu vrednuju se po proizvodnim troškovima. Dobra stečena kroz prestruktuiranje jedinice posmatranja (spajanje, preuzimanje, rasformiranje, podjelu) se isključuju. Nabavka sitnog alata koji nije kapitaliziran uključuje se u tekuće rashode. U ovu stavku se, također, uključuju sva dodavanja, prepravke, unaprijeđenja i renoviranja koja produžavaju upotrebnii vijek ili povećavaju produktivni kapacitet kapitalnih dobara (sredstava za proizvodnju).

Troškovi tekućeg održavanja se isključuju, kao i vrijednosti i tekući troškovi koji su vezani sa korištenjem kapitalnih dobara pod ugovorima o iznajmljivanju i operativnom lizingu. Godišnja plaćanja za imovinu korištenu prema ugovoru o finansijskom lizingu trebaju biti, također, isključena. Investiciona ulaganja u nematerijalnu i finansijsku imovinu su, isto tako, isključena. Kada je u pitanju bilježenje investicija gdje se fakturisanje, isporuka, plaćanje i prva upotreba dobra mogu odvijati u različitim referentnim periodima, predlaže se slijedeći metod kao objektivn. Investiciona ulaganja bilježe se kada je vlasništvo prenijeto na jedinicu koja namjerava da ga koristi.

Kapitalizirana proizvodnja (za vlastitu upotrebu) se bilježi kada je proizvedena.

U vezi sa bilježenjem investicionih ulaganja koja su završena prema utvrđenim etapama, svaki investicioni dio treba se bilježiti u referentnom periodu u kome je završen.

15 120 Bruto investicije u zemljište

Pod ovom varijablom, pored zemljišta, uključuju se i podzemni depoziti, šume i unutrašnje vode. Kada se zemljište nabavlja sa postojećim građevinama i vrijednost ove dvije komponente nije moguće razdvojiti, ukupna stavka se bilježi pod ovaj naslov ako se procijenjuje da vrijednost zemljišta premašuje vrijednost građevina. Ako se procijenjuje da je vrijednost postojećih građevina veća od vrijednosti zemljišta, ukupna stavka se bilježi pod stavku bruto investicije u postojeće građevine i strukture (15 13 0). Ovdje se, također, uključuju i investicije u značajno unaprijeđenje zemljišta nivelisanjem, polaganjem cjevovoda ili obezbjeđenjem cesta i puteva. Zemljište stečeno putem prestrukturiranja (kao što su spajanje, preuzimanje, rasformiranje, razdvajanje) se isključuje.

15 130 Bruto investicije u postojeće zgrade i građevine (strukture)

Ovo investiciono ulaganje uključuje troškove nabavke postojećih zgrada i građevina (koje su bile ranije

korištene), a koje su stečene tokom referentnog perioda. Kada se zemljište nabavlja sa postojećim građevinama i ako vrijednost ove dvije komponente nije moguće razdvojiti, ukupna stavka se bilježi pod ovaj naslov ako se procijenjuje da vrijednost postojećih građevina premašuje vrijednost zemljišta. Ako se procijenjuje da je vrijednost zemljišta veća od vrijednosti postojećih građevina, ukupna stavka se bilježi pod stavku bruto investicije u zemljište (15 120). Kupovina novih građevina, koje nikada ranije nisu bile korištene, isključuje se iz ovog naslova. Postojeće građevine i strukture stečene putem prestruktuiranja (kao što su spajanje, preuzimanje, rasformiranje, razdvajanje) se isključuju.

15 140 Bruto investicije u izgradnju i poboljšanje građevina

Ova stavka pokriva rashode tokom referentnog perioda na izgradnju ili proširenje i poboljšanje građevina. Pod ovaj naslov uključuje se kupovina novih građevina koje nikada ranije nisu bile korištene. Ovdje se također uključuju sva dodavanja, promjene, unaprijeđenja i renoviranja koja produžavaju upotrební vijek ili povećavaju proizvodne kapacitete građevina.

Ovdje se uključuju ulaganja u trajne instalacije, kao što su instalacije za snabdjevanje vodom, centralno grijanje, klimatizacija, osvjetljenje itd., kao i građevinski troškovi u vezi sa naftnim izvorima, operativnim rudnicima, cjevovodima, vodovima za prijenos energije, plinovodima, željezničkim linijama, lučkim instalacijama, putevima, mostovima, vijaduktima, slivnicima i drugim unaprijeđenjima terena (gradilišta). Troškovi tekućeg održavanja se isključuju.

15 150 Bruto investicije u mašine i opremu

Ova varijabla obuhvata mašine (kancelarijske mašine i dr.), specijalna vozila koja se koriste u radnom prostoru, ostale mašine i opremu, sva vozila i brodove koji se koriste u vezi sa poslovanjem. Uključeni su motorna vozila, komercijalna vozila, kamioni kao i specijalna vozila svih tipova, brodovi, željeznički vagoni itd., nabavljeni kao novi ili polovni tokom referentnog perioda. Mašine i oprema stečeni putem prestruktuiranja (kao što su spajanje, preuzimanje, rasformiranje, razdvajanje) se isključuju. Ovdje se također uključuju sva dodavanja, promjene, unaprijeđenja i renoviranja koja produžavaju upotrební vijek ili povećavaju proizvodne kapacitete mašina i opreme. Troškovi tekućeg održavanja se isključuju.

15 210 Prodaja materijalnih investicionih dobara

Prodaja materijalnih dobara uključuje vrijednost ostvarenu prodajom trećim osobama postojećih materijalnih kapitalnih dobara (sredstava za proizvodnju). Prodaja materijalnih kapitalnih dobara se vrijednuje u cijenama stvarno primljenim (isključujući PDV), a ne po knjigovodstvenoj vrijednosti, poslije oduzimanja svih troškova prijenosa vlasništva koji terete prodavca.

15 420 Bruto investicije u koncesije, patente, licence, trgovačke marke i slična prava

Investicije u koncesije, patente, licence, trgovačke marke i slična prava se prepoznaju kao neopipljiva (nematerijalna) imovina ako je, i samo ako je, vjerovatno da će buduće ekonomske koristi koje se pripisuju imovini uticati na preduzeće i ako se troškovi imovine mogu pouzdano izmjeriti. Ovaj uslov primijenjuje se neovisno od toga da li je nematerijalna imovina nabavljena izvana ili je proizvedena interno za vlastitu upotrebu.

Koncesija je posao koji se obavlja pod ugovorom ili dozvolom koji su povezani sa stepenom ekskluzivnosti u izvršavanju posla unutar određenog geografskog područja. Na primjer, sportska arena ili javni park mogu imati koncesione štandove; javne usluge kao što je snabdjevanje vodom mogu se obavljati kao koncesije. Vlasnik koncesije - koncesionar - posluje kao nezavisan posao i plaća ili fiksnu taksu, ili procenat od prihoda ili profita, ili oboje jedinici koja je u kapacitetu da dodjeli ekskluzivno pravo za prostor ili pogodnost. Koncesija uključuje prijenos prava koncesionaru da koristi neke postojeće infrastrukture potrebne za obavljanje određenog posla (kakav je sistem snabdjevanja vodom u gradu).

Patent je pravni naslov industrijske imovine kojim se odobrava njegovom vlasniku ekskluzivno pravo komercijalnog eksploatacija pronalaska na određenom teritoriju i u određeno vrijeme. Patent daje pravo njegovom vlasniku da spriječi druge od (između ostalih stvari) izrade, korištenja ili prodaje takvog izuma bez autorizacije. U naknadu za ekskluzivno pravo iskorištavanja, objavljuju se tehnički detalji pronalaska. Patentirani pronalazak posjeduje svojstva: novost, inventivnost i industrijsku primjenjivost pronalaska.

Vlasnik licence dodjeljuje korisniku licence pod <intelektualnom svojinom> da obavlja neke poslove (kao npr. da kopira softver ili da koristi patentirani pronalazak) bez bojazni da će prekršiti pravo intelektualne svojine kupljene od vlasnika licence. Licence pod intelektualnom svojinom obično imaju nekoliko sastavnih dijelova, uključujući trajanje, teritoriju, produženje, kao i druge zahtjeve ograničenja važne za vlasnika licence.

Trgovačka marka je prepoznatljiv znak koji može biti predstavljen grafički. Kao konkurentski instrument, to je sredstvo za industrijske proizvođače i druge poslove da privuku i zadrže pažnju potrošača na način da oni razlikuju njihova dobra i usluge od proizvoda njihove konkurencije. Znak se koristi da omogući razlikovanje proizvoda ili usluga. Trgovačka marka može biti dvo ili tro dimenzionalna i može biti sastavljena od riječi, slika, boja, i /ili zvučnih efekata i dr.

15 44 1 Investicije u nabavku softvera

Investicije u nabavku softvera se prihvataju kao neopipljiva (nematerijalna) imovina ako, i samo ako, je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi koje su pripisane imovini uticati na preduzeće i ako se troškovi imovine mogu pouzdano mjeriti. Kada nabavka softvera ne zadovoljava prethodne uslove onda se to smatra tekućim troškovima i oni se uključuju u vrijednost varijable 13 11 0 Ukupne nabavke dobara i usluga.

Investicije u nabavku softvera uključuju njihovu nabavnu cijenu, uključujući sve uvozne dažbine i neodbitne nabavne poreze, i sve direktno pripadajuće rashode na izradi softvera za njegovu namjeravanu upotrebu. Direktno pripadajući rashodi uključuju, npr. honorare profesionalcima za njihovu instalaciju. Isključuju se svi rabati i popusti ostvareni pri postizanju cijene koštanja.

16 11 0 Broj zaposlenih osoba

Broj zaposlenih osoba definiše se kao ukupan broj osoba koje rade u jedinici posmatranja (uključujući vlasnike koji rade, partnere koji redovno rade u jedinici, i neplaćene članove porodice koji redovno rade u jedinici), kao i osobe koje rade izvan jedinice kojoj pripadaju i koja ih plaća (npr. trgovački predstavnici, dostavljači, timovi za popravke i održavanje). Podatak uključuje osoblje odsutno kraći vremenski period (npr. bolovanje, plaćeno odsustvo ili izvanredno odsustvo), i također osoblje u štrajku, ali ne osoblje odsutno na neodređeni period. Također se uključuju radnici sa skraćenim radnim vremenom koji se takvim smatraju u skladu sa zakonom i koji su na platnom spisku, kao i sezonski radnici, pripravnici i radnici koji rade kod kuće, a na platnom su spisku jedinice posmatranja.

Broj zaposlenih osoba isključuje radnu snagu koja je obezbjeđena jedinici od strane drugih preduzeća, osoblje koje obavlja poslove popravki i održavanja u jedinici posmatranja u ime drugog preduzeća, kao i osobe na obaveznoj vojnoj službi.

Kategorija neplaćeni članovi porodice odnosi se na osobe koji žive sa vlasnikom jedinice posmatranja i rade regularno za tu jedinicu, ali nemaju ugovor o usluzi i ne primaju fiksni iznos plate za rad koji obavljaju. Ovo se ograničava samo na osobe koje nisu uključene na platni spisak nekog drugog preduzeća u svojstvu njihovog osnovnog zanimanja.

16 12 0 Broj neplaćenih zaposlenih osoba

Broj neplaćenih zaposlenih osoba se definiše kao broj osoba koje rade redovno u jedinici posmatranja i koji ne primaju nadoknadu za rad u obliku plaća, naknada, honorara, nagrada, plaćanja po komadu ili naknade u naturi (neplaćeni članovi porodice, vlasnici koji rade, a ne primaju nadoknadu u formi plaće i naknade).

16 130 Broj zaposlenika

Broj zaposlenika obuhvata one osobe koje rade za poslodavca i koje imaju ugovor o zaposlenju i primaju nadoknadu u formi plaće, naknade, honorara, nagrada, plaćanja po komadu ili plaću u naturi. Sve osobe za koje su plaćanja zabilježena pod naslov troškovi zaposlenika u bilansu uspjeha preduzeća trebaju biti uključeni čak i ako u nekim slučajevima ne postoji ugovor o zaposlenju. Veza poslodavac zaposlenik postoji kada postoji sporazum, koji može biti zvaničan ili nezvaničan, između preduzeća i osobe (naravno ako su u taj odnos ušli dobrovoljno od obje strane) po kome osoba radi za preduzeće u zamjenu za nadoknadu (plaću i dr.) u kešu ili naturi. Smatra se da je radnik zaradio plaću u određenoj jedinici ako prima plaću ili naknadu od jedinice bez obzira gdje je rad obavljen (u sjedištu jedinice ili izvan proizvodne jedinice). Radnici agencija za privremeno zapošljavanje se smatraju da su zaposlenici tih agencija, a ne jedinice posmatranja (mušterije) u kojoj oni rade.

Posebno, i slijedeći zaposleni se smatraju zaposlenicima: plaćeni vlasnici koji rade; studenti koji imaju zvanično angažovanje pri čemu oni doprinose procesu proizvodnje jedinice u zamjenu za naknadu i/ili usluge obrazovanja; radnici koji rade kod svoje kuće ako postoji određen sporazum da se radnici kod kuće plaćaju na bazi izvršenog posla i da su oni uključeni na platni spisak.

Broj zaposlenika uključuje radnike sa skraćenim radnim vremenom, sezonske radnike, osobe u štrajku ili na kratkoročnom odsustvu, ali isključuje osobe na dugoročnom odsustvu. Broj zaposlenika ne uključuje volontere.

16 140 Broj zaposlenika u jedinici iskazan u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)

Broj zaposlenika u jedinici iskazan u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE) je broj zaposlenika pretvoren u ekvivalent punog radnog vremena. Podaci o broju osoba koje rade manje od standardnog radnog vremena u odnosu na radnike koji rade cijelu godinu puno radno vrijeme, trebaju se pretvoriti u ekvivalente punog radnog vremena. Konverzija se vrši prema podacima za zaposlenika u jedinici koji je radio puno radno vrijeme tokom cijele godinu. FTE je zbir izvršenih radnih sati podjeljen sa prosječnim godišnjim brojem radnih sati, na poslovima sa punim radnim vremenom, unutar ekonomske teritorije. Pošto se dužina punog radnog vremena mijenja tokom vremenskog perioda i razlikuje se po pojedinim djelatnostima, u svakoj grupi posla moraju biti korištene metode koje uspostavljaju prosječnu proporciju i prosječne sate za poslove kraće od punog radnog vremena. Prvo mora biti procijenjeno standardno sedmično puno radno vrijeme za svaku grupu posla. Ako je moguće, grupe poslova mogu biti definisane, unutar djelatnosti, prema spolu i (ili) vrsti posla. Odgovarajući kriteriji za određivanje ovih podataka mogu se utvrditi na osnovu sati koji su regulisani ugovorom zaposlenika. Ekvivalent punog radnog vremena se računa posebno u svakoj grupi posla, a potom sumira. U ovu kategoriju su uključeni ljudi koji rade manje od standardnog radnog dana, manje od standardnog broja radnih dana u sedmici, ili manje od standardnog broja sedmica (ili mjeseci) u godini. Konverzija se vrši na bazi odradenog broja sati, dana, sedmica ili mjeseci.

16 150 Broj izvršenih sati od strane zaposlenika

Ukupan broj sati izvršen od strane zaposlenika predstavlja agregirani broj sati koji su stvarno izvršeni za ostvarenu proizvodnju u izvještajnoj jedinici tokom referentnog perioda.

Ova varijabla isključuje plaćene sate, a koji nisu stvarno izvršeni kao što su godišnji odmori, praznici i bolovanje i sl. Ovo također isključuje pauzu za objed i putovanje na relaciji kuća i posao. Uključeni su sati stvarno izvršeni tokom redovnog radnog vremena, dodatni radni sati, vrijeme koje je provedeno na mjestu rada na zadacima, kao što su npr. priprema gradilišta i vrijeme koje odgovara kratkim periodima pauze za vrijeme posla.

Ako tačan broj izvršenih sati nije poznat, procjenjuje se na bazi teoretskog broja radnih sati i prosječne stope odsustva (bolest, porodiljsko odsustvo itd.).

20 110 Nabavka energetskih proizvoda (u vrijednosti)

Nabavka svih energetskih proizvoda tokom referentnog perioda uključuje se pod ovu stavku samo onda ako su oni nabavljeni da budu korišteni kao gorivo. Energetski proizvodi nabavljeni kao sirovi materijal ili za preprodaju bez dalje transformacije trebaju biti isključeni.

21 110 Investicije u opremu i fabrike za kontrolu zagađenja i specijalni pribor (uglavnom oprema koja se postavlja na kraju cjevovoda i ispusta)

Definišu se kao kapitalni izdaci za metode, tehnologije, procese ili opremu koji su dizajnirani da prikupe i otklone zagađenje i zagađivače (npr. ispuštanja u zrak, istjecanja ili čvrsti otpad) nakon njihovog stvaranja; da spriječe širenje i da mjere nivo zagađenja i tretiraju i odlažu zagađivače koji se stvaraju pri poslovnim djelatnostima preduzeća.

To je zbir rashoda u područje zaštite okoline: zaštita zračnog prostora i klime; upravljanje otpadnim vodama i ostale djelatnosti zaštite okoline. Ostale djelatnosti zaštite okoline uključuju: zaštitu i poboljšanje tla, podzemnih voda i površinskih voda; smanjenje buke i podrhtavanja; zaštitu raznovrsnosti biljnih vrsta i okoline; zaštitu od radijacije; istraživanje i razvoj; opći menadžment i administraciju zaštite okoline; obrazovanje, obučavanje i informisanje i djelatnosti nespomenute na drugom mjestu. Glavna svrha ili funkcija ovih kapitalnih izdataka je zaštita okoline i ukupni izdaci za tu namjenu trebaju se ovdje iskazati.

Ukupni rashodi na zaštitu okoline iskazuju se bruto, prije bilo koga poravnanja koje rezultira iz prodaje nus-proizvoda koji se mogu prodati, ušteda ili primljenih subvencija.

Nabavka dobara vrednuje se po nabavnim cijenama isključujući odbitni PDV i ostale odbitne poreze direkno povezane s prometom.

21 120 Investicije u opremu i postrojenja vezane za tehnologije za čišćenje („integrisana tehnologija“)

Definišu se kao kapitalni izdaci za nove ili poboljšanja postojećih metoda, tehnologija, procesa, opreme (ili njihovih dijelova) oblikovani da zaštite ili smanje količinu zagađenja stvorenih na izvoru (npr. ispuštanje u zrak, istjecanja ili čvrsti otpad), te na taj način smanje uticaj na okolinu zajedno sa oslobađanjem od zagađivača i/ili sa djelatnostima zagađivanja.

To je suma izdataka u ekološke domene: zaštita zračnog prostora i klime; upravljanje otpadnim vodama; upravljanje otpadom i ostale djelatnosti zaštite okoline. Ostale djelatnosti zaštite okoline uključuju: zaštitu i poboljšanje tla, podzemnih voda i površinskih voda; smanjenje buke i podrhtavanja; zaštitu raznovrsnosti biljnih vrsta i krajolika; zaštitu od radijacije; istraživanje i razvoj; opći menadžment i administriranje zaštite okoline; obrazovanje, obučavanje i informisanje; djelatnosti koje vode u nerazdjeljive izdatke i djelatnosti neklasifikovane na drugom mjestu.

Ukupni rashodi na zaštitu okoline iskazuju se u bruto iznosu, prije bilo koga poravnanja koje rezultira iz prodaje nus-proizvoda koji se mogu prodati, ušteda ili primljenih subvencija.

Nabavka dobara vrednuje se po nabavnim cijenama isključujući odbitni PDV i ostale odbitne poreze direkno povezane sa prometom.

21 140 Ukupni tekući rashodi na zaštitu okoline

Ukupni tekući rashodi na zaštitu okoline su rashodi za izvršavanje i održavanje aktivnosti, tehnologija, procesa, opreme (ili dijelova) koji su namijenjeni da spriječe, redukuju, tretiraju ili eliminišu zagađivače i zagađenje (npr. izduvne plinove, otpadne vode ili čvrsti otpad) ili bilo koju drugu degradaciju okoline koja je posljedica poslovne aktivnosti kompanije.

To je suma izdataka u ekološke domene: zaštita vazdušnog prostora i klime; upravljanje otpadnim vodama; upravljanje otpadom i ostale djelatnosti zaštite okoliša. Ostale djelatnosti zaštite okoliša uključuju: zaštitu i poboljšanje tla, podzemnih voda i površinskih voda; smanjenje buke i podrhtavanja; zaštitu raznovrsnosti

biljnih vrsta i krajolika; zaštitu od radijacije; istraživanje i razvoj; opći menadžment i administriranje zaštite okoliša; obrazovanje, obučavanje i informisanje; djelatnosti koje vode u nerazdjeljive izdatke i djelatnosti neklasifikovane na drugom mjestu.

Ukupni rashodi na zaštitu okoline iskazuju se u bruto iznosu, prije bilo koga poravnanja koje rezultira iz prodaje nus-proizvoda koji se mogu prodati, ušteda ili primljenih subvencija.

Tekući rashodi su suma unutrašnjih troškova i nabavki usluga vezanih za zaštitu okoline. Unutrašnji troškovi uključuju sve tekuće rashode na zaštiti okoline izuzev nabavki usluga vezanih za zaštitu okoline od drugih jedinica. To je zbir troškova radne snage, upotrebe sirovina i potrošne robe uključujući troškove energije i plaćanje za operativni lizing.

DODATAK 2

SPS upitnici

Naziv statističkih institucija

Pravna osnova

**GODIŠNJE DETALJNO STRUKTURNO POSLOVNO STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
ZA PREDUZEĆA ZA 2009. GODINU**
(RUDARSTVO, INDUSTRIJA, ENERGIJA, GRAĐEVINARSTVO, UGOSTITELJSTVO, SAOBRAĆAJ, SKLADIŠTENJE I KOMUNIKACIJE)

Molimo pročitajte priloženo Uputstvo prije popunjavanja ovog upitnika

Molimo provjerite upisane identifikacione podatke. Ukoliko su podaci nekorektno upisani unesite ispravke u prazan red ispod i upišite šifru 1. Ukoliko je došlo do stvarne promjene određenih podataka upišite promijenjene podatke u prazan red, upišite šifru 2 i datume promjena.

PODACI O PREDUZEĆU ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠTAJ

1) Naziv preduzeća _____	Šifra 1 ili 2 □	Datum promjene □□ □□ □□ □□ mjesec godina
2) Matični broj jedinstvenog registra (samo za RS) □□□□□□□□□□		
3) Identifikacioni broj preduzeća □□□□□□□□□□		
4) Adresa i općina _____ (šifra općine) □□□□□□	Šifra 1 ili 2 □	Datum promjene □□ □□ □□ □□ mjesec godina
5) Djelatnost _____ (šifra djelatnosti) □□□□□□□□	Šifra 1 ili 2 □	Datum promjene □□ □□ □□ □□ mjesec godina

Molimo da u ovom boksu obavezno opišete djelatnost(i) koju(e) preduzeće obavlja. Opisi su nam neophodni za prešifriranje u skladu sa novom Klasifikacijom djelatnosti KD BiH 2010 koja je već donijeta, a primjenjivaće se obavezno od 01.01.2011. (Struktura KD BiH 2010 sa objašnjenjima nalazi se na internet adresi http://www.bhas.ba/Arhiva/Klasifikacije/KD_2010_strukturasaoobjasnjenjima.pdf)

6) Detaljan opis sadašnje glavne (pretežne) djelatnosti ¹⁾ _____	□□□□□□ (Šifra statistika)
7) Detaljan opis najvažnije sporedne (sekundarne) djelatnosti ²⁾ _____	□□□□□□ (Šifra statistika)

8) Broj lokalnih jedinica na dan 31.12.2009. ³⁾ □□□

9) Broj zaposlenih na dan 31.12.2009. □□□□□□

10) Status preduzeća / firme u vrijeme popunjavanja upitnika (zaokružiti jedan od modaliteta)	aktivno 1 trajno neaktivno 2 privremeno neaktivno 3	} od kada □□ □□ □□ □□ mjesec godina

11) Ako je došlo do restrukturiranja preduzeća / firme zaokružiti odgovarajući status za posljednju promjenu: (zaokružiti jedan od modaliteta)	spajanje 1 pripajanje 2 razdvajanje 3 izdvajanje 4	stečaj 5 likvidacija 6 nije bilo promjene 7	} od kada □□ □□ □□ □□ mjesec godina

12) Ko vodi računovodstvo preduzeća / firme? (zaokružiti jedan od modaliteta)	računovodstvo preduzeća / firme 1 računovodstvena agencija 2 ovlašteni računovođa 3

1) Glavna (pretežna) djelatnost je djelatnost iz koje se ostvaruje najveći prihod ili u kojoj radi najveći broj radnika.

2) Sporedne (sekundarne) djelatnosti su djelatnosti različite od osnovne, koje kao rezultat daju određene proizvode ili usluge za tržište.

3) Lokalna jedinica je preduzeće ili njegov dio (radionica, tvornica, skladište, ured) smješteno na geografski određenoj lokaciji.

Tabela 01. PRIHODI IZ REDOVNE DJELATNOSTI ⁴⁾

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
01.01	Prihodi od prodaje vlastitih proizvoda i usluga (isključujući PDV)		
01.02	Prihodi od prodaje robe za preprodaju (isključujući PDV)		
01.03	Prihodi od aktiviranja učinaka (samo kapitalizovana proizvodnja)		
01.04	Subvencije na proizvode		
01.05	Subvencije na proizvodnju		
01.06	Drugi poslovni prihodi (isključujući finansijske prihode)		
01.07	Promjene na zalihama gotovih proizvoda +/-		
01.08	Promjene na zalihama poluproizvoda i proizvodnje u toku +/-		
01.00	UKUPNO (01.01+ 01.02+ 01.03+ 01.04+ 01.05+ 01.06 ± 01.07 ± 01.08)		
01.00.01	Od toga - Prihodi ostvareni na osnovu podugovaranja (za područje građevinarstva i industrije)		

Tabela 02. TROŠKOVI PROIZVODNJE ⁵⁾

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
02.01	Troškovi nabavke materijala za izradu, pomoćnog i ostalog materijala (bez PDV)		
02.02	Nabavna vrijednost prodane robe		
02.03	Troškovi goriva i energije		
02.04	Troškovi proizvodnih usluga (02.04.01. do 02.04.14.)		
02.04.01	- Usluge trećih osoba na izradi i doradi vlastitih učinaka		
02.04.02	- Usluge redovnog održavanja od strane trećih osoba (isključujući investiciono)		
02.04.03	- Transportne usluge za robe i osobe (prijevoz za vlastiti račun uključiti pod 02.03)		
02.04.04	- Usluge pošte i telekomunikacija		
02.04.05	- Usluge reklame, propagande i priređivanja sajmova		
02.04.06	- Usluge istraživanja i razvoja i izrada studija (isključujući kapitalizovani)		
02.04.07	- Računarske i srodne, konsultantske, savjetodav., pravne, računovodstvene, revizione i sl.		
02.04.08	- Troškovi premija osiguranja za štete u vezi sa poslovnim sredstvima		
02.04.09	- Rojaliteti, troškovi naknada za korištenje licenci, autorskih prava, patenata i sl.		
02.04.10	- Troškovi odstranjivanja otpada i troškovi vode		
02.04.11	- Troškovi platnog prometa, bankarske usluge (isključujući plaćanje kamata)		
02.04.12	- Zaposleni putem agencija i ostali vanjski saradnici (privremeno i povremeno)		
02.04.13	- Troškovi rente i operativnog lizinga (poslovni objekti, mašine i oprema)		
02.04.14	- Troškovi ostalih nepomenutih usluga (zaštita, čišćenje, restorani, pakovanje i dr.)		
02.05	Troškovi zaposlenih (bruto zarade i naknade zarada za zaposlene prema platnoj listi)		
02.06	Troškovi amortizacije		
02.07	Rezerve za rizike i druge namjene		
02.08	Ostali nematerijalni troškovi poslovanja (02.08.01 do 02.08.06)		
02.08.01	- Troškovi naknada (službeno putovanje, terenski dodatak, odvojeni život i sl.)		
02.08.02	- Troškovi stručnog usavršavanja (obrazovanje zaposlenih, kotizacije, stipendije i krediti)		
02.08.03	- Troškovi reprezentacije (piće, hrana, pokloni)		
02.08.04	- Članarine poslovnim i drugim oblicima udruživanja		
02.08.05	- Administrativne takse		
02.08.06	- Drugi operativni troškovi (isključeni finansijski troškovi)		
02.09	Porezi na proizvode (akcize, taksene marke i dr.), osim PDV i uvoznih poreza		
02.10	Troškovi poreza na proizvodnju (na zemljište, fiksnu aktivu i korišteni rad, sl.)		
02.00	UKUPNO (02.01+ 02.02+ 02.03+ 02.04+ 02.05+ 02.06+ 02.07+ 02.08+ 02.09+ 02.10)		
02.00.01	Od toga - Plaćanja podugovaračima za isporučene proizvode i usluge ili rad (za područje građevinarstva i industrije)		

4) Podaci se preuzimaju iz bilansa uspjeha i analitičke evidencije; finansijski i vanredni prihodi se ne uključuju.

5) Podaci se preuzimaju iz bilansa uspjeha i analitičke evidencije; finansijski i vanredni rashodi se ne uključuju.

Tabela 03. PROMJENE NA ZALIHAMA REPROMATERIJALA I ROBE - NETO (Krajnje minus Početno stanje) ⁶⁾

Vrijednost u KM

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
03.01	Promjene na zalihama repromaterijala +/-		
03.02	Promjene na zalihama robe za preprodaju +/-		

6) Podaci se preuzimaju iz bilansa stanja, upoređuje se stanje na početku i stanje na kraju poslovne godine.

Tabela 04. ZAPOSLENOST

Šifra	Zaposleni prema statusu u zaposlenosti		Broj zaposlenih (godišnji prosjek)		Broj odrađenih sati, ukupno
			Ukupno	od toga: žene	
04.01	Neplaćene osobe	- vlasnici i suvlasnici koji rade u preduzeću	1	2	3
04.02		- članovi porodice koji rade u preduzeću	1	2	3
04.03	Plaćeni zaposlenici	- rukovodeći i administrativni radnici	1	2	3
04.04		- ostali radnici (sve vrste operativnih radnika)	1	2	3
04.05		- radnici koji rade kod kuće (na platnom spisku)	1	2	3
04.00	UKUPNO (04.01 do 04.05)		1	2	3

Tabela 05. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
05.01	Neto plaće i naknade zaposlenika (uključujući godišnji odmor, praznike, bolovanje)		
05.02	Doprinosi za socijalno osiguranje koji terete zaposlenike		
05.03	Porezi na plaće		
05.04	Ostali troškovi zaposlenika koji se tretiraju kao lična primanja (topli obrok, prijevoz na posao, otpremnine, regres)		
05.05	Doprinosi za socijalno osiguranje koji terete poslodavca		
05.00	UKUPNO (05.01 do 05.05)		

Tabela 06. VANJSKI SARADNICI I NJIHOVI TROŠKOVI

Šifra	Vrsta profesionalne usluge	Broj vanjskih saradnika (godišnji prosjek)		Broj odrađenih sati, ukupno	Troškovi vanjskih saradnika u KM
		Ukupno	od toga: žene		
06.01	Radnici zaposleni putem agencija za pružanje poslovnih usluga i posredovanje pri zapošljavanju	1	2	3	4
06.02	Ostali vanjski saradnici (npr. ugovori sa fizičkim osobama o privremenim i povremenim poslovima)	1	2	3	4

Tabela 07. OSTVARENE BRUTO INVESTICIJE U MATERIJALNA I NEMATERIJALNA STALNA SREDSTVA ⁷⁾

Šifra	Vrsta investicije	Vrijednost u KM
07.01.	Ukupne investicije u materijalna sredstva (07.01.01 do 07.01.06)	
07.01.01	- Nabavka zemljišta i ulaganja u unapređenje zemljišta	
07.01.02	- Nabavka postojećih zgrada i građevinskih objekata (isključujući nove, koje nisu bile korištene)	
07.01.03	- Nabavka novoizgrađenih zgrada i drugih građevinskih objekata	
07.01.04	- Dogradnja, rekonstrukcija i poboljšanje zgrada i građevinskih objekata	
07.01.05	- Nabavka novih mašina, postrojenja, opreme i transportnih sredstava	
07.01.06	- Nabavka korištenih mašina, postrojenja, opreme i transportnih sredstava	
07.02	Investicije u nematerijalna sredstva (softveri, koncesije, patenti, licence, trgovačke marke, RiD)	
07.00	UKUPNO (07.01 + 07.02)	

7) Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost efektivno izvršene izgradnje, izrade ili nabavke objekata, opreme i ostalog tokom godine, bez obzira da li isplata izvršena ili nije u toku referentne godine.

Tabela 08. INVESTICIJE I TEKUĆI TROŠKOVI ZA ZAŠTITU OKOLINE (dio ukupnih investicija iz Tabele 07) - Vrijednost u KM

Šifra	Naziv stavke	Aktivnosti na zaštiti okoline			
		Zaštita zraka	Upravljanje otpadnim vodama	Upravljanje otpadom	Ostale aktivnosti ⁸⁾
08.01	Investicije u opremu i postrojenja za kontrolu zagađenja i specijalne uređaje protiv zagađenja (uglavnom oprema na kraju procesa)	1	2	3	4
08.02	Investicije u opremu i postrojenja povezane sa tehnologijom za čišću proizvodnju (integrirana tehnologija)	1	2	3	4
08.03	Tekući troškovi za zaštitu okoline	1	2	3	4

8) Zaštita zemljišta i površinskih voda: buka i smanjenje vibracija; zaštita biodiverziteta i tla; zaštita od radijacije; istraživanje i razvoj i ostale aktivnosti vezane za zaštitu okoline

Tabela 09. OSTALI PODACI

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
09.01	Fakturisani PDV na isporuke dobara i usluga		
09.02	Odbitni PDV za kupovinu sirovina, materijala i dobara		
09.03	PDV na uvoz		
09.04	Izvoz proizvoda i usluga		
09.05	Uvoz proizvoda i usluga		
09.08	Primljene naknade za štete od osiguravajućih društava		
09.09	Prihodi od rente i operativnog lizinga (<i>objekti i oprema</i>)		
09.10	Prihodi od dividendi i učešća u dobiti		
09.11	Prihodi od rojaliteta, licenci, softvera i drugih autorskih prava		
09.12	Grantovi u kapitalnim dobrima dodijeljeni od strane vlade i javne administracije		
09.13	Prihodi od prodaje materijalnih stalnih sredstava (<i>vrijednost realizacije</i>)		
09.14	Direktni porezi plaćeni u referentnom periodu		
09.15	Troškovi vanrednog održavanja od strane trećih osoba na poslovnim objektima i		
09.16	Prihodi od kamata na depozite		
09.17	Kamate plaćene tokom referentnog perioda		
09.18	Troškovi za istraživanje i razvoj, nezavisno od izvora sredstava (<i>isključujući tekuće</i>)		

Tabela 10. RETROSPEKTIVNI PODACI ZA PREDUZEĆE / FIRMU - 2008.

10.01.	Broj zaposlenih (<i>godišnji prosjek</i>)	
10.02.	Prihodi od prodaje proizvoda, usluga i robe u KM	

INFORMACIJE O POPUNJAVANJU UPITNIKA I KONTAKT INFORMACIJE

1) Molimo da navedete koliko vam je bilo potrebno vremena za popunjavanje upitnika

____	____
sati	minuta

2) Da li preduzeće / firma ima e-mail adresu Da _____ Ne
*molimo upišite adresu*3) Da li preduzeće / firma ima web stranicu Da _____ Ne
*molimo upišite adresu*4) Da li ste zainteresovani da upitnik popunjavate on-line, putem interneta Da Ne

5) Potpis odgovorne osobe, koja potvrđuje date podatke _____ Telefon: _____

6) Koji je status odgovorne osobe? _____
(Vlasnik, Direktor, Menadžer, Računovođa)

Kome trebamo uputiti pitanja za slučaj potrebe za pojašnjenjima?

na gornju adresu

na donju adresu (*npr. računovođa*)

7) Ime i prezime osobe koja je popunila upitnik _____ 8) Telefon: _____
(upisati štampanim slovima)

9) Adresa _____ 10) Datum: _____

M.P**PROSTOR ZA VAŠE KOMENTARE, PRIMJEDBE I SUGESTIJE***Molimo upišite bilo koju sugestiju ili komentar koji nam može pomoći da unaprijedimo ovaj Upitnik:*

Dopunski obrazac uz SPS 2009 upitnik za preduzeća (sa liste pun obuhvat)

Veza jedinica sa preduzećem → 13- cifreni identifikacioni broj preduzeća

Tabela 11. Podaci za preduzeće raspoređeni po lokalnim jedinicama prema vrsti djelatnosti

(B obavezno popuniti) → 8- cifreni Matični broj preduzeća (samo za RS)

Identifikacioni podaci za jedinice prema vrsti djelatnosti		Ekonomski podaci za jedinice prema vrsti djelatnosti												
a	b	c	d	e	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Šifra djelatnosti - nivo oblasti	Šifra općine (šifra statistika)	Adresa lokalne jedinice prema vrsti djelatnosti (mjesto obavljanja djelatnosti)	Šifra općine (šifra statistika)	Šifra djelatnosti - nivo oblasti (Upisani divizionu šifru izabrane oblasti iz izvoda KD sa poljedine obrasca)	Prihodi od prodaje proizvoda, usluga i robe (KM)	Prihodi od aktiviranja učinaka i drugi poslovni prihodi (KM)	Promjene na zalihama (+/-) gotovi proizvodi + proizvodnja u toku + roba za preprodaju (KM)	Troškovi nabavke (materijal, gorivo i energija + proizvodne usluge + ostali nematerijalni troškovi) (KM)	Nabavna vrijednost prodane robe (KM)	Promjene na zalihama sirovina i materijala (KM)	Troškovi zaposlenih (na platnom spisku) (KM)	Ukupan broj zaposlenih (godišnji prosjek)	Ukupan broj odrađenih sati	Ukupne Investicije (KM)
R. B. Jedinice														
0	UKUPNO	(Zbir podataka svih LJV D treba da odgovara podacima datim za preduzeće u SPS obrascu)			(01.01+01.02)	(01.03+01.06)	(01.07+01.08+03.02)	(02.01+02.02+02.03+02.04+02.08)	(02.02)	(03.01)	(05.00)	(04.00.01)	(04.00.03)	(07.00)
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
Kopirati u slučaju da ima više od 8 LJV D														

Uputstva, definicije i primjeri za prepoznavanje lokalnih jedinica prema vrsti djelatnosti: Lokalna jedinica je na jednoj lokaciji u kojoj provodi samo jednu proizvodnu djelatnost (koja nije pomoćna) uz stalno osoblje. Djelatnost LJV D može biti glavna, sporedna ili pomoćna. Pomoćne djelatnosti trebaju biti prikazane odvojeno samo ako su i smještene odvojeno (imaju različite adrese).

Glavna (pretežna) djelatnost je djelatnost iz koje se ostvaruje najveći prihod ili u kojoj radi najveći broj radnika. Sporedna (sekundarna) djelatnost je djelatnost koja je različita od osnovne, koja kao rezultat daje određene proizvode ili usluge na tržište. Output sporedne djelatnosti je sekundarni proizvod (da bi ga uzeli u obzir treba da predstavlja više od 10% od ukupne djelatnosti jedinice). Pomoćna djelatnost je podržavajuća djelatnost preduzeća u okviru preduzeća, a u cilju stvaranja uslova unutar kojih se mogu obavljati glavna ili sekundarne djelatnosti. Output pomoćne djelatnosti nije namijenjen za korištenje izvan preduzeća. Pomoćne djelatnosti obično proizvode outpute koji su zajednički inputi za gotovo sve vrste proizvodnih djelatnosti, kako malih tako i velikih preduzeća. Glavna i sekundarne djelatnosti se, uglavnom, provode uz potporu velikog broja "pomoćnih djelatnosti", kao što su računovodstvo, prijevoz, skladištenje, nabavka, unaprijeđenje prodaje, popravak i održavanje, itd.

Konkretan primjer:

Preduzeće ima dvije djelatnosti - građevinarstvo i prodaju građevinskog materijala.

Opća uprava, administracija i odjel nabavke nalaze se na istoj adresi sa trgovinom građevinskog materijala.

Upravljanje građevinskim radovima, građevinskim mašinama i opremom i skladište nalaze se na drugoj adresi.

Osnovna djelatnost preduzeća je građevinarstvo i ono ima 3 lokalne jedinice prema vrsti djelatnosti:

- opća uprava, administracija i odjel nabavke (pomoćna djelatnost, koja je odvojena od glavne djelatnosti)

- prodaja građevinskog materijala

- građevinarstvo

Opći primjeri:

1. Jedna djelatnost na jednoj adresi = 1 lokalna jedinica po vrsti djelatnosti

2. Jedna djelatnost na dvije adrese = 2 lokalne jedinice po vrsti djelatnosti

3. Dvije djelatnosti na jednoj adresi = 2 lokalne jedinice po vrsti djelatnosti

Izvod iz Klasifikacije djelatnosti KD BiH, nivo područja i oblasti

Uputstvo: Molimo da za svaku lokalnu jedinicu prema vrsti djelatnosti upisanu u Tabelu 11. iz ponuđenog izvoda KD izaberete odgovarajuću oblast djelatnosti kojom se ta jedinica bavi, te pripadajuću dvoцифrenu šifru upišete u kolonu "e" pored svake lokalne jedinice po v.d..

Šifra	Naziv područja i oblasti djelatnosti	Šifra	Naziv područja i oblasti djelatnosti	Šifra	Naziv područja i oblasti djelatnosti
	A Poljoprivreda, lov i šumarstvo				
01	Poljoprivreda, lov i pripadajuće uslužne djelatnosti	23	Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva		
02	Šumarstvo i iskorištavanje šuma i pripadajuće uslužne djelatnosti	24	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	50	G Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motornih vozila, motocikla i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo Trgovina, održavanje i popravak motornih vozila i motocikla; trgovina na malo motornim gorivima i mazivima
05	B Ribarstvo	25	Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	51	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motociklima
10	C Vađenje ruda i kamena	26	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	52	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima; popravak predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo
11	Vađenje uglja i lignita; vađenje treseta	27	Proizvodnja baznih metala	55	H Ugostiteljstvo Ugostiteljstvo
12	Vađenje sirove nafte i prirodnog plina; pripadajuće uslužne djelatnosti, osim istraživačkih radova	28	Proizvodnja metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	60	I Saobraćaj, skladištenje i komunikacije Kopneni saobraćaj; cjevovodni transport
13	Vađenje ruda urana i torija	29	Proizvodnja mašina i uređaja, d.n.	61	Vodeni saobraćaj
14	Vađenje ruda metala	30	Proizvodnja kancelarijskih mašina i računara	62	Zračni saobraćaj
15	D Prerađivačka industrija	31	Proizvodnja električnih mašina i aparata, d.n.	63	Prateće i pomoćne djelatnosti u saobraćaju; djelatnost putničkih agencija
16	Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića	32	Proizvodnja radio, televizijske i komunikacione opreme i aparata	64	Pošta i telekomunikacije
17	Proizvodnja tekstila	33	Proizvodnja medicinskih, preciznih i optičkih instrumenata, satova		
18	Proizvodnja odjevnih predmeta; dorada i bojenje krzna	34	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica		
19	Štavljenje i obrada kože; proizvodnja kofera, ručnih torbi, sedlarskih i saračkih proizvoda i obuće	35	Proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava		
20	Prerada drveta i proizvoda od drveta i plute, osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	36	Proizvodnja namještaja; ostala prerađivačka industrija, d.n.	70	K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti Poslovanje nekretninama
21	Proizvodnja celuloze, papira i proizvoda od papira	37	Reciklaža	71	Iznajmljivanje mašina i opreme bez rukovoaca i iznajmljivanje predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo
22	Izdavačka djelatnost, štampanje i umnožavanje (reprodukcija) snimljenih zapisa	40	E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i toplom vodom	72	Računarske i srodne djelatnosti
		41	Sakupljanje, prečišćavanje i distribucija vode	73	Istraživanje i razvoj
		45	F Građevinarstvo Građevinarstvo	74	Ostale poslovne djelatnosti

Naziv statističkih institucija

Pravna osnova

**GODIŠNJE SKRAĆENO STRUKTURNO POSLOVNO STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
ZA MALA PREDUZEĆA ZA 2009. GODINU
(RUDARSTVO, INDUSTRIJA, ENERGIJA, GRAĐEVINARSTVO, UGOSTITELJSTVO, SAOBRAĆAJ, SKLADIŠTENJE I KOMUNIKACIJE)**

Molimo pročitajte priloženo Uputstvo prije popunjavanja ovog upitnika

Molimo provjerite upisane identifikacione podatke. Ukoliko su **podaci nekorektno upisani** unesite ispravke u prazan red ispod i upišite **šifru 1**. Ukoliko je došlo do **stvarne promjene određenih podataka** upišite promijenjene podatke u prazan red, upišite **šifru 2** i datume promijena.

PODACI O PREDUZEĆU ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠTAJ

1) Naziv preduzeća _____ Šifra 1 ili 2 Datum promjene
_____ mjesec godina

2) Matični broj jedinstvenog registra (samo za RS) | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |

3) Identifikacioni broj preduzeća | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

4) Adresa i općina _____ Šifra 1 ili 2 Datum promjene
_____ (šifra općine) mjesec godina

5) Djelatnost _____ Šifra 1 ili 2 Datum promjene
_____ (šifra djelatnosti) mjesec godina

Molimo da u ovom boksu obavezno opišete djelatnost(i) koju(e) preduzeće obavlja. Opisi su nam neophodni za prešifriranje u skladu sa novom Klasifikacijom djelatnosti KD BiH 2010 koja je već donijeta, a primjenjivaće se obavezno od 01.01.2011. (Struktura KD BiH 2010 sa objašnjenjima nalazi se na internet adresi http://www.bhas.ba/Arhiva/Klasifikacije/KD_2010_strukturasaoobjasnjenjima.pdf)

6) Detaljan opis sadašnje glavne (pretežne) djelatnosti ¹⁾ _____
_____ (šifra statistika)

7) Status preduzeća / firme u vrijeme popunjavanja upitnika aktivno 1 } od kada _____
(zaokružiti jedan od modaliteta) trajno neaktivno 2 } mjesec godina
privremeno neaktivno 3 }

8) Ako je došlo do restrukturiranja preduzeća / firme zaokružiti odgovarajući status za posljednju promjenu:
(zaokružiti jedan od modaliteta)

spajanje 1 stečaj 5 } od kada _____
pripajanje 2 likvidacija 6 } mjesec godina
razdvajanje 3 nije bilo promjene 7 }
izdvajanje 4 }

1) Glavna (pretežna) djelatnost je djelatnost iz koje se ostvaruje najveći prihod ili u kojoj radi najveći broj radnika.

Tabela 01. PRIHODI IZ REDOVNE DJELATNOSTI ²⁾

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
01.01	Prihodi od prodaje vlastitih proizvoda i usluga (isključujući PDV)		
01.02	Prihodi od prodaje robe za preprodaju (isključujući PDV)		
01.03	Prihodi od aktiviranja učinaka (samo kapitalizovana proizvodnja)		
01.04	Subvencije		
01.06	Drugi poslovni prihodi (isključujući finansijske prihode)		
01.07	Promjene na zalihama gotovih proizvoda i proizvodnje u toku +/-		
01.00	UKUPNO (01.01+ 01.02+ 01.03+ 01.04+ 01.05+ 01.06 ± 01.07)		
01.00.01	Od toga - Prihodi ostvareni na osnovu podugovaranja (za područje građevinarstva i industrije)		

2) Podaci se preuzimaju iz bilansa uspjeha i analitičke evidencije; finansijski i vanredni prihodi se ne uključuju.

Tabela 02. TROŠKOVI PROIZVODNJE ³⁾

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
02.01	Troškovi nabavke materijala za izradu, pomoćnog i ostalog materijala (bez PDV)		
02.02	Nabavna vrijednost prodane robe		
02.03	Troškovi goriva i energije		
02.04	Troškovi proizvodnih usluga		
02.05	Troškovi zaposlenih (bruto zarade i naknade zarada za zaposlene prema platnoj listi)		
02.06	Troškovi amortizacije		
02.07	Rezerve za rizike i druge namjene		
02.08	Ostali nematerijalni troškovi poslovanja		
02.09	Porezi na proizvode (akcize, taksene marke i dr.) osim PDV i uvoznih poreza		
02.10	Ostali porezi na proizvodnju (na zemljište, fiksnu aktivu i korišteni rad, sl.)		
02.00	UKUPNO (02.01+ 02.02+ 02.03+ 02.04+ 02.05+ 02.06+ 02.07+ 02.08+ 02.09+ 02.10)		
02.00.01	Od toga - Plaćanja podgovaračima za isporučene proizvode i usluge ili rad (za područje građevinarstva i industrije)		

3) Podaci se preuzimaju iz bilansa uspjeha i analitičke evidencije; finansijski i vanredni rashodi se ne uključuju.

Tabela 03. PROMJENE NA ZALIHAMA REPRMATERIJALA I ROBE - NETO (Krajnje minus Početno stanje) ⁴⁾

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
03.01	Promjene na zalihama reprimaterijala +/-		
03.02	Promjene na zalihama robe za preprodaju +/-		

4) Podaci se preuzimaju iz bilansa stanja, upoređuje se stanje na početku i stanje na kraju poslovne godine.

Tabela 04. ZAPOSLENOST

Šifra	Zaposleni prema statusu u zaposlenosti	Godišnji prosjek zaposlenih	Broj odrađenih sati
04.01	Neplaćene osobe (vlasnici, suvlasnici, članovi porodice koji rade u preduzeću)	1	2
04.03	Plaćeni zaposlenici	1	2
04.00	UKUPNO (04.01 i 04.03)	1	2

Tabela 05. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

Šifra	Naziv stavke	Dio grupe / konta	Vrijednost u KM
05.01	Plaće i naknade zaposlenika (uključujući godišnji odmor, praznike, bolovanje)		
05.04	Ostali troškovi zaposlenih koji se tretiraju kao lična primanja (topli obrok, prijevoz na posao, otpremnine, regres)		
05.05	Doprinosi i porezi koji terete poslodavce		
05.00	UKUPNO (05.01 + 05.04 + 05.05)		

Tabela 06. VANJSKI SARADNICI I NJIHOVI TROŠKOVI

Šifra	Naziv stavke	Broj sati	Troškovi u KM
06.01	Radnici zaposleni putem agencija i ostali vanjski saradnici	1	2

Tabela 07. OSTVARENE BRUTO INVESTICIJE U MATERIJALNA I NEMATERIJALNA STALNA SREDSTVA ⁵⁾

Šifra	Vrsta investicije	Vrijednost u KM
07.01.	Ukupne investicije u materijalna sredstva	
07.02	Investicije u nematerijalna sredstva (softveri, koncesije, patenti, licence, trgovačke marke)	
07.00	UKUPNO (07.01 + 07.02)	

5) Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost efektivno izvršene izgradnje, izrade ili nabavke objekata, opreme i ostalog tokom godine, bez obzira da li isplata izvršena ili nije u toku referentne godine.

INFORMACIJE O POPUNJAVANJU UPITNIKA I KONTAKT INFORMACIJE

1) Molimo da navedete koliko vam je bilo potrebno vremena za popunjavanje upitnika					
2) Da li preduzeće / firma ima e-mail adresu	Da	Ne		sati	minuta
3) Da li preduzeće / firma ima web stranicu	Da	Ne			
4) Da li ste zainteresovani da upitnik popunjavate on-line, putem interneta	Da	Ne			
5) Potpis odgovorne osobe, koja potvrđuje date podatke					
7) Ime i prezime osobe koja je popunila upitnik		8) Telefon:			
9) Adresa	(upisati štampanim slovima)	10) Datum:			
M.P					
Sugestije i primjedbe: Molimo upišite bilo koju sugestiju ili komentar koji nam mogu pomoći da unaprijedimo ovaj Upitnik:					

DODATAK 3

Uputstva za popunjavanje SPS upitnika

UPUTSTVO ZA POPUNJAVANJE SPS-D / 2009 UPITNIKA

OPĆA UPUTSTVA

Uputstvom su posebno objašnjene samo stavke iz Upitnika koje bi mogle biti tumačene na različite načine. Za ostale stavke nisu data detaljnija tumačenja pošto njihov sadržaj proizilazi iz samog naziva. Kao pomoćni indikatori u Upitniku su, za većinu stavki, navedeni brojevi konta iz analitičkog kontnog plana pod kojim se stavke vode u računovodstvenim evidencijama. Za određene podatke potrebno je da izvršite dodatne obračune ili da uradite najbolje moguće procjene. Subjekti koji su u 2009. godini imali statusne promjene trebaju obezbijediti podatke za cijelu godinu.

TABELA 01.- PRIHODI IZ REDOVNE DJELATNOSTI

01.01 Prihodi od prodaje vlastitih proizvoda i usluga - uključuju ukupan godišnji prihod ostvaren od obavljanja djelatnosti (prodaja vlastitih gotovih proizvoda i izvršenih usluga). Uključeni su svi troškovi koji se zaračunavaju klijentima (transport, pakovanje, osiguranje, itd.) i svi indirektni porezi osim PDV koji je fakturisan klijentima. PDV fakturisan na isporuke proizvoda i usluga prikazuje se u Tabeli 9 „Ostali podaci“.

01.02 Prihodi od prodaje robe za preprodaju - uključuju ukupan godišnji prihod od obavljenih trgovačkih aktivnosti. Uključuju se i prihodi od preprodaje dobara obavljene od strane firme koje se ne bave trgovinom, ali koje povremeno prodaju robu, sirovine i druge materijale, a da na njima nisu vršile nikakve dorade. Vrijednost neto prodaje uključuje sve troškove koji se stavljaju na teret kupca (prijevoz, pakovanje, osiguranje i dr.), čak i kada su ovi troškovi prikazani odvojeno u fakturi. Prihodi od prodaje prikazuju se bez rabata, popusta, kasa-skonta, akciza, PDV-a i ostalih poreza koji se naplaćuju uz prodane proizvode.

01.03 Prihodi od aktiviranja učinaka - stalna sredstva za vlastite potrebe - predstavljaju vrijednost stalnih sredstava izgrađenih ili razvijenih za vlastitu upotrebu od strane firme, kao i vrijednost popravki i vanrednog održavanja vlastitih postrojenja i opreme, koje je obavila sama firma. Vrednovanje se vrši po proizvođačkim cijenama, tj. prema troškovima koji su nastali tokom obavljanja radova. Ovi troškovi uključuju: troškove materijala za izradu, pomoćnog i potrošnog materijala; troškove rada i razne druge troškove.

01.04 Subvencije na proizvode (koje se mogu iskazati po jedinici proizvoda ili usluge) i **01.05 Subvencije na proizvodnju** (odnose se na proizvodnju kao takvu i ne mogu se iskazati po jedinici proizvoda ili usluge) - uključuju samo subvencije primljene od države ili drugih javnih tijela sa ciljem uticaja na nivo proizvodnje ili cijena proizvoda ili usluga. Nisu uključene subvencije za kapitalni račun i iznosi koji se odnose na oslobađanja od troškova socijalnog osiguranja. Subvencije za kapitalni račun se prikazuju pod odgovarajućom stavkom u Tabeli 9.

01.06 Drugi poslovni prihodi - uključuju prihode od zakupnina, prihode od rojaliteta i patenata i druge poslovne prihode koji ne spadaju u finansijske i vanredne prihode. Određeni finansijski prihodi prikazani su u Tabeli 9.

01.07 Promjene na zalihama gotovih proizvoda i 01.08 Promjene na zalihama proizvodnje u toku - povećanje ili smanjenje zaliha gotovih proizvoda i proizvodnje u toku preuzima se iz Bilansa uspjeha.

01.00.01 - Prihodi ostvareni na osnovu podugovaranja (za građevinarstvo i industriju) - dio su ukupnih prihoda iz redovne djelatnosti, koji je jedinica ostvarila pružanjem usluga trećoj strani u podugovaračkom odnosu.

TABELA 02.- TROŠKOVI PROIZVODNJE

02.01 Troškovi nabavke sirovina i materijala, potrošnih i pomoćnih materijala - obuhvataju ukupnu vrijednost nabavljenih (a ne potrošenih) sirovina, osnovnog i potrošnog materijala, sitnog inventara, alata, rezervnih dijelova i pomoćnog materijala (ambalaža, materijal za čišćenje i tekuće održavanje, kancelarijski materijal i sl.) nabavljenih u toku obračunskog perioda. Ova stavka uključuje i troškove materijala nastale u vezi sa proizvodnjom investicija za vlastitu upotrebu, kao i redovno i vanredno održavanje osnovnih sredstava koje firma obavlja za vlastiti račun.

Vrijednost nabavki treba da bude iskazana bez PDV fakturisanog od strane dobavljača, ali sa troškovima koji su nastali do mjesta skladištenja. Odbitni PDV za nabavku sirovina i materijala prikazuje se pod odgovarajućom stavkom u Tabeli 9.

02.02 Nabavna vrijednost prodate robe bez dalje dorade - predstavlja vrijednost prodate robe, obračunate po nabavnoj vrijednosti uključujući i troškove prijevoza i poreze na proizvode, kao što su akcize. PDV je isključen iz obračuna vrijednosti, a prikazuje se pod odgovarajućom stavkom u Tabeli 9. Također, i netrgovačka preduzeća prikazuju nabavnu vrijednost prodate robe, za sirovine i druge materijale koja su preprodala bez ikakve dalje dorade.

02.03 Troškovi goriva i energije - obuhvataju ukupnu vrijednost energenata (struja, plin, nafta, benzin itd.) nabavljenih u toku referentnog perioda. Ne obuhvataju se energenti kupljeni kao sirovine ili za preprodaju u istom stanju u kojem su nabavljeni. Nabavke se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, bez PDV.

02.04 Troškovi proizvodnih usluga - obuhvataju troškove usluga trećih osoba na: izradi i doradi vlastitih učinaka, popravkama i održavanju, instalacionim radovima (osim za kapitalna dobra); troškove transporta (isključujući one koji su uključeni u iznose pod šiframa 20.01, 20.02, i 20.03); PTT troškove; troškove zakupnina, sajmova, reklame i propagande, istraživanja i razvoja; konsultantske, računarske, savjetodavne, pravne, računovodstvene i sl. troškove; troškove naknada za korištenje licenci, patenata, softvera, autorskih prava i sl.; troškove premija osiguranja (godišnji iznos plaćenih premija svih vrsta osiguranja: osiguranje od posljedica nezgode, povreda na radu i profesionalnih oboljenja, osiguranja motornih i drugih vozila, osiguranje robe u prijevozu, imovine od požara i drugih opasnosti i drugih vrsta neživotnog osiguranja); tekuće troškove odlaganja otpada; troškove bankarskih usluga (isključujući kamate); troškove zaposlenih putem agencija za zapošljavanje i ostalih vanjskih saradnika (naknade po ugovorima o privremenim i povremenim poslovima koje poslodavac zaključuje sa agencijama za posredovanje i fizičkim osobama); troškove rente i operativnog lizinga (godišnji iznos troškova po osnovu ugovora o zakupu osnovnih sredstava: opreme, poslovnog, skladišnog, kancelarijskog i drugog prostora, zemljišta i sl.) i ostale nepomenute usluge (uključuju sve tekuće izdatke plaćene za usluge trećim osobama koje nisu obuhvatile prethodne stavke).

02.05 Troškovi zaposlenika - predstavljaju ukupne bruto zarade i naknade zarada za zaposlene prema platnoj listi - podatak je jednak zbirnom podatku u Tabeli 5 „Troškovi zaposlenih“. Pogledati uputstvo dato uz Tabelu 5.

02.08 Ostali nematerijalni troškovi poslovanja - obuhvataju: troškove naknada (službeno putovanje, korištenje sopstvenog vozila u službene svrhe, smještaj i ishranu na terenu, naknade troškova poslodavcima i drugim fizičkim osobama koje nisu zaposlene, solidarna i druga davanja osobama koje nisu zaposlene); troškove stručnog usavršavanja (obuhvataju i stipendije i kredite učenicima i studentima); troškove reprezentacije; članarine, administrativne takse i druge operativne troškove (sve tekuće izdatke koje nisu obuhvatile prethodne stavke, a koji nemaju karakter finansijskih i vanrednih rashoda).

02.09 Porezi na proizvode, osim PDV i uvoznih poreza - uključuju poreze na proizvode, koji se plaćaju na količinu ili vrijednost proizvoda i usluga proizvedenih ili razmjenjenih (isključujući PDV i poreze na uvoz).

Uključuju: poreze na specifične proizvode, taksene markice, pravne dokumente, troškove registracije, poreze za reklamu itd.

02.10 Ostali indirektni porezi na proizvodnji - plaćaju se na proizvodne djelatnosti nezavisno od količine ili vrijednosti proizvedenih proizvoda ili usluga. Oni uključuju: poreze plaćene na imovinu ili upotrebu zemljišta, zgrada ili drugih objekata koji se koriste u proizvodnim djelatnostima, poreze na korištenje fiksnog kapitala, poreze plaćene za pribavljanje profesionalnih i poslovnih licenci, poreze plaćene za zagađenje okoline koje stvaraju proizvodne djelatnosti itd.

02.00.01 Plaćanja podugovaračima za isporučene proizvode i usluge ili rad (za građevinarstvo i industriju) - dio su ukupnih plaćanja, koja vrši jedinica trećoj strani u zamjenu za isporučene proizvode, usluge ili rad u podugovaračkom odnosu.

TABELA 03. - PROMJENE NA ZALIHAMA REPROMATERIJALA I ROBE

03.01 i 03.02 Podaci se preuzimaju iz Bilansa stanja, upoređuje se stanje na početku i kraju poslovne godine.

TABELA 04. - ZAPOSLENOST

04.01 do 04.04 Godišnji prosjek broja zaposlenih prema pojedinačnim kategorijama statusa u zaposlenosti - izračunava se tako što se za svaku kategoriju sabira broj zaposlenih na kraju svakog mjeseca i dijeli sa dvanaest. Uključuju se i zaposleni prema pripravničkom ugovoru, ugovoru o zamjeni privremeno odsutnog radnika, sezonski radnici, kao i radnici koji rade skraćeno radno vrijeme. Za svaku kategoriju treba iskazati (od ukupnog broja) i godišnji prosjek zaposlenih žena. Podaci o broju zaposlenih uključuju i radnike koji su privremeno odsutni sa posla zbog bolesti, odmora i radnike koji su višak. Isključuju se radnici koji rade u inostranstvu i koji nisu rezidenti u BiH.

04.01 do 04.04 Odrađeni radni sati - uključuju ukupan broj stvarno odrađenih sati tokom čitave godine (redovno radno vrijeme, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznicima i rad noću) za svaku kategoriju prema statusu u zaposlenosti. Isključuju se sati koji su plaćeni, ali nisu odrađeni zbog praznika, bolesti itd.

TABELA 05. - TROŠKOVI ZAPOSLENIKA - obuhvataju sve zarade i naknade koje zaposlenici ostvare za obavljeni rad i vrijeme provedeno na poslu, doprinose za socijalno osiguranje koji terete zaposlenike, doprinose za socijalno osiguranje koji terete poslodavce i poreze na zarade i naknade. Različite komponente ove tabele, šifre 05.01 do 05.05 analiziraju troškove zaposlenika koji su nastali u referentnoj godini. Ukupan iznos, šifra 05.00, jednak je istoimenoj stavci u Tabeli 2 (Bruto troškovi zaposlenika, šifra 02.05).

05.01 Plaće i naknade zaposlenika - uključuju osnovnu plaću i druga slična davanja koja već nisu uključena u osnovnu plaću (podjela dobitka, prekovremeni rad, rad praznicima, nedjeljom i državnim praznicima, vjerske praznike, trinaestu plaću i druga plaćanja, plaćanja u naturi).

05.04 Ostali troškovi zaposlenika koji se tretiraju kao lična primanja - obuhvataju: tzv. topli obrok, naknade troškova za prijevoz na posao/sa posla, otpremnine, jubilarne naknade, regres i sl. To uključuje sve naknade zarada i sva druga primanja zaposlenika koja su izjednačena sa zaradom.

Troškovi koji se odnose na zaposleno osoblje koje radi u inostranstvu i koje nije rezidentno u BiH, moraju se isključiti iz troškova zaposlenika, a uključiti u ostale nematerijalne troškove poslovanja, stavka 02.08 u Tabeli 2.

TABELA 06. VANJSKI SARADNICI I NJIHOVI TROŠKOVI

06.01 i 06.02 Vanjski saradnici i njihovi troškovi - privremeni i povremeni radnici, radnici po ugovoru (zaposleni putem agencija za zapošljavanje ili na drugi način) ne tretiraju se u obračunima na isti način kao zaposlenici firme i stoga se podaci o njihovom broju, odrađenim satima i troškovima moraju iskazati posebno. Za izračunavanje godišnjeg prosjeka broja radnika i odrađenih sati pogledati uputstvo uz Tabelu 04. Troškovi vanjskih saradnika su dio troškova proizvodnih usluga (Tabela 02, šifra 02.04.12)

TABELA 07. - OSTVARENE BRUTO INVESTICIJE U MATERIJALNA I NEMATERIJALNA STALNA SREDSTVA

- predstavljaju troškove nabavke novih i korištenih stalnih sredstava, troškove održavanja i vanrednih popravki na već stečenim kapitalnim sredstvima (da bi se produžio vijek trajanja ili da bi se poboljšala produktivnost). Nabavka stalnih sredstava (i ulaganja u njihovu izgradnju) vrednuje se po nabavnoj vrijednosti, prema fakturama primljenim od dobavljača tj. izvođača radova. Kod dugoročnih ugovora o izgradnji, investicije bi trebalo prikazati u proporciji sa stepenom izvršenja ugovorenih radova (privremene situacije). U iznos nabavne vrijednosti treba uključiti sve indirektno poreze, takse i naknade (izuzev PDV-a), koji su plaćeni po osnovu nabavke tj. izgradnje. Također, treba uključiti i troškove koji su nastali vezano za nabavku (planiranje, transport, montaža, testiranje itd.), ali ne i one koji se odnose na finansiranje investicija (plaćene kamate, provizije itd.). Dati avansi za nabavku stalnih sredstava, kao i plaćanja za dobra kupljena i fakturisana u prethodnoj godini su isključena. Naknadne korekcije nabavne vrijednosti i rashodovanje osnovnih sredstava se ne obuhvataju. U sticanje stalnih sredstava mora se uključiti i vrijednost stalnih sredstava koje je proizvela firma za svoju upotrebu kao i vanredno održavanje koje je uradila sama firma (Tabela 01, šifra 01.03). Vrijednost se određuje na osnovu troškova uključenih u takvu proizvodnju ili popravke, pogledati objašnjenje uz šifru 01.03.

Sredstva koje je firma stekla kao rezultat preuzimanja ili spajanja sa drugim firmama se ne uključuju.

TABELA 08. - INVESTICIJE I TEKUĆI TROŠKOVI ZA ZAŠTITU OKOLINE - investicije u zaštitu okoline (šifre **08.01 i 08.02**), ukoliko ih je bilo u referentnom periodu, predstavljaju dio ukupnih investicija prikazanih u Tabeli 07. Vrijednost investicija je potrebno razvrstati prema vrstama aktivnosti na zaštiti okoline. Tekuće troškove za zaštitu okoline (šifra **08.03**) također treba prikazati prema aktivnostima.

TABELA 09. - OSTALI PODACI - koji se u ovoj tabeli traže, koristiće se u kombinaciji sa podacima iz prethodnih tabela, za izračunavanje ekonomskih podataka i indikatora koji će dati kompletniju sliku za više nivoa statističkog agregiranja. Iz naziva većine stavki (te iz pridruženih konta) jasan je sadržaj pa ih nije potrebno dalje objašnjavati.

09.13 Prihodi od prodaje materijalnih stalnih sredstava (dezinvesticije) - obuhvataju ostvareni godišnji iznos od prodaje svih vrsta materijalnih stalnih sredstava za obavljanje djelatnosti. Obračun se vrši po prodajnoj cijeni, a ne po računovodstvenoj vrijednosti, poslije odbitka svih troškova prodaje i prijenosa vlasništva.

TABELA 10. RETROSPEKTIVNI PODACI ZA PREDUZEĆE / FIRMU ZA 2008. GODINU

10.01 Broj zaposlenih (godišnji prosjek) za prethodnu godinu obračunava se na isti način kao i za referentnu godinu. (vidjeti upute za Tabelu 04. Zaposlenost, šifra 04.00)

10.02 Prihodi iz prodaje proizvoda, usluga i roba za prethodnu godinu obračunavaju se na isti način kao i za referentnu godinu. (vidjeti upute za Tabelu 01. Prihodi iz redovne djelatnosti, šifra 01.00)

UPUTSTVO ZA POPUNJAVANJE SPS-S / 2009 UPITNIKA

OPĆA UPUTSTVA

Uputstvom su posebno objašnjene samo stavke iz Upitnika koje bi mogle biti tumačene na različite način. Za ostale stavke nisu data detaljnija tumačenja pošto njihov sadržaj proizilazi iz samog naziva. Kao pomoćni indikatori u Upitniku su za većinu stavki navedeni brojevi konta iz analitičkog kontnog plana, pod kojim se one vode u računovodstvenim evidencijama. Za određene podatke potrebno je da izvršite dodatne obračune ili uradite do najbolje moguće procjene. Subjekti koji su u 2009. godini imali statusne promjene trebaju obezbijediti podatke za cijelu godinu.

TABELA 01.- PRIHODI IZ REDOVNE DJELATNOSTI

01.01 Prihodi od prodaje vlastitih proizvoda i usluga - uključuju ukupan godišnji prihod ostvaren od obavljanja djelatnosti (prodaja vlastitih gotovih proizvoda i izvršenih usluga). Uključeni su svi troškovi koji se zaračunavaju klijentima (transport, pakovanje, osiguranje, itd.) i svi indirektni porezi osim PDV koji je fakturisan klijentima.

01.02 Prihodi od prodaje robe za preprodaju - uključuju ukupan godišnji prihod od obavljenih trgovačkih djelatnosti. Uključuju se i prihodi od preprodaje dobara obavljene od strane firme koje se ne bave trgovinom, ali koje povremeno prodaju robu, sirovine i druge materijale, a da na njima nisu vršile nikakve dorade. Vrijednost neto prodaje uključuje sve troškove koji se stavljaju na teret kupca (prijevoz, pakovanje, osiguranje i dr.), čak i kada su ovi troškovi prikazani odvojeno u fakturi. Prihodi od prodaje prikazuju se bez rabata, popusta, kasa-skonta, akciza, PDV-a i ostalih poreza koji se naplaćuju uz prodane proizvode.

01.03 Prihodi od aktiviranja učinaka - stalna sredstva za vlastite potrebe - predstavljaju vrijednost stalnih sredstava izgrađenih ili razvijenih za vlastitu upotrebu od strane firme, kao i vrijednost popravki i vanrednog održavanja vlastitih postrojenja i opreme, koje je obavila sama firma. Vrednovanje se vrši po proizvođačkim cijenama, tj. prema troškovima koji su nastali tokom obavljanja radova. Ovi troškovi uključuju: troškove materijala za izradu, pomoćnog i potrošnog materijala; troškove rada i razne druge troškove.

01.04 Subvencije - uključuju samo subvencije primljene od države ili drugih javnih tijela sa ciljem uticaja na nivo proizvodnje ili cijena proizvoda ili usluga. Nisu uključene subvencije za kapitalni račun i iznosi koji se odnose na oslobađanje od troškova socijalnog osiguranja.

01.06 Drugi poslovni prihodi - uključuju prihode od zakupnina, prihode od rojaliteta i patenata i druge poslovne prihode koji ne spadaju u finansijske i vanredne prihode. Određeni finansijski prihodi prikazani su u Tabeli 9.

01.07 Promjene na zalihama gotovih proizvoda i proizvodnje u toku - povećanje ili smanjenje zaliha gotovih proizvoda i proizvodnje u toku preuzima se iz Bilansa uspjeha.

01.00.01 - Prihodi ostvareni na osnovu podugovaranja (za građevinarstvo i industriju) - dio su ukupnih prihoda iz redovne djelatnosti, koji je jedinica ostvarila pruženjem usluga trećoj strani u podugovaračkom odnosu.

TABELA 02.- TROŠKOVI PROIZVODNJE

02.01 Troškovi nabavke sirovina i materijala, potrošnih i pomoćnih materijala - obuhvataju ukupnu vrijednost nabavljenih (a ne potrošenih) sirovina, osnovnog i potrošnog materijala, sitnog inventara, alata, rezervnih dijelova i pomoćnog materijala (ambalaža, materijal za čišćenje i tekuće održavanje, kancelarijski materijal i sl.) nabavljenih u toku obračunskog perioda. Ova stavka uključuje i troškove materijala nastale u vezi sa proizvodnjom investicija za vlastitu upotrebu, kao i redovno i vanredno održavanje osnovnih sredstava koje firma obavlja za vlastiti račun.

Vrijednost nabavki treba da bude iskazana bez PDV fakturisanog od strane dobavljača, ali sa troškovima koji su nastali do mjesta skladištenja. Odbitni PDV za nabavku sirovina i materijala prikazuje se pod odgovarajućom stavkom u Tabeli 9.

02.02 Nabavna vrijednost prodate robe bez dalje dorade - predstavlja vrijednost prodate robe, obračunate po nabavnoj vrijednosti uključujući i troškove prijevoza i poreze na proizvode, kao što su akcize. PDV je isključen iz obračuna vrijednosti. Također, i netrgovačka preduzeća prikazuju nabavnu vrijednost prodate robe, za sirovine i druge materijale koje su preprodala bez ikakve dalje dorade.

02.03 Troškovi goriva i energije - obuhvataju ukupnu vrijednost energenata (struja, plin, nafta, benzin itd.) nabavljenih u toku referentnog perioda. Ne obuhvataju se energenti kupljeni kao sirovine ili za preprodaju u istom stanju u kojem su nabavljeni. Nabavke se iskazuju prema nabavnoj vrijednosti, bez PDV.

02.04 Troškovi proizvodnih usluga - obuhvataju troškove usluga trećih osoba na: izradi i doradi vlastitih učinaka, popravkama i održavanju, instalacionim radovima (osim za kapitalna dobra); troškove transporta; PTT troškove; troškove zakupnina, sajmova, reklame i propagande, istraživanja i razvoja; konsultantske, računarske, savjetodavne, pravne, računovodstvene i sl. troškove; troškove naknada za korištenje licenci, patenata, softvera, autorskih prava i sl.; troškove premija osiguranja (godišnji iznos plaćenih premija svih vrsta osiguranja: osiguranje od posljedica nezgode, povreda na radu i profesionalnih oboljenja, osiguranja motornih i drugih vozila, osiguranje robe u prijevozu, imovine od požara i drugih opasnosti i drugih vrsta neživotnog osiguranja); tekuće troškove odlaganja otpada; troškove bankarskih usluga (isključujući kamate); troškove zaposlenih putem agencija za zapošljavanje i ostalih vanjskih saradnika (naknade po ugovorima o privremenim i povremenim poslovima koje poslodavac zaključuje sa agencijama za posredovanje i fizičkim osobama); troškove rente i operativnog lizinga (godišnji iznos troškova po osnovu ugovora o zakupu osnovnih sredstava: opreme, poslovnog, skladišnog, kancelarijskog i drugog prostora, zemljišta i sl.) i ostale nepomenute usluge (uključuju sve tekuće izdatke plaćene za usluge trećim osobama koje nisu obuhvatile prethodne stavke).

02.05 Troškovi zaposlenika - predstavljaju ukupne bruto zarade i naknade zarada za zaposlene prema platnoj listi - podatak je jednak zbirnom podatku u Tabeli 5 „Troškovi zaposlenika“. Pogledati uputstvo dato uz Tabelu 5.

02.08 Ostali nematerijalni troškovi poslovanja - obuhvataju: troškove naknada (službeno putovanje, korištenje sopstvenog vozila u službene svrhe, smještaj i ishranu na terenu, naknade troškova poslodavcima i drugim fizičkim osobama koje nisu zaposlene, solidarna i druga davanja osobama koje nisu zaposlene); troškove stručnog usavršavanja (obuhvataju i stipendije i kredite učenicima i studentima); troškove reprezentacije; članarine, administrativne takse i druge operativne troškove (sve tekuće izdatke koje nisu obuhvatile prethodne stavke, a koji nemaju karakter finansijskih i vanrednih rashoda).

02.09 Porezi na proizvode, osim PDV i uvoznih poreza - uključuju poreze na proizvode, koji se plaćaju na količinu ili vrijednost proizvoda i usluga proizvedenih ili razmijenjenih (isključujući PDV i poreze na uvoz). Uključuju: poreze na specifične proizvode, taksene markice, pravne dokumente, troškove registracije, poreze za reklamu itd.

02.10 Ostali indirektni porezi na proizvodnju - plaćaju se na proizvodne djelatnosti nezavisno od količine ili vrijednosti proizvedenih proizvoda ili usluga. Oni uključuju: poreze plaćene na imovinu ili upotrebu zemljišta, zgrada ili drugih objekata koji se koriste u proizvodnim djelatnostima, poreze na korištenje fiksnog kapitala, poreze plaćene za pribavljanje profesionalnih i poslovnih licenci, poreze plaćene za zagađenje okoline koje stvaraju proizvodne djelatnosti itd.

02.00.01 Plaćanja podugovaračima za isporučene proizvode i usluge ili rad (za građevinarstvo i industriju) - dio su ukupnih plaćanja koja vrši jedinica trećoj strani u zamjenu za isporučene proizvode, usluge ili rad u podugovaračkom odnosu.

TABELA 03. - PROMJENE NA ZALIHAMA REPROMATERIJALA I ROBE - Podaci se preuzimaju iz Bilansa stanja.

TABELA 04. - ZAPOSLENOST

04.00.01 Godišnji prosjek broja zaposlenih po pojedinačnim kategorijama statusa u zaposlenosti - izračunava se tako što se za svaku kategoriju sabira broj zaposlenih na kraju svakog mjeseca i dijeli sa dvanaest. Uključuju se i zaposleni po pripravničkom ugovoru, ugovoru o zamjeni privremeno odsutnog radnika, sezonski radnici, kao i radnici koji rade skraćeno radno vrijeme. Podaci o broju zaposlenih uključuju i radnike koji su privremeno odsutni sa posla zbog bolesti, odmora i radnike koji su višak. Isključuju se radnici koji rade u inostranstvu i koji nisu rezidenti u BiH.

04.00.02 Odrađeni radni sati - uključuju ukupan broj stvarno odrađenih sati tokom čitave godine (redovno radno vrijeme, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznicima i rad noću) za svaku kategoriju prema statusu u zaposlenosti. Isključuju se sati koji su plaćeni, ali nisu odrađeni zbog praznika, bolesti itd.

TABELA 05. - TROŠKOVI ZAPOSLENIKA - obuhvataju sve zarade i naknade koje zaposlenici ostvare za obavljeni rad i vrijeme provedeno na poslu, doprinose za socijalno osiguranje koji terete zaposlenike, doprinose za socijalno osiguranje koji terete poslodavce i poreze na zarade i naknade. Ukupan iznos, šifra 05.00, jednak je istoimenoj stavci u Tabeli 2 (Bruto troškovi zaposlenika, šifra 02.05).

05.01 Plaće i naknade zaposlenika - uključuju osnovnu plaću i druga slična davanja koja već nisu uključena u osnovnu plaću (podjela dobitka, prekovremeni rad, rad praznicima, nedjeljom i državnim praznicima, vjerske praznike, trinaestu plaću i druga plaćanja, plaćanja u naturi).

05.04 Ostali troškovi zaposlenika koji se tretiraju kao lična primanja - obuhvataju: tzv. topli obrok, naknade troškova za prijevoz na posao/sa posla, otpremnine, jubilarne naknade, regres i sl. To uključuje sve naknade zarada i sva druga primanja zaposlenih koja su izjednačena sa zaradom. Troškovi koji se odnose na zaposlene koji rade u inostranstvu i nisu rezidentni u BiH, moraju se isključiti iz troškova zaposlenih, a uključiti u ostale nematerijalne troškove poslovanja, stavka 02.08 u Tabeli 2.

TABELA 06. - VANJSKI SARADNICI I NJIHOVI TROŠKOVI - privremeni i povremeni radnici, radnici po ugovoru (zaposleni putem agencija za zapošljavanje ili na drugi način) ne tretiraju se u obračunima na isti način kao zaposlenici firme i stoga se podaci o njihovom broju, odrađenim satima i troškovima moraju iskazati posebno. Troškovi vanjskih saradnika su dio troškova proizvodnih usluga (Tabela 02.)

TABELA 07. - OSTVARENE BRUTO INVESTICIJE U MATERIJALNA I NEMATERIJALNA STALNA SREDSTVA - predstavljaju troškove nabavke novih i korištenih stalnih sredstava, troškove održavanja i vanrednih popravki na već stečenim kapitalnim sredstvima (da bi se produžio vijek trajanja ili da bi se poboljšala produktivnost). Nabavka stalnih sredstava (i ulaganja u njihovu izgradnju) vrednuje se po nabavnoj vrijednosti, prema fakturama primljenim od dobavljača tj. izvođača radova. Kod dugoročnih

ugovora o izgradnji, investicije bi trebalo prikazati u proporciji sa stepenom izvršenja ugovorenih radova (privremene situacije). U iznos nabavne vrijednosti treba uključiti sve indirektno poreze, takse i naknade (izuzev PDV-a), koji su plaćeni po osnovu nabavke tj. izgradnje. Također, treba uključiti i troškove koji su nastali vezano za nabavku (planiranje, transport, montaža, testiranje itd.), ali ne i one koji se odnose na finansiranje investicija (plaćene kamate, provizije itd.). Dati avansi za nabavku stalnih sredstava, kao i plaćanja za dobra kupljena i fakturisana u prethodnoj godini su isključena. Naknadne korekcije nabavne vrijednosti i rashodovanje osnovnih sredstava se ne obuhvataju. U sticanje stalnih sredstava mora se uključiti i vrijednost stalnih sredstava koje je proizvela firma za svoju upotrebu, kao i vanredno održavanje koje je uradila sama firma (Tabela 01, šifra 01.03). Vrijednost se određuje na osnovu troškova uključenih u takvu proizvodnju ili popravke, pogledati objašnjenje uz šifru 01.03.

Sredstva koja je firma stekla kao rezultat preuzimanja ili spajanja sa drugim firmama se ne uključuju.

DODATAK 4

SPS kontrole

GODIŠNJE STRUKTURNO POSLOVNO STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE SPS (2009)

OPIS FORMALNIH, LOGIČKIH I RAČUNSKIH KONTROLA KOJE POJEDINI PODACI SPS UPITNIKA TREBAJU ZADOVOLJITI PRI UNOSU U MBP

TIP PODATKA: Za svaki podatak je određen tip (T = tekstualni podatak; N = numerički podatak; D = datum u određenom formatu)

OBAVEZNOST UNOSA PODATKA: O = obavezan unos kada podatak mora biti upisan; M = moguć unos ako podatak ne mora biti upisan

BROJ GREŠKE: ako postavljeni uslovi nisu zadovoljeni javiti grešku pod određenim brojem ili šifrom

TIP GREŠKE: H = hard ne dozvoliti unos podatka; S = soft dozvoliti unos podatka pa ići na drugi (slijedeći) nivo kontrole

ŠIFRA	NAZIV PODATKA	Tip podatka	Obaveznost unosa	OPIS KONTROLE PODATKA Uslovi koji moraju biti zadovoljeni	DODATNA KONTROLA ILI OPIS PODATKA	BROJ GREŠKE	TIP GREŠKE

A: PODACI O PREDUZEĆU ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠTAJ

1.)	Naziv preduzeća						
	- predštampani	T	O	upisan naziv poslovnog subjekta iz SPR			H
	- popravljani	T	M	polje je prazno ako nisu upisani šifra i datum promjene			H
	- šifra promjene	N	M	moguće vrijednosti su: prazno, 1 ili 2	polje je prazno ako podatak nije popravljen; 1 ili 2 ako je popravljen		H
	- datum promjene	D	M	datum promjene mora biti upisan ako je šifra promjene 2	moguće vrijednosti su 1-12 za mjesec i 1996 - 2009. za godine		H
2.)	MBRJ	N	O u RS	predštampan 8- cifreni broj, obavezan samo u RS			H
3.)	Identifikacioni broj	N	O u FBiH	predštampan 13- cifreni broj, obavezan u FBiH u RS moguć			H
4.)	Adresa i općina						
	- predštampani	T	O	upisani adresa i poslovnog subjekta iz SPR općina			H
	- popravljani	T	M	polje je prazno ako nije upisana šifra i datum promjene; odvojiti šifru općine od naziva i predvidjeti samo unos šifre	obavezna kontrola šifre prema šifarniku općina		H
	- šifra promjene	N	M	moguće vrijednosti su: prazno, 1 ili 2	polje je prazno ako podatak nije popravljen; 1 ili 2 ako je popravljen		H
	- datum promjene	D	M	datum promjene mora biti upisan ako je šifra promjene 2	moguće vrijednosti su 1-12 za mjesec i 1996 - 2009. za godine		H
5.)	Djelatnost						
	- predštampana	T	O	upisani naziv i šifra djelatnosti poslovnog subjekta iz SPR			H
	- popravljani naziv	T	M	polje je prazno ako nisu upisani šifra i datum promjene			H
	- popravljena šifra glavne djelatnosti	N	M	polje je prazno ako nisu upisani šifra i datum promjene	obavezna kontrola šifre djelatnosti prema KD		H
	- šifra promjene	N	M	moguće vrijednosti su: prazno, 1 ili 2	polje je prazno ako podatak nije popravljen; 1 ili 2 ako je popravljen		H
	- datum promjene	D	M	datum promjene mora biti upisan ako je šifra promjene 2	moguće vrijednosti 1-12 za mjesec i 1996 - 2009. za godine		H
6.)	Opis sadašnje glavne djelatnosti	T	M	tekst opisa glavne djelatnosti ne mora biti upisan			S
	- šifra glavne djelatnosti	N		ako je upisan opis djelatnosti mora biti upisana i djelatnosti šifra	obavezna kontrola šifre djelatnosti prema KD		S

7.)	Opis najvažnije sporedne djelatnosti	T	M	tekst opisa sporedne djelatnosti ne mora biti upisan			S
	- šifra sporedne djelatnosti	N	M	ako je upisan opis djelatnosti mora biti upisana i šifra djelatnosti	obavezna kontrola šifre djelatnosti prema KD		S
8.)	Broj lokalnih jedinica na dan	N	M	polje može biti prazno			S
9.)	Broj zaposlenih na dan	N	O	moгуći su brojevi od 1 do 3000	podatak može odstupati + 20 % od podatka na stavci 04.00.01		S
10.)	Status preduzeća						
	- modaliteti	N	O	mora biti upisan jedan broj: 1 ili 2 ili 3	ako nije upisano onda upisati 1		S
	- datum	D	O	mora biti upisan datum	moгуće godine su 1900. do 2009.		S
11.)	Restrukturiranje						
	- modaliteti	N	O	mora biti upisan jedan broj od 1 do 7	ako nije upisano onda upisati 7		S
	- datum	D	M	datum mora biti upisan za modalitete 1 do 6	za modalitet 7 ne može biti upisan datum		S
12.)	Ko vodi računovodstvo preduzeća	N	O	mora biti upisan samo jedan broj: 1 ili 2 ili 3;	ako nije upisano onda upisati 1		S

Tabela 01. PRIHODI IZ REDOVNE DJELATNOSTI

01.01.00	Prihodi od prodaje vlastitih proizvoda i usluga	N	O	podatak mora biti manji ili jednak podatku 01.00.00	ako je šifra "1" kod pitanja 10 podatak mora biti veći od nule (izuzetak je ako je neka stavka od 01.02. do 01.06. veća od nule)		H
01.02.00	Prihodi od prodaje robe	N	M	podatak za svako polje mora biti manji od podatka pod 01.00.00			S
01.03.00	Prihodi od aktiviranja učinaka						S
01.04.00	Subvencije na proizvode						S
01.05.00	Subvencije na proizvodnju						S
01.06.00	Drugi poslovni prihodi						S
01.07.00	Promjene na zalihama gotovih proizvoda	N	M	podatak mora biti manji od podatka 01.00.00	podatak može biti negativan (-)		S
01.08.00	Promjene na zalihama proizvodnje u toku	N	M	podatak mora biti manji od podatka 01.00.00	podatak može biti negativan (-)		S
01.00.00	UKUPNO PRIHODI	N	O	podatak jednak zbiru svih stavki od 01.01.00 do 01.08.00			H
01.00.01	Od toga - Prihodi ostvareni na bazi podugovaranja <i>(za područje građevinarstva i industrije)</i>	N	M	podatak mora biti manji ili jednak podatku 01.00.00	češća pojava za djelatnosti građevinarstva i industrije; nije obavezan za ostale djelatnosti		H

Tabela 02. TROŠKOVI PROIZVODNJE

02.01.00	Troškovi nabavke materijala	N	O	podatak je manji od podatka 01.00.00	podatak mora biti veći od nule ako preduzeće ima prihode tj. podatak pod stavkom 01.00.00		H	
02.02.00	Nabavna vrijednost prodane robe	N	O	podatak je manji od podatka pod 02.00.00			S	
02.03.00	Troškovi goriva i energije	N	O	podatak je manji od podatka pod 02.00.00			S	
02.04.00	Troškovi proizvodnih usluga	N	O	podatak je jednak zbiru svih podataka od 02.04.01. do 02.04.14.	podatak je manji od podatka pod 02.00.00		H	
02.04.01	- Usluge trećih osoba na izradi učinaka	N	M	podatak je manji od zbirnog podatka pod stavkom 02.04.00; jednak je samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru			S	
02.04.02	- Usluge redovnog održavanja	N	M				S	
02.04.03	- Transportne usluge	N	M				S	
02.04.04	- Usluge pošte i telekomunikacija	N	M				S	
02.04.05	- Usluge reklame, propagande	N	M				S	
02.04.06	- Usluge istraživanja i razvoja	N	M				S	
02.04.07	- Računarske i srodne, savjetodavne i sl.	N	M				S	
02.04.08	- Troškovi premija osiguranja	N	M				S	
02.04.09	- Rojaliteti, troškovi za korištenje licenci	N	M				S	
02.04.10	- Troškovi otpada i vode troškovi	N	M				S	
02.04.11	- Troškovi platnog prometa	N	M				S	
02.04.12	- Vanjski saradnici	N	M			podatak je jednak zbiru podataka 06.01.04 + 06.02.04		S
02.04.13	- Troškovi rente i operativnog lizinga	N	M					S
02.04.14	- Troškovi ostalih nepomenutih usluga	N	M					S
02.05.00	Troškovi zaposlenih	N	O	podatak je jednak podatku pod stavkom 05.00.00			H	
02.06.00	Troškovi amortizacije	N	O	podatak je manji od podatka pod 02.00.00			H	
02.07.00	Rezerve za rizike i druge namjene	N	M	podatak je manji od podatka pod 02.00.00			S	
02.08.00	Ostali nematerijalni troškovi poslovanja	N	O	podatak je jednak zbiru svih podataka od 02.08.01. do 02.08.06.	podatak je manji od podatka pod 02.00.00		S	
02.08.01	- Troškovi naknada	N	M	svaki podatak je manji od podatka pod stavkom 02.08.00; jednak je samo u slučaju da je on jedini sabirak u tom zbiru			S	
02.08.02	- Troškovi stručnog usavršavanja	N	M				S	
02.08.03	- Troškovi reprezentacije	N	M				S	
02.08.04	- Članarine	N	M				S	
02.08.05	- Administrativne takse	N	M				S	
02.08.06	- Drugi operativni troškovi	N	M				S	
02.09.00	Porezi na proizvode osim PDV i uvoznih	N	M	podatak je manji od podatka 02.00.00			S	
02.10.00	Ostali indirektni porezi na proizvodnji	N	M	podatak je manji od podatka 02.00.00			S	
02.00.00	UKUPNO TROŠKOVI	N	O	podatak je jednak zbir podataka (02.01+ 02.02+ 02.03+ 02.04+ 02.05+ 02.06+ 02.07+ 02.08+ 02.09+ 02.10)			H	
02.00.01	Od toga - Plaćanja podugovaračima za isporučene proizvode i usluge ili rad	N	M	podatak mora biti manji od podatka 02.00.00			H	

Tabela 03. PROMJENE NA ZALIHAMA REPROMATERIJALA I ROBE - NETO

03.01.00	Promjene na zalihama repromaterijala	N	O	Podatak je manji od podatka 02.01.00	podatak može biti negativan (-)		S
03.02.00	Promjene na zalihama robe	N	O	Podatak je manji od podatka 02.02.00	podatak može biti negativan (-)		S

Tabela 04. ZAPOSLENOST

04.01	Neplaćene osobe - vlasnici, suvlasnici koji rade u preduzeću						
04.01.01	- ukupan broj	N	O	ukupan broj mora biti manji od zbira 04.00.01; jednak je samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru			H
04.01.02	- od toga žene	N	M	broj žena mora biti manji ili jednak od 04.00.01 i manji ili jednak od 04.00.02			H
04.01.03	- odrađeni sati	N	O	broj sati mora biti manji od zbira 04.00.03; jednak samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru	ako je broj zaposlenih veći od nule onda i odrađeni sati moraju biti veći od nule i obrnuto		H
04.02	Neplaćene osobe - članovi porodice						
04.02.01	- ukupan broj	N	O	ukupan broj mora biti manji od zbira 04.00.01; jednak je samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru			H
04.02.02	- od toga žene	N	M	broj žena mora biti manji ili jednak od 04.00.01 i manji ili jednak od 04.00.02			H
04.02.03	- odrađeni sati	N	O	broj sati mora biti manji od zbira 04.00.03; jednak samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru	ako je broj zaposlenih veći od nule onda i odrađeni sati moraju biti veći od nule i obrnuto		H
04.03	Plaćeni zaposlenici - rukovođeci i administrativni radnici						
04.03.01	- ukupan broj	N	O	ukupan broj mora biti manji od zbira 04.00.01; jednak je samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru			H
04.03.02	- od toga žene	N	M	broj žena mora biti manji ili jednak od 04.00.01 i manji ili jednak od 04.00.02			H
04.03.03	- odrađeni sati	N	O	broj sati mora biti manji od zbira 04.00.03; jednak samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru	ako je broj zaposlenih veći od nule onda i odrađeni sati moraju biti veći od nule i obrnuto		H
04.04	Plaćeni zaposlenici - ostali radnici						
04.04.01	- ukupan broj	N	O	ukupan broj mora biti manji od zbira 04.00.01; jednak je samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru			H
04.04.02	- od toga žene	N	M	broj žena mora biti manji ili jednak od 04.00.01 i manji ili jednak od 04.00.02			H
04.04.03	- odrađeni sati	N	O	broj sati mora biti manji od zbira 04.00.03; jednak samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru	ako je broj zaposlenih veći od nule onda i odrađeni sati moraju biti veći od nule i obrnuto		H
04.05	Plaćeni zaposlenici - zaposlenici koji rade kod kuće						
04.04.01	- ukupan broj	N	O	ukupan broj mora biti manji od zbira 04.00.01; jednak je samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru			H
04.05.02	- od toga žene	N	M	broj žena mora biti manji ili jednak od 04.00.01 i manji ili jednak od 04.00.02			H
04.05.03	- odrađeni sati	N	O	broj sati mora biti manji od zbira 04.00.03; jednak samo u slučaju da je on jedini član u tom zbiru	ako je broj zaposlenih veći od nule onda i odrađeni sati moraju biti veći od nule i obrnuto		H

04.00	Zaposlenost, ukupno						
04.00.01	- ukupan broj	N	O	ukupan broj zaposlenih jednak zbiru (04.01.01+ 04.02.01+ 04.03.01+ 04.04.01+ 04.05.01)	podatak može odstupati ± 20 % od podatka kod pitanja 9		H
04.00.02	- od toga žene	N	M	ukupan broj žena jednak je zbiru (04.01.02+ 04.02.02+ 04.03.02+ 04.04.02+ 04.05.02)			H
04.00.03	- odrađeni sati	N	O	ukupan broj sati jednak je zbiru (04.01.03+ 04.02.03+ 04.03.03+ 04.04.03+ 04.05.03)	ako je broj zaposlenih veći od nule onda i odrađeni sati moraju biti veći od nule i obrnuto		H

Tabela 05. TROŠKOVI ZAPOSLENIKA

05.01	Neto plaće i naknade zaposlenika	N	O	podatak mora biti manji od podatka pod 05.00	ne može biti nula ako ima zaposlenih na nekoj stavci od 04.03.01 do 04.05.01		H
05.02	Doprinosi koji terete zaposlenike	N	O	podatak mora biti manji od podatka pod 05.00			H
05.03	Porezi na plaće	N	M	podatak mora biti manji od podatka pod 05.00			H
05.04	Ostali troškovi zaposlenika, lična primanja	N	M	podatak mora biti manji od podatka pod 05.00			H
05.05	Doprinosi koji terete poslodavca	N	O FBIH	podatak mora biti manji od podatka pod 05.00	u FBIH obavezan podatak ako ima zaposlenih na nekoj stavci od 04.03.01 do 04.05.01 u RS ovo polje treba biti prazno; ali ako ima podatak dozvoliti unos		H
05.00	UKUPNO TROŠKOVI ZAPOSLENIKA	N	O	podatak je jednak zbiru podataka od 05.01 do 05.05	ako je zbir podataka (04.03.01+04.04.01+04.05.01) veći od nule tada i podatak mora biti veći od nule ovaj		H

Tabela 06. VANJSKI SARADNICI I NJIHOVI TROŠKOVI

06.01	Vanjski saradnici angažovani preko agencija						
06.01.01	- broj saradnika	N	M	podatak mora postojati ako ima podatak pod 06.01.03 i/ili 06.01.04			
06.01.02	- broj žena	N	M	podatak mora biti manji od podatka 06.01.01			
06.01.03	- odrađeni sati	N	M	podatak mora postojati ako ima podatak pod 06.01.01 i/ili 06.01.04			
06.01.04	- troškovi	N	M	podatak mora postojati ako ima podatak pod 06.01.01 i 06.01.03	podatak je manji ili jednak podatku 02.04.12		H
06.02	Ostali vanjski saradnici						
06.02.01	- broj saradnika	N	M	podatak mora postojati ako ima podatak pod 06.02.03 i/ili 06.02.04			
06.02.02	- broj žena	N	M	podatak mora biti manji od podatka 06.02.01			
06.02.03	- odrađeni sati	N	M	podatak mora postojati ako ima podatak pod 06.02.01 i/ili 06.02.04			
06.02.04	- troškovi	N	M	podatak mora postojati ako ima podatak pod 06.02.01 i/ili 06.02.03	podatak je manji ili jednak podatku 02.04.12		H

Tabela 07. OSTVARENE BRUTO INVESTICIJE U MATERIJALNA I NEMATERIJALNA STALNA SREDSTVA

07.01.00	Ukupne investicije u materijalna sredstva	N	M	podatak je jednak zbiru svih podataka od 07.01.01 do 07.01.06	podatak mora biti manji ili jednak podatku 07.00.00		H
07.01.01	- Nabavka zemljišta i unapređenje zemljišta	N	M	podatak mora biti manji od podatka 07.01.00	podatak je jednak podatku 07.01.00 samo ako je on jedini član u zbiru		H
07.01.02	- Nabavka postojećih zgrada i objekata	N	M	podatak mora biti manji od podatka 07.01.00	podatak je jednak podatku 07.01.00 samo ako je on jedini član u zbiru		H
07.01.03	- Nabavka novoizgrađenih zgrada i objekata	N	M	podatak mora biti manji od podatka 07.01.00	podatak je jednak podatku 07.01.00 samo ako je on jedini član u zbiru		H
07.01.04	- Dogradnja, rekonstrukcija i poboljšanja	N	M	podatak mora biti manji od podatka 07.01.00	podatak je jednak podatku 07.01.00 samo ako je on jedini član u zbiru		H

07.01.05	- Nabavku novih mašina, opreme i sredstava	N	M	podatak mora biti manji od podatka 07.01.00	podatak je jednak podatku 07.01.00 samo ako je on jedini član u zbiru		H
07.01.06	- Nabavka korištenih mašina, opreme	N	M	podatak mora biti manji od podatka 07.01.00	podatak je jednak podatku 07.01.00 samo ako je on jedini član u zbiru		H
07.02.00	Investicije u nematerijalna sredstva	N	M	podatak mora biti manji ili jednak podatku 07.00.00			H
07.00.00	UKUPNO INVESTICIJE	N	M	podatak mora biti jednak zbiru podatka 07.01.00 i 07.02.00	podatak mora postojati ako ima podatak pod 07.01.00 i/ili 07.02.00;		H

Tabela 08. INVESTICIJE ZA ZAŠTITU OKOLINE I TEKUĆI TROŠKOVI

08.01	Investicije u opremu za kontrolu zagađenja			ako ima podatak na bilo kojoj stavci onda mora biti i na 07.01.00 podatak	zbir podataka (08.01.01+ 08.01.02+ 08.01.03+ 08.01.04) mora biti manji ili jednak podatku 07.01.00		H
08.01.01	- zrak	N	M				S
08.01.02	- voda	N	M				S
08.01.03	- otpad	N	M				S
08.01.04	- ostalo	N	M				S
08.02	Investicije - tehnologija za čišću proizvodnju			ako ima podatak na bilo kojoj stavci onda mora biti i na 07.01.00 podatak	zbir podataka (08.02.01+ 08.02.02+ 08.02.03+ 08.02.04) mora biti manji ili jednak podatku 07.01.00		H
08.02.01	- zrak	N	M				S
08.02.02	- voda	N	M				S
08.02.03	- otpad	N	M				S
08.02.04	- ostalo	N	M				S
08.03	Tekući troškovi za zaštitu okoline			ako ima podatak na bilo kojoj stavci onda mora biti i podatak na 02.00.00	zbir podataka (08.03.01+ 08.03.02+ 08.03.03+ 08.04.04) mora biti manji od podatka 02.00.00		H
08.03.01	- zrak	N	M				S
08.03.02	- voda	N	M				S
08.03.03	- otpad	N	M				S
08.03.04	- ostalo	N	M				S

Tabela 09. OSTALI PODACI ZA REFERENTNI PERIOD

09.01.00	Fakturisani PDV na isporuke	N	M	podatak manji od 17 % od zbiru podataka (01.01 + 01.02)			S
09.02.00	Odbitni PDV za kupovinu sirovina	N	M				S
09.03.00	PDV na uvoz	N	M				S
09.04.00	Izvoz proizvoda i usluga	N	M				S
09.05.00	Uvoz proizvoda i usluga	N	M				S
09.08.00	Naknade za štete primljene od osiguranja	N	M				S
09.09.00	Prihodi od rente i operativnog lizinga	N	M				S
09.10.00	Prihodi od dividendi i učešća u dobiti	N	M				S
09.11.00	Prihodi od rojaliteta, licenci, softvera i dr.	N	M				S
09.12.00	Grantovi u kapitalnim dobrima	N	M				S
09.13.00	Prodaja materijalnih sredstava	N	M				S
09.14.00	Direktni porezi plaćeni	N	M				S
09.15.00	Troškovi vanrednog održavanja	N	M				S
09.16.00	Prihodi od kamata na depozite	N	M				S
09.17.00	Kamate plaćene tokom perioda	N	M				S
09.18.00	Troškovi za istraživanje i razvoj	N	M				S

Tabela 10. RETROSPEKTIVNI PODACI ZA PREDUZEĆE ZA 2008.

12.01.00	Broj zaposlenih (<i>godišnji prosjek</i>)	N	M		podatak mora postojati ako je odgovor na pitanje 10. status "1", a godina aktivnosti 2008. ili ranija	S
12.02.00	Prihodi od prodaje proizvoda, usluga i robe	N	M		podatak mora postojati ako je odgovor na pitanje 10. status "1", a godina aktivnosti 2008. ili ranija	S

Tabela 11. PODACI ZA PREDUZEĆE RASPOREĐENI PO LOKALNIM JEDINICAMA PREMA VRSTI DJELATNOSTI (LJVD)

Kontrole za podatka za pojedinačne jedinice prema vrsti djelatnosti						
11.0.1	13-cifreni identifikacioni broj preduzeća	N	O	obavezno prenijeti podatak sa glavnog upitnika; P 3		
11.0.2	8-cifreni matični broj preduzeća (samo RS)	N	O RS	prenijeti podatak sa glavnog upitnika; P 2		
11.1b	Naziv LJVD	T	M			
11.1c	Adresa LJVD	T	M			
11.1d	Šifra općine	N	M	obavezna kontrola prema šifarniku općina		H
11.1e	Šifra djelatnosti	N	M	obavezna kontrola prema KD		H
11.1.1	Prihodi od prodaje proizvoda	N	M	podatak je manji od zbira podataka (01.01 + 01.02)		H
11.1.2	Prihodi od aktiviranja učinaka i drugi poslovni prihodi	N	M	podatak je manji od zbira podataka (01.03 + 01.06)		H
11.1.3	Promjene na zalihama gotovih proizvoda i proizvodnje u toku	N	M	podatak je manji od zbira podataka (01.07 + 01.08 + 03.02)		H
11.1.4	Troškovi nabavke	N	M	podatak je manji od zbira podataka (02.01 + 02.02 + 02.03 + 02.04 + 02.08)		H
11.1.5	Nabavna vrijednost prodane robe	N	M	podatak je manji od podataka 02.02		H
11.1.6	Promjene na zalihama sirovina i materijala	N	M	podatak je manji od podataka 03.01		H
11.1.7	Troškovi zaposlenih	N	M	podatak je manji od podataka 05.00		H
11.1.8	Ukupan broj zaposlenih	N	M	podatak je manji od podataka 04.00.01		H
11.1.9	Ukupan broj odrađenih sati	N	M	podatak je manji od podataka 04.00.03		H
11.1.10	Ukupne investicije	N	M	podatak je manji od podataka 07.00		H

Iste kontrole primijeniti za svaku slijedeću lokalnu jedinicu prema vrsti djelatnosti, odnosno za svaki red u tabeli, izuzev reda ukupno: 11.2.; 11.3.; 11.4.. itd.

Kontrole podataka za red UKUPNO

11.0.1	13-cifreni identifikacioni broj preduzeća	N	O			
11.0.2	8-cifreni matični broj preduzeća (samo RS)	N	O			
11.0.1	Prihodi od prodaje proizvoda	N	M	podatak je jednak zbiru podataka (01.01 + 01.02)		H
11.0.2	Prihodi od aktiviranja učinaka i drugi poslovni prihodi	N	M	podatak je jednak zbiru podataka (01.03 + 01.06)		H
11.0.3	Promjene na zalihama gotovih proizvoda i proizvodnje u toku	N	M	podatak je jednak zbiru podataka (01.07 + 01.08 + 03.02)		H
11.0.4	Troškovi nabavke	N	M	podatak je jednak zbiru podataka (02.01 + 02.02 + 02.03 + 02.04 + 02.08)		H
11.0.5	Nabavna vrijednost prodane robe	N	M	podatak je jednak podataku 02.02		H
11.0.6	Promjene na zalihama sirovina i materijala	N	M	podatak je jednak podataku 03.01		H
11.0.7	Troškovi zaposlenih	N	M	podatak je jednak podataku 05.00		H
11.0.8	Ukupan broj zaposlenih	N	M	podatak je jednak podataku 04.01.01		H
11.0.9	Ukupan broj odrađenih sati	N	M	podatak je jednak podataku 04.03.03		H
11.1.10	Ukupne investicije	N	M	podatak je jednak podataku 07.00		H

B. INFORMACIJE O POPUNJAVANJU UPITNIKA I KONTAKT INFORMACIJE

1)	Vrijeme potrebno za popunjavanje upitnika	N	M	broj sati manji od 11 ; minute su od 00 do 59			S
2.a)	Da li preduzeće ima e-mail adresu?	N	O	Da je 1, a Ne je 2	ako nema automatski upisati 2		H
2.b)	E-mail adresa	T	M	ako je 1, onda je unos adrese obavezan	predvidjeti format sa @		H
3.a)	Da li preduzeće ima web stranicu?	N	O	Da je 1, a Ne je 2 ; ako nema automatski upisati 2	ako nema automatski upisati 2		H
3.b)	Adresa web stranice	T	M	ako je 1, onda je unos adrese obavezan	predvidjeti format sa www		H
4)	Interes za popunjavanje upitnika on-line	N	O	Da je 1, a Ne je 2	ako nema automatski upisati 2		H
5)	Telefon odgovorne osobe	N	M				S
6.a)	Status odgovorne osobe	N	M	Vlasnik 1; Direktor 2; Menadžer 3; Računovođa 4; Ostalo 5	ako je prazno automatski upisati 5.		H
6.b)	Kome treba uputiti dodatna pitanja	N	M	Na gornju adresu 1; Na donju adresu 2			S
7)	Ime i prezime osobe koja je popunila upitnik	T	M				S
8)	Adresa	T	M				S
9)	Telefon	N	M	predvidjeti format			S
10)	Datum popunjavanja	D	M	predvidjeti format			S